శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధ కాండము

(మూడవ భాగము)

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము

ఎనభై ఎనిమిదవ సర్గ.

తాను రహస్యంగా హెూమం చేసే ప్రదేశాన్ని తన శత్రువులకు తెలిపినందుకు ఇంద్రజిత్తు తన చిన్నాన్న విభీషణుని మీద మండి పడ్డాడు. నోటికి వచ్చినట్టు దూషించాడు. దానికి తగినట్టు సమాధానం చెప్పాడు విభీషణుడు. మాటలతో లాభం లేదని ఇంద్రజిత్తు లక్ష్మణునితో యుద్ధానికి దిగాడు. ఆ సమయంలో ఇంద్రజిత్తు తన రథం మీద ఉన్నాడు. లక్ష్మణుడు హనుమంతుని వీపుమీద ఎక్కికూర్చుని ఉన్నాడు.

ఇంద్రజిత్తు విభీషణుని, లక్ష్మణుని, వానర సేనానాయకులను చూచి ఇలా అన్నాడు. "ఇప్పటిదాకా మాటలు మాట్లాడాను ఇంక నా యుద్ధంకౌశలం చూపిస్తాను చూడండి. ఆకాశము నుండి కుంభవృష్టి కురిసినట్టు మీ మీద శరవర్షము కురిపిస్తాను. సాధారణంగా వర్షంలో తడుస్తారు. కాని నా బాణవర్షంలో మీరందరూ మాడి మసి అయి పోతారు. మీరందరూ యమసదనమునకు వెళ్లడానికి సిద్ధంగా ఉ ఒడండి. నా పేరే మేఘనాధుడు. నేను మేఘము వలె గర్జిస్తూ బాణములు వర్షం మాదిరి కురిపిస్తుంటే నా ముందు ఎవడు ఆగగలడు?

కొన్ని రోజుల క్రితం నా చేతిలో పడి నువ్వు నీ అన్న రాముడు మూర్ఛపోయి చావుకు దగ్గరగా వెళ్లారు. అప్పుడే మర్చిపోయారా! ఏదో విధివశాత్తు బతికి బయటపడ్డారు. లేకపోతే ఆ నాడే యుద్ధము పరిసమాప్తి అయి ఉండేది. మరలా ఏముఖం

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

పెట్టుకొని నాతో యుద్ధానికి వచ్చావు? నా చేతిలో చావాలనే కోరికతో వచ్చిఉంటావు. చావడానికి సిద్ధంగా ఉండు. సిద్ధంగా ఉండటమేమిటి! నీవు ఈ పాటికి యమలోకంచేరుకున్నావు."అని బీరములు పలికాడు ఇంద్రజిత్తు.

ఇంద్రజిత్తు పలికిన పలుకులు అన్నీ సావధానంగా విన్నాడు లక్ష్మణుడు. ఇంద్రజిత్తుతో ఇలా అన్నాడు. "ఓ రాక్షసా! నీవు కేవలము మాటలతోనే కాలం గడుపుతున్నావు. అనుకున్నది చేసేవాడే బుద్ధి మంతుడు. కేవలం మాటలతో పొద్దుపుచ్చేవాడు పిరికివాడు. నీవు పలికేవన్నీ ధర్మపన్నాలు, చేసేవి దుష్టకార్యాలు. ఎదురుగా నిలబడి యుద్ధం చేసేవాడే వీరుడు, పరాక్రవంతుడు. నీమాదిరి కనపడకుండా యుద్ధం చేసేవాడు చోరుడు. పిరికి పంద. నీ లాంటి దొంగ, ఎదురుగా నిలబడి యుద్ధం చేయడానికి భయపడి అదృశ్యంగా ఉండి యుద్ధం చేస్తాడు. అలా యుద్ధం చేయడం వీరులకు, వీరత్వానికే సిగ్గుచేటు.

ఓ రాక్షసాధమా! నేను నీ ఎదురుగా ధనుర్బాణములు పట్టుకొని నిలబడిఉన్నాను. నీవు కూడా మాటలు కట్టిపెట్టి నా ఎదురుగా నిలబడి యుద్ధం చెయ్యి. చచ్చేముందు వీరుడవు అనిపించుకో. కనపడకుండా యుద్ధం చేసి దొంగలా చావకు." అన్నాడు లక్ష్మణుడు.

ఆమాటలకు ఇంద్రజిత్తుకు కోపము, రోషము, పౌరుషము కలిగాయి. మారు మాటాడకుండా లక్ష్మణుని మీద శరప్రయోగము చేసాడు. విషసర్పముల వంటి బాణములను ప్రయోగించాడు. కాని వాటన్నిటినీ లక్ష్మణుడు తన బాణములతో నిర్వీర్యము చేసాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఇంద్రజిత్తు కొడుతున్న బాణముల దెబ్బకు లక్ష్మణుని శరీరం రక్తసిక్తము అయింది.

“ఓ లక్ష్మణా! చూచావా నా అస్త్రవిద్యాకౌశలము. ఇవిగో ఈ నారాచములతో నీ ప్రాణం తీస్తాను కాచుకో. చచ్చిన నీ శరీరం మీద డేగలు గద్దలు వాలి నీ శరీరాన్నిపీక్కుతింటాయి. అది నేను కళ్లారా చూస్తాను. తను నా చేతిలో చస్తాను అనే భయంతో నీచుడైన రాముడు నిన్ను నా మీదికి యుద్ధానికి పంపాడు. అది నీవు తెలుసు కోలేక తగుదునమ్మా అంటూ నా మీదికి యుద్ధానికి వచ్చావు. నీ తల తెగి నేలమీద దొర్లుతుంటే, అది చూడానికి రాముడు ఇప్పుడు వస్తాడు. చూస్తూ ఉండు.” అంటూ వాడి అయిన బాణముల వంటి మాటలు విసురుతున్నాడు ఇంద్రజిత్తు.

ఆ మాటలకు లక్ష్మణుడు నవ్వుతూ “ ఏం రాక్షసా! ఊరికే మాట్లాడట మేనా. యుద్ధం చేయడం ఏమన్నా ఉందా. నీ గొప్పలు నీవు చెప్పుకుంటే ప్రయోజనం ఏముంటుంది. అవి చేతలలో చేసి చూపిస్తేనే ప్రజలు నమ్ముతారు. నీ మాదిరి నేను ప్రగల్భములు పలుకను. అలా పలకడం కూడా నా చేత కాదు. నీ మాటలకు నా బాణాలే సమాధానం చెబుతాయి” అంటూ లక్ష్మణుడు ఐదు నారాచబాణములను ఇంద్రజిత్తు మీద ప్రయోగించాడు. అవి సూటిగా వెళ్లి ఇంద్రజిత్తు వక్షస్థలంలో గుచ్చుకున్నాయి. వెంటనే ఇంద్రజిత్తు మూడు బాణములతో లక్ష్మణుని కొట్టాడు.

ఇరువురి మధ్య పోరు భయంకరంగా సాగుతూ ఉంది.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

లక్ష్మణుడు, ఇంద్రజిత్తు ఒకరికి ఒకరు తీసిపోనట్టుగా పోరాడుతున్నారు. కాక పోతే లక్ష్మణుడు మానవుడు. ఇంద్రజిత్తు రాక్షసుడు. లక్ష్మణుడికి ఎదురుగా నిలబడి యుద్ధం చెయ్యడం తెలుసు. ఇంద్రజిత్తుకు మాయాయుద్ధం తెలుసు. లక్ష్మణుడు ఇంద్రజిత్తు మీద పగ తీర్చుకోడానికా అన్నట్టు బాణవర్షము కురిపిస్తున్నాడు. ఆ బాణముల ధాటికి ఇంద్రజిత్తు తట్టుకోలేక పోయాడు. కాస్త వెనుకంజ వేస్తున్నట్టు కనపడింది.

వెంటనే విభీషణుడు లక్ష్మణునితో ఇలా అన్నాడు. "లక్ష్మణా! ఇంద్రజిత్తు అలసిపోయాడు. ఇదే మంచి సమయము. నీవు తొందరపడు. ఇంద్రజిత్తు మీద అస్త్రప్రయోగం చెయ్యి" అని అన్నాడు విభీషణుడు. వెంటనే లక్ష్మణుడు సర్పముల వంటి బాణములను ఇంద్రజిత్తు మీద ప్రయోగించాడు. ఆ బాణముల దెబ్బకు ఇంద్రజిత్తు స్పృహ తప్పి కిందపడ్డాడు. వెంటనే తెలివి వచ్చింది. ఎదురుగా రథము మీద స్థిరంగా నిలబడి ఉన్న లక్ష్మణుని చూచాడు ఇంద్రజిత్తు. లక్ష్మణుని మాటలతో నిర్వీర్యుడిని చెయ్యాలని అనుకున్నాడు ఇంద్రజిత్తు. లక్ష్మణుని చూచి ఇలా అన్నాడు.

"ఓ లక్ష్మణా! అప్పుడే మరిచిపోయావా! యుద్ధము జరిగిన మొదటి రోజు నా శరముల ప్రభావానికి నువ్వు నీ అన్న స్పృహ తప్పి నేల మీద పడ్డారు కదా! నా బాణముల రుచి అప్పుడే మరిచిపోయావా! ఈ రోజు అలా చెయ్యను సరాసరి నిన్ను యమసదానానికి పంపుతాను. ఆ రోజు నువ్వు నాపరాక్రమాన్ని పూర్తిగా చవిచూడలేదు. ఆ ముచ్చట ఈరోజు తీరుస్తాను. బహుశా ఆ రోజు జరిగినది నీకు జ్ఞాపకం లేక ఈ రోజు నాతో యుద్ధానికి వచ్చావు. బతకాలని ఉంటే పారిపో. లేకపోతే నా

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

బాణాలకు బలి అవుతావు. కాచుకో" అంటూ లక్ష్మణుని మీద ఏడు బాణములను సంధించి వదిలాడు. మరో పదిబాణములతో హనుమంతుని కొట్టాడు. దీని కంతకీ కారణమయిన విభీషణుని మీద నూరు బాణములు ప్రయోగించాడు. ఆ బాణములను అన్నిటినీ లక్ష్మణుడు అవలీలగా ఛేదించాడు. మరలా ఇంద్రజిత్తు మీద వాడి అయిన బాణములను ప్రయోగించాడు.

"ఓ రాక్షసా! ఇవేమి బాణములు.నా మీద పువ్వుల మాదిరి పడుతున్నాయి. ఇంతకన్నా వాడి అయిన బాణములు నీ దగ్గర లేవా! నా దగ్గర చూడు ఎంతటి వాడి అయిన బాణాలు ఉన్నాయో" అని ఇంద్రజిత్తు మీద వాడి అయిన బాణములు ప్రయోగించాడు. లక్ష్మణుని బాణముల దెబ్బకు ఇంద్రజిత్తు ధరించిన కవచము ముక్కలయింది. ఇంద్రజిత్తు గుండెల్లో బాణాలు గుచ్చుకొని గాయం అయింది. ఇంద్రజిత్తు కోపంతో ఊగిపోయాడు. లక్ష్మణుని మీద ఒకే సారి వెయ్యి బాణాలు ప్రయోగించాడు. ఇంద్రజిత్తు వేసిన బాణములకు లక్ష్మణుని కవచము కూడా బద్దలయింది. ఇద్దరూ సమానంగా ఉన్నారు. ఇరువురి దేహములలో బాణాలు దిగబడ్డాయి. రక్తం కారుతూ ఉంది. ఒకరితో ఒకరు అలసట అనేది లేకుండా పోరాడుతున్నారు. వారు ఒకరి మీద ఒరకు వేసుకొనే బాణములతో ఆకాశము కప్పబడి పోయింది. ఆ ప్రకారంగా ఒకరితో ఒకరు ఘోరంగా యుద్ధము చేస్తున్నారు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము ఎనభై ఎనిమిదవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

ఎనభై తొమ్మిదవసర్గ.

లక్ష్మణుడు ఇంద్రజిత్తు ఒకరితో ఒకరు ఘోరంగా యుద్ధము చేస్తుంటే. పక్కనేఉన్న విభీషణుడు తన వంతు సహకారాన్ని అందించాడు. తాను కూడా ధనుస్సు చేత పట్టి రాక్షసులను సంహరిస్తున్నాడు. రాక్షసుల ఆనుపానులు తెలిసిన విభీషణుడి బాణముల ధాటికి రాక్షసులు కుప్పలుకుప్పలుగా చచ్చిపడుతున్నారు. విభీషణుడు రాక్షసులను చంపుతుంటే, విభీషణుని నలుగురు మంత్రులు కూడా కత్తులు చేత బట్టి రాక్షసులను నరుకుతున్నారు. విబీషణుడు కూడా వాళ్లను ప్రోత్సహిస్తూ ఇలా అంటున్నాడు.

“ఓ వానరవీరులారా! రావణునికి వీడొక్కడే గతి. వీడు చస్తే రావణుని పక్షాన యుద్ధం చేసే వాళ్లు ఎవరూ లేరు. రాక్షస వీరులైన ప్రహస్తుడూ, నికుంభుడూ, కుంభకర్ణుడూ, కుంభుడూ, ధూమ్రాక్షుడు, జంబుమాలి, మహామాలి, అశనిప్రభుడూ.సుప్తఘ్నుడూ, యజ్ఞకోపుడూ, వజ్రదంష్ట్రుడూ, సంహాది, వికటుడూ, తపనుడూ, మందుడు, ప్రఘాసుడు, ప్రఘసుడూ, జంఘుడూ, ప్రజంఘుడూ, అగ్నికేతువూ, రశ్మికేతువూ, విద్యుజ్జిహ్వుడు, ద్విజిహ్వుడు, సూర్యశత్రువు, అకంపనుడు, సుపార్శ్వుడు, చక్రమాలి, కంపనుడు, దేవాంతకుడు, నరాంతకుడు అందరూ మన చేతిలో చంపబడ్డారు. ఇంక లంకలో మనతో యుద్ధం చేయగల వీరులు ఎవరూ లేదు. ముందుకు దూకండి ఇంద్రజిత్తును చంపండి. రాక్షసులను తునుమాడండి. రాక్షసులతో చేసిన యుద్ధములో యోధానుయోధులను చంపాము. నూరుయోజనముల సముద్రమును దాటిన మీకు ఈ ఇంద్రజిత్తు, ఆవు పాదము

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

(గోష్పాదము)తో ఏర్పడిన చిన్న గుంటలాంటి వాడు. . వీడిని చంపడం మనకు లెక్కలోనిది కాదు.

నేనే ఇతనిని చంపగలను. కాని నాకు ఇతడు కుమారుడు. నేను వీడికి తండ్రిని. వీడి మీదున్న పుత్రవాత్సల్యము నన్ను అడ్డుకుంటూ ఉంది. వీడిని చంపాలని అనుకున్నప్పుడల్లా నా కళ్లలో నీళ్లు సుళ్లు తిరుగుతున్నాయి. కాబట్టి లక్ష్మణుడే వీడిని చంపగలడు. ముందు మీరందరూ ఇంద్రజిత్తు చుట్టుమోహరించి ఉన్న రాక్షసులను చంపండి. తరువాత లక్ష్మణుడు ఇంద్రజిత్తును చంపగలడు” అని వానర వీరులను ప్రేరేపించాడు విభీషణుడు.

విభీషణుని మాటలతో వానరులలో ఉత్సాహం పెల్లుబికింది. సింహనాదాలు చేస్తున్నారు. వానరులు, భల్లూకములు ఒక్కసారిగా రాక్షస సేనల మీద పడ్డారు. వారిని రక్కారు, పీకారు. కొరికారు. రాళ్లతో కొట్టారు. జాంబవంతుడు కూడా యధాశక్తి రాక్షసులను చంపు తున్నాడు. రాక్షసు లందరూ జాంబవంతుని చుట్టు ముట్టారు. తమ చేతులలో ఉన్న పట్టిసములతోనూ, గండ్రగొడ్డళ్లతోనూ, కత్తులతోనూ దారుణంగా కొట్టారు. జాంబవంతుడుకూడా వారికి తగురీతిలో సమాధానం చెప్పాడు. వానరులకు రాక్షసులకూ యుద్ధం తీవ్రస్థాయిలో జరుగుతూ ఉంది.

అప్పటిదాకా లక్ష్మణుని తన వీపు మీద మోస్తున్న హనుమంతుడు, లక్ష్మణుని కిందికి దింపి, ఒక పెద్ద బండరాయిని చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. ఆ బండరాతితో మోదుతూ హనుమంతుడు రాక్షసులను చంపుతున్నాడు. విభీషణుడితో యుద్ధం చేస్తున్న

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఇంద్రజిత్తు, ఆయనను వదిలి లక్ష్మణుని మీదికి వెళ్లాడు.

లక్ష్మణుడికి ఇంద్రజిత్తుకు సమరం సంకులంగా మారింది. ఒకరి మీద ఒకరు బాణవర్షము కురిపిస్తున్నారు. ఇద్దరూసమానమైన యుద్ధకౌశలాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నారు. వారు సంధించిన బాణములతో ఆకాశం కప్పబడిపోయింది. ఒక సారి లక్ష్మణుడిది పైచేయిగా ఉంటే ఇంకాసేపటికి ఇంద్రజిత్తు విజయకేతనం ఎగరవేస్తున్నాడు. అంతలోనే లక్ష్మణుడు ఇంద్రజిత్తు మీద పట్టుసాధిస్తున్నాడు. జయాపజయాలు ఇద్దరి మధ్య అటు ఇటు పరుగెడుతున్నాయి. లక్ష్మణుడు, ఇంద్రజిత్తు ఒకరి మీద ఒకరు వేసుకుంటున్న బాణములతో ఆకాశం కప్పబడిపోయింది. చీకట్లు కమ్ముకున్నాయి. వానరులు రాక్షసుల రక్తంతో అక్కడ రక్తపుటేరులు ప్రవహిస్తున్నాయి.

ఆ సమయంలో లక్ష్మణుడు నాలుగు బాణములతో ఇంద్రజిత్తు రథానికి కట్టిన గుర్రములను చంపాడు. మరొక భల్లబాణంతో ఇంద్రజిత్తు సారథిని చంపాడు. ఇంద్రజిత్తు మరొక రథాన్ని ఎక్కి తన రథమును తానే తోలుకుంటూ లక్ష్మణునితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఆ సమయంలో లక్ష్మణుడు ఇంద్రజిత్తు మీద తన వాడి అయిన బాణములను ప్రయోగించాడు. మరలా రథమునకు కట్టిన గుర్రములను తన బాణములతో కొట్టాడు లక్ష్మణుడు. అవకాశం దొరకడం ఆలస్యం లక్ష్మణుడు ఆ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకుంటూ ఇంద్రజిత్తును దెబ్బతీస్తున్నాడు.

ఇంద్రజిత్తుకు క్రమక్రమంగా సామర్థ్యం సన్నగిల్లింది. అలసిపోతున్నాడు. ఇది చూచిన వానర నాయకులు హర్షధ్వానాలు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

చేసారు. ఇంతలో ప్రమాథి, రభసుడు, శరభుడు, గంధమాధనుడు అనే వానర శ్రేష్ఠులు ఇంద్రజిత్తు మీదికి దూకారు. ఎగురుకుంటూ వెళ్లి ఇంద్రజిత్తు రథం మీద కూర్చున్నారు. ఇంద్రజిత్తు రథమునకు కట్టిన గుర్రములను బలంగా కొట్టారు. అవి రక్తం కక్కుకున్నాయి. కిందపడి మరణించాయి. తరువాత ఆ నలుగురు వానర వీరులు ఇంద్రజిత్తు ఎక్కిన రథమును ముక్కలు ముక్కలుగా విరుగ గొట్టారు. మరలా వెనక్కు ఎగిరి లక్ష్మణుని పక్కన నిలబడ్డారు. ఇదంతా క్షణాలలో జరిగిపోయింది.

ఆ వానర వీరుల వేగానికి ఇంద్రజిత్తు ఆశ్చర్యపోయాడు. విరిగిన రథము నుండి కిందికి దుమికి వేగంగా బాణములు విసురుతూ లక్ష్మణుని మీదికి వెళ్లాడు ఇంద్రజిత్తు. ఇంద్రజిత్తు తన మీద సంధిస్తున్న బాణములను మధ్యలోనే ఖండిస్తూ, ఇంద్రజిత్తును ముందుకు రాకుండా కట్టడి చేస్తున్నాడు లక్ష్మణుడు.

ఓమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము ఎనభైతొమ్మిదవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము
తొంభయ్యవ సర్గ.

రథం విరిగిపోయింది. గుర్రములు నేలకూలాయి. ఒంటరిగా నేలమీద నిలబడి ఉన్నాడు ఇంద్రజిత్తు. అయినా తన ధైర్యాన్ని

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

కోల్పోలేదు. లక్ష్మణుని మీదికి బాణాలు వదులుతున్నాడు. ఇద్దరూ నేల మీద నిలబడి ఒకరి మీద ఒకరు బాణములు సంధించుకుంటున్నారు. రెండు మత్తగజముల మాదిరి పోరాడుతున్నారు. వీరిని చూచి వానరులు, రాక్షసులుకూడా ఒకరితో ఒకరు పోరాడుతూ చంపుకుంటున్నారు.

ఇంద్రజిత్తు రాక్షస వీరులతో ఇలా అన్నాడు. “చీకటి పడుతూ ఉంది. ఈ చీకట్లో ఎవరెవరో తెలియడం లేదు. మీరు పోరాడుతూ ఉండండి. నేను లంకా నగరములోకి వెళ్లి మరొక రథమును ఎక్కి వస్తాను. అప్పటి వరకూ నేను ఇక్కడ లేనట్టు తెలియనీయకండి. వానరులు నా వెంటపడకుండా చూడండి. ” అని అన్నాడు.

వెంటనే ఇంద్రజిత్తు రాక్షసులను అడ్డం పెట్టుకొని వెనక నుండి లంకా నగరం వైపు వెళ్లాడు. ఇంద్రజిత్తు రాగానే మరొక రథాన్ని సిద్ధం చేసారు సైనికులు. రథం నిండా ధనుస్సులు, బాణములు, ఆయుధములు పెట్టారు. ఉత్తమ జాతి గుర్రములను కట్టారు. ఆ రథమును ఎక్కి మరలా యుద్ధరంగమునకు వచ్చాడు ఇంద్రజిత్తు. కనుమూసి తెరిచేంతలో మరొక రథముమీద ప్రత్యక్షం అయిన ఇంద్రజిత్తును చూచి, అతని వేగానికి లక్ష్మణుడు, విభీషణుడు, వానర వీరులు ఆశ్చర్యపోయారు.

రెట్టించిన ఉత్సాహంతో రణరంగమునకు వచ్చి ఇంద్రజిత్తు తన బాణములతో వానరులను నిర్దాక్షిణ్యంగా చంపుతున్నాడు. వేల కొలదీ వానరులు ఇంద్రజిత్తు బాణాలకు బలి అవుతున్నారు. ఇంద్రజిత్తు పరాక్రమానికి తట్టుకోలేక వానర వీరులు లక్ష్మణుని వద్దకు వచ్చారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఇంక లాభం లేదని, లక్ష్మణుడు ఇంద్రజిత్తు ధనుస్సును విరగ్గొట్టాడు. ఇంద్రజిత్తు మరొక ధనుస్సును తీసుకున్నాడు. వెంటనే లక్ష్మణుడు ఆ ధనుస్సును కూడా మూడు బాణములతో విరిచాడు. ఇంద్రజిత్తు మరొక ధనుస్సును తీసుకొనే లోపల లక్ష్మణుడు ఐదుబాణములను ఇంద్రజిత్తు గుండెలకు గురిచూచి కొట్టాడు. ఆ బాణములు ఇంద్రజిత్తు గుండెల్లో లోతుగా గుచ్చుకున్నాయి. ముఖం నుండి గుండెల నుండీ రక్తం కారుతూ ఉంది.

అలాగే మరొక ధనుస్సును తీసుకున్నాడు ఇంద్రజిత్తు. లక్ష్మణుడి మీద శరవర్షము కురిపించాడు. లక్షణుడు ఆ బాణముల నన్నిటినీ మధ్యలోనే విరిచాడు. లక్ష్మణుడు విజృంభించాడు. వాడి అయిన బాణములతో రాక్షసులను, ఇంద్రజిత్తును కొట్టాడు. ఇంద్రజిత్తు కూడా వాడిగా ఉన్న బాణములను లక్ష్మణుడి మీద ప్రయోగించాడు. ఆ బాణములను మధ్యలోనే ఛేదించిన లక్ష్మణుడు, ఒక భల్లబాణముతో ఇంద్రజిత్తు సారథి తలను ఖండించాడు. సారథి మరణించినా కూడా ఇంద్రజిత్తు రథమునకు కట్టిన గుర్రములు ఏ మాత్రమూ కంగారు పడలేదు. సారథి ఉన్నట్టే పరుగెడుతున్నాయి. అది చూచిన లక్ష్మణుడు, ఇంద్రజిత్తు రథమునకు కట్టిన గురములను కూడా కొట్టాడు.

ఇది చూచి సహించలేని ఇంద్రజిత్తు లక్ష్మణుని గుండెలకు గురిపెట్టి పది బాణములను కొట్టాడు. ఆ బాణములు లక్ష్మణుని కవచమునకు తగిలి కిందపడిపోయాయి. లక్ష్మణుడు ధరించిన కవచము దుర్భేద్యము అని ఇంద్రజిత్తుకు అర్థం అయింది. ఇంద్రజిత్తు మూడుబాణములను లక్ష్మణుడి నుదుటికి గురిపెట్టి కొట్టాడు. దానికి ప్రతిగా లక్ష్మణుడు ఇంద్రజిత్తు ముఖాన్ని గురి చూచి ఐదు బాణములను

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

కొట్టాడు. ఈ ప్రకారంగా లక్ష్మణుడు, ఇంద్రజిత్తు ఒకరిమీద ఒకరు వాడి అయిన బాణములను సంధించుకుంటున్నారు. ఇద్దరిశరీరములు రక్తసిక్తములు అయ్యాయి.

ఇదంతా విభీషణుని వలన వచ్చినదన్న కోపంతో ఇంద్రజిత్తు విభీషణుని మీద వాడిఅయిన బాణములను ప్రయోగించాడు. విభీషణుడికి కోపం వచ్చింది. ఒక గద తీసుకొని ఇంద్రజిత్తు రథమునకు కట్టిన గుర్రములను చంపాడు. అసలే సారథి లేడు. ఇప్పుడు గుర్రములు కూడా లేవు. అందుకని ఇంద్రజిత్తు రథమును దిగాడు. నేల మీద నిలబడ్డాడు. యముడు తనకు ఇచ్చిన దివ్యమైన అస్త్రమును సంధించాడు. అది చూచిన లక్ష్మణుడు కుబేరుడు తనకు ఇచ్చిన దివ్యాస్త్రమును సంధించాడు.

లక్ష్మణుడు, ఇంద్రజిత్తు ఒకరి మీద ఒకరు దివ్యాస్త్రములను ప్రయోగించుకున్నారు. ఆ రెండు అస్త్రములు ఒకదానితో ఒకటి ఢీకొని అగ్ని కణములు రాలాయి. రెండు అస్త్రములు ముక్కలై కిందపడ్డాయి. లక్ష్మణుడు ఇంద్రజిత్తు మీద వారుణాస్త్రమును ప్రయోగించాడు. ఇంద్రజిత్తు రౌద్రాస్త్రమును లక్ష్మణుడి మీద ప్రయోగించాడు. రౌద్రాస్త్రము వారుణాస్త్రమును కొట్టేసింది. తరువాత ఇంద్రజిత్తు లక్ష్మణుని మీద ఆగ్నేయాస్త్రమును ప్రయోగించాడు. వెంటనే లక్ష్మణుడు సూర్య అస్త్రమును ప్రయోగించి ఆగ్నేయాస్త్రమును నిర్వీర్యము చేసాడు.

ఇంద్రజిత్తుకు కోపం వచ్చింది. వెంటనే అసుర బాణమును ప్రయోగించాడు. ఆ అసుర బాణము నుండి అసంఖ్యాకంగా వివిధ రకములైన ఆయుధములు పుట్టాయి. ఆ ఆయుధములు అన్నీ లక్ష్మణుని

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వైపుకు దూసుకొని వస్తున్నాయి. అది చూచిన లక్ష్మణుడు మహేశ్వర అస్త్రమును ప్రయోగించి అసుర అస్త్రమును నివారించాడు. ఇరువురి మధ్య జరుగుతున్న ఈ అస్త్రయుద్ధము లోక వినాశకరంగా పరిణమించింది. ఆ అస్త్రముల తాకిడికి ఆకాశం అంతా కాంతితో నిండిపోయింది.

తరువాత లక్ష్మణుడు అగ్నితో సమానమైన మరొక అస్త్రమును సంధించాడు. దాని పేరు ఇంద్ర అస్త్రము. ఆ అస్త్రముతోనే పూర్వము దేవాసుర యుద్ధములో ఇంద్రుడు దానవులను జయించాడు. ఆ ఇంద్రఅస్త్రమును సంధించి లక్ష్మణుడు ఇలా అన్నాడు. “ఓ దివ్యాస్త్రమా!రాముడు, దశరథుని కుమారుడు, సత్యసంధుడు, ధర్మాత్ముడు, పరాక్రమవంతుడు, పౌరుషవంతుడు అయితే నీవు ఇంద్రజిత్తును చంపు.” అని ధనుస్సును చెవిదాకా లాగి, ఇంద్ర అస్త్రమును వదిలాడు. ఆ ఇంద్రఅస్త్రమును వాయువేగంతో వెళ్లి, కిరీటము, కుండలములతో శోభాయమానంగాఉన్న ఇంద్రజిత్తు తలను మొండెము నుండి వేరు చేసింది. ఇంద్రజిత్తు తల నేలమీద దొర్లింది. ఇంద్రునే జయించిన ఇంద్రజిత్తు ఇంద్ర అస్త్రముతో మరణించాడు. ఇంద్రజిత్తు శరీరము చేతిలో ధనుస్సుతోసహా నేలకూలింది.

ఆ దృశ్యము చూచి వానరులు సంతోషంతో కేరింతలు కొట్టారు. ఆకాశం నుండి దేవతలు, ఋషులు, గంధర్వులు జయజయధ్వానాలు చేసారు. ఇంద్రజిత్తు మరణించడం చూచిన రాక్షస సేనలు తలొక దిక్కుగా పారిపోయాయి. చేతిలో ఆయుధములు ఉంటే వానరులు చంపుతారేమోఅని ఆయుధములను పారవేసి పారిపోయారు రాక్షసులు. వారిని వానరులు తరిమారు. కొంత మంది

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రాక్షసులు సముద్రంలో దూకారు. కొంతమంది లంకానగరంలోకి పారిపోయారు. మరి కొందరు రాక్షసులు చెట్లు ఎక్కారు. కొందరు పర్వతగుహల్లోకి దూరారు. అప్పటి దాకా వేలకొలది రాక్షసులతో నిండుగా ఉన్న రణభూమిలో ఒక్క రాక్షసుడు కూడా కనిపించడం లేదు.

వానర సేనానాయకులు లక్ష్మణుని అభినందనలతో ముంచెత్తారు. విభీషణుడు, హనుమంతుడు, జాంబవంతుడు, లక్ష్మణుని ప్రశంసలతో ముంచెత్తారు. వానరులంతా పెద్దగా అరుస్తూ సింహనాదాలు చేస్తూ లక్ష్మణుని చుట్టుచేరారు. వానరులు వారిలో వారు ఒకరిని ఒకరు కౌగలించుకొని ప్రశంసించుకుంటున్నారు. ఆకాశంలో ఉన్న దేవతలు కూడా ఇంద్రజిత్తు మరణానికి ఎంతో సంతోషించారు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము తొంభయ్యవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

తొంభై ఒకటవ సర్గ.

తన అవక్రపరాక్రమంతో ఇంద్రజిత్తును చంపిన లక్ష్మణుడు తన కన్నా పెద్దవారైన జాంబవంతునికి, హనుమంతునికి, వానరులకు నమస్కరించాడు. బాగా గాయపడ్డ లక్ష్మణుడు హనుమంతుని ఊతగా పట్టుకొని రాముని వద్దకు వెళ్లాడు. రామునికి నమస్కరించి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వినయంగా పక్కన నిలబడ్డాడు లక్ష్మణుడు.

విభీషణుడు రామునితో "ఇంద్రజిత్తు తల మన లక్ష్మణుని చేత ఖండింపబడినది" అని చెప్పాడు. అప్పటికే బాగా అలసి ఉన్న లక్ష్మణుడు తాను ఇంద్రజిత్తును ఎలా సంహరించింది రామునితో వివరంగా చెప్పాడు. అప్పుడు రాముడు లక్ష్మణుని చూచి ఇలా అన్నాడు.

"తమ్ముడా లక్ష్మణా! నీ విజయ వార్త విని చాలా సంతోషించాను. నాకు కూడా వల్ల కాని పనిని నీవు సునాయాసంగా ముగించావు. ఇంద్రజిత్తు మరణంతో మనమార్గము సుగమము అయింది. ఇంక రావణుని జయించడం చాలా తేలిక. ఎందు కంటే ఇంద్రజిత్తు చావడం అంటే రావణుడు కూడా చచ్చినట్టే. ఇంద్రజిత్తు చావుతో రావణునికి కుడిభుజము ఖండించినట్టు అయింది. నీ ఈ విజయానికి విభీషణుడు, హనుమంతుడు కూడా చాలా సాయం చేసారు. వారి సాయం లేకపోతే ఇంద్రజిత్తును చంపడం కష్టం. తన కుమారుని మరణ వార్త విని రావణుడు తానే స్వయంగా యుద్ధానికి వస్తాడు. పుత్రశోకంతో కుంగి ఉన్న రావణుని చంపడం చాలాతేలిక. నీ వంటి తమ్ముడు నా పక్కన ఉంటే నేను ఒక్కసీతనే కాదు దేనినైనా సాధించగలను."అని అన్నాడు.

తరువాత లక్ష్మణుని గాఢంగా కౌగలించుకొని వాత్సల్యంతో లక్ష్మణుని శిరమును ముద్దుపెట్టుకొని తన పక్కనే కూర్చోపెట్టుకున్నాడు రాముడు. లక్ష్మణుని శరీరం నిండా బాణములు గుచ్చుకొని చాలా బాధపెడుతున్నాయి. వెంటనే సుషేణుడిని పిలిచి లక్ష్మణునికి త్వరగా

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

చికిత్సచేయించమని ఆదేశించాడు.

"వెంటనే లక్ష్మణుని, విభీషణుని శరీరములలో గుచ్చుకున్న బాణములను తొలగించండి. గాయములకు చికిత్సచేయండి. వీరికే కాదు ఈ యుద్ధములో గాయపడ్డ వానరులందరికీ చికిత్స చేయించండి." అని సుషేణుని ఆజ్ఞాపించాడు. వెంటనే సుషేణుడు లక్ష్మణుని ముక్కు ద్వారా ఒక ఔషధమును లోపలకు పంపాడు ఆ ఔషధ ప్రభావంతో లక్ష్మణుని శరీరంలో గుచ్చుకున్న బాణములు అన్నీ ఊడి కిందపడ్డాయి. గాయములు మానాయి. నొప్పికూడా తగ్గిపోయింది. తరువాత సుషేణుడు విభీషణునికి తక్కిన వానరులకు కూడా చికిత్సచేసాడు. కొద్దికాలంలోనే వారందరూ నొప్పి తగ్గి, గాయములు మాని, స్వస్థత పొందారు.

లక్ష్మణుని చేతిలో ఇంద్రజిత్తు మరణించాడు అన్న విషయం విన్న సుగ్రీవుని ఆనందానికి అవధులు లేవు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము తొంభైఒకటవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

తొంభై రెండవ సర్గ.

ఇక్కడ పరిస్థితి ఇలా ఉంటే రాక్షసులనుండి ఇంద్రజిత్తు మరణించాడు అన్న వార్త తెలుసుకున్న రావణుని మంత్రులు ఈ

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

విషయాన్ని ధృవపరచుకున్న తరువాత, రావణుని వద్దకు పోయి ఇంద్రజిత్తుమరణాన్ని గురించి చెప్పారు.

"ఓ రాక్షసేంద్రా! నీ తమ్ముడు విభీషణుని సాయం చేత, లక్ష్మణుడు నీ కుమారుడు ఇంద్రజిత్తును మా కళ్ల ఎదుట చంపాడు. దేవతలకు అధిపతి అయిన ఇంద్రుని జయించిన ఇంద్రజిత్తు ఒక సాధారణమానవుని చేతిలో వీరగతిపొంది వీరస్వర్గము చేరుకున్నాడు." అని చెప్పారు.

దారుణమైన ఆవార్త విన్న రావణుడు మూర్ఛపోయాడు. కాసేపటికి స్పృహలోకి వచ్చాడు. వీరుడైన పుత్రుని కొరకు కన్నీరు మున్నీరుగా శోకిస్తున్నాడు. "ఓ మహావీరా! ఇంద్రునే జయించిన నీవు ఒక సాధారణ మానవుని చేతిలో ఎలా ఓడిపోయావు? యముడిని కూడా జయించగల నీవు లక్ష్మణుని జయించలేకపోయావా! మృత్యువుకే మృత్యువు అయిన నీకు మృత్యువు కల్పించిన ఆ యముడు నిశ్చయముగా నీ కన్నా గొప్పవాడు. నీవు, నీ ప్రభువు అయిన నా కొరకు, యుద్ధములో నీ ప్రాణాలుఅర్పించావు. నీకు వీరస్వర్గము ప్రాప్తిస్తుంది. నాయనా! మేఘనాధా! నీ కొరకు అంత:పుర స్త్రీలు ఎలా విలపిస్తున్నారో చూడు. నీ మరణంతో దేవతలు, గంధర్వులు భయంలేకుండా సుఖంగా జీవిస్తారులే! నా కుమారా! నీ తండ్రిని, తల్లిని, ఈ రాజ్యమును, రాక్షసులను విడిచి పెట్టి ఎక్కడకు వెళ్లావురా! వెళ్లడానికి నీకు ఎలా మనసొప్పిందిరా! తండ్రిమరణించిన తరువాత, పితృకార్యములు చేయవలసిన వాడవు, నీ అపర కర్మలు నేను చేయవలసి వచ్చినది కదా! ఎంత దురదృష్టము! రామలక్ష్మణులను, సుగ్రీవుని చంపి నాకు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

శత్రుభయం లేకుండా చేస్తానని అని ప్రతిజ్ఞచేసావు కదా!. కాని ఆ ప్రతిజ్ఞను నెరవేర్చకుండానే వెళ్లిపోయావుకదా!" అని పరి పరి విధాలా దు:ఖిస్తున్నాడు రావణుడు.

రావణునికి ఆ దు:ఖంలో నుండి కోపం ఆవిర్భవించింది. అసలే రావణుడు మహా కోపిష్టి. దానికి తోడు కుమారుని మరణ వార్త విన్నాడు. రావణుని కోపం మిన్నుముట్టింది. తన కుమారుని చావుకు కారణం అయిన వారిమీద పగ తీర్చుకోవాలని శపథం చేసాడు. తన కుమారుని మరణానికి కారణం సీత. ముందుగా సీతను చంపాలి అని అనుకున్నాడు రావణుడు. కోపంతో రావణుని కళ్లు ఎరుపెక్కాయి. కళ్లనుండి నిప్పులురాలుతున్నట్టు ఉన్నాయి. పళ్లు పటాపటా కొరికాడు. ఆ విధంగా కోపంతో ఊగి పోతున్న రావణుని చూచి రాక్షసులు భయంతో పక్కకు ఒదిగి ఒదిగినిలబడ్డారు. వారిని చూచి రావణుడు ఇలా అన్నాడు.

"నేను బ్రహ్మ దేవుని గూర్చి తపస్సు చేసాను. వరములు పొందాను. ఆ వరప్రభావంతో నాకు దేవతల నుండి కానీ, అసురుల నుండి కానీ ప్రాణ భయము లేదు. నాకు బ్రహ్మదేవుడు ఇచ్చిన కవచమును ఇంద్రుని వజ్రాయుధము కూడా బద్దలు కొట్టలేదు. నేను ఆ కవచము ధరించి యుద్ధభూమిలో నిలబడితే గెలవడం ఆ దేవేంద్రుని తరం కూడా కాదు. నా పరాక్రమానికి మెచ్చిన బ్రహ్మదేవుడు దివ్యమైన ధనుర్బాణములను ప్రసాదించాడు. వాటిని ఉపయోగించే అవసరం ఇంతవరకూ రాలేదు. ఇప్పుడు రామలక్ష్మణులను చంపడానికి వాటిని ఉపయోగిస్తాను. వాటిని పూజాగృహమునుండి తీసుకొని రండి. " అని ఆదేశించాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఇంతలో రావణుని బుద్ధికి మరొక ఆలోచనవచ్చింది. దీని కంతటికీ కారణం సీత. సీతను వెంటనే చంపాలి అనిఅనుకున్నాడు. వెంటనే రాక్షసులను చూచి ఇలా అన్నాడు. "నా కుమారుడైన ఇంద్రజిత్తు వానరులను మోసం చేయడానికి మాయాసీతను రణభూమికి తీసుకొని పోయి వానరుల ఎదుట వధించాడు. ఇప్పుడు నా కుమారుడే వధింపబడ్డాడు. నా కుమారుడే లేనపుడు నాకు సీత ఎందుకు. నా కుమారునికి ఇష్టం అయిన సీత వధను నేను చేసి చూపిస్తాను. సీతను కసిదీరా వధిస్తాను. ." అని చేతిలో ఖడ్గం ధరించి బయలుదేరాడు రావణుడు.

రావణుని చూచి రాక్షసులు సింహనాదములు చేసారు. వారిలో వారు ఇలా అనుకున్నారు. "ఇప్పుడు రావణుని చూచి రామలక్ష్మణులు భయంతో వణికిపోతారు. వానరులు పారిపోతారు. రావణునికి ముల్లోకములలో ఎదురు లేదు. తనకు కావలసిన దానిని అనుభవించగలడు. ఈ సీత ఎంత." అని అనుకొన్నారు. కాని కొంతమంది రావణుని మేలుగోరుస్నేహితులు అతనిని వారించారు. కాని రావణుడు వారిని లక్ష్యపెట్టలేదు. సీత ఉన్న చోటికి వెళుతున్నాడు. అశోక వనంలో ప్రవేశించాడు.

చేతిలో ఖడ్గం పట్టుకొని తన వంక వేగంగా వస్తున్న రావణుని చూచింది సీత. భయంతో వణికి పోయింది. "ఈ దుర్మార్గుడు నా మీద కోపంతో నన్ను చంపడానికి వస్తున్నాడు. ఇన్నిరోజులు నన్ను "నాకు భార్యవు కా" అని అడిగాడు. నేను వ్యతిరేకించాను. ఇన్నాళ్లు వేచి ఉన్న వీడు, విసుగుపుట్టి నన్ను చంపాలని నిశ్చయించుకున్నట్టున్నాడు. లేదా ఈ రోజుయుద్ధములో వీడు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రామలక్ష్మణులను చంపి ఉంటాడు. ఆవిషయాన్ని నాకుచెప్పడానికి వస్తున్నాడు. ఎందుకంటే రామలక్ష్మణుల మరణ వార్త విన్న, రాక్షసులు పెద్దగా అరవడం కేరింతలుకొట్టడం, హర్షధ్వానాలు చెయ్యడం వినపడుతూ ఉంది. నామూలంగా రామలక్ష్మణులు తమ ప్రాణాలు ఈ దుర్మార్గుడిచేతిలో పోగొట్టుకున్నారుకదా!

అదీ కాదేమో! రామలక్ష్మణులు వీడికుమారుడు ఇంద్రజిత్తును చంపితే, ఆ దు:ఖాన్ని తట్టుకోలేక నన్ను చంపడానికి వస్తున్నాడేమో! ఏదైనా కావచ్చు. ఆ నాడు హనుమంతుని మాట విని ఆయన వీపుమీద కూర్చుని కిష్కింధకు వెళ్లి ఉంటే, రామలక్ష్మణులకు ఇన్ని కష్టాలురావు కదా! నాక ఇంత దు:ఖము ఉండేది కాదు కదా! ఎంత పొరపాటు చేసాను. యుద్ధములో రాముడు మరణించాడు అన్న వార్త విన్న కౌసల్య గుండెలు బద్దలు కాక మానుతాయా! రాముడి బాల్య చేష్టలను, రాముని గుణగణాలను తలచుకుంటూ ఆమె కుమిలిపోతుంది కదా! కుమారుని మరణవార్త విన్న కౌసల్య ప్రాణత్యాగం చేసుకుంటుంది. అసలు దీని కంతటికీ మూలకారణం ఆ గూనిది మంథర. దాని వలననే మాకు ఇన్నికష్టాలు వచ్చాయి." ఈ ప్రకారంగా సీత ఒకదానితో ఒకటి పొంతన లేకుండా వస్తున్న ఆలోచనలతో సతమతమవుతూ ఉంది.

ఆ సమయంలో రావణుని మంత్రి అయిన సుపార్శ్వుడు రావణుని వద్దకు వచ్చాడు. రావణునితో ఇలా అన్నాడు. "రావణా! నీవు సామాన్యుడికి కావు. సాక్షాత్తు కుబేరుని సోదరుడవు. తాత్కాలికంగా వచ్చిన కోపంతో సీతను చంపాలనుకోవడం తగునా! ఈ విధంగా చంపడానికేనా నీవు సీతను తీసుకొని వచ్చింది. నీవు వేదములను, శాస్త్రములను చదువుకున్నావు. ఆ వేదాధ్యయనము, శాస్త్రపరిజ్ఞానము

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అంతా ఎక్కడికి పోయింది. ఇంతటి నీచ కార్యానికి ఒడిగడుతున్నావు. నీ పరాక్రమాన్ని రాముని మీద చూపించు అంతే గానీ అబల అయిన సీతను చంపడం పరాక్రమం అనిపించుకోదు. రాక్షసేంద్రా! ఈ రోజు కృష్ణ చతుర్దశి. రేపు అమావాస్య. ఈ రోజే రాముని మీదికి యుద్ధానికి బయలు దేరు, అమావాస్యనాడు రామునికి మరణాన్ని ప్రసాదించు. విజయుడివై తిరిగి రా! నీవు వీరుడివి, శూరుడివి అయితే రాముని చంపి సీతను పొందు. అంతేకానీ సీతను చంపితే ఏమి లాభం." అని అనునయించాడు.

రావణుడికి అతనిమాటలు బాగా నచ్చాయి. సీతను చంపేకార్యక్రమాన్ని వదిలిపెట్టి యుద్ధతంత్రములను ఆలోచించడానికి సభకు వెళ్లాడు రావణుడు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము తొంబైరెండవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

తొంబైమూడవ సర్గ.

సీతను చంపడం అనే కార్యక్రమాన్ని విరమించిన రావణుడు తిరిగి తన సభాభవనంలో అడుగు పెట్టాడు. ఒక పక్క దు:ఖము మరొక పక్కకోపము, ఏమిచెయ్యాలో తోచని పరిస్థితుల్లో బుసలుకొడుతున్నాడు రావణుడు. అంతలోనే నిట్టూరుస్తున్నాడు. రావణుడు ఏమి చెబుతాడా అని చావగా మిగిలినసేనానాయకులు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఎదురు చూస్తున్నారు. వారికి నమస్కరించి ఇలా చెప్పసాగాడు రావణుడు.

"మనం ఆఖరి పోరాటం సాగించాలి. మీరందరూ యుద్ధానికి సన్నద్ధులై మీ మీ సైన్యములతో యుద్ధభూమికి రండి. మీ పని ఒక్కటే. రాముని చుట్టుముట్టడం.చంపడం. కేవలం రాముని చంపడం. మిగిలిన వారి సంగతి మీకు అనవసరం. రాముడు చావాలి. అదే నాకు కావాలి. లేకపోతే మరొక పని చేయండి. మీరు ఈ రోజంతా రాముని తో యుద్ధము చేసి రాముని ఘోరంగా గాయముల పాలు చేయండి. రాముడు అలసిపోవాలి. గాయములతో తల్లడిల్లిపోవాలి. రేపు నేను రామునితో యుద్ధము చేసి అవలీలగా చంపేస్తాను. ఏదో ఒకటి చెయ్యండి." అని అన్నాడు రావణుడు.

రావణుని ఆదేశము మేరకు సైన్యాధిపతులు అందరూ తమ తమ సేనలతో యుద్ధభూమికి వెళ్లారు. రాక్షస సేనలు వానరుల మీదికి బాణములను, పరిఘలను, కత్తులను, గొడ్డళ్లను విసురుతున్నారు. వానరులు వృక్షములను బండరాళ్లను, పర్వతశిఖరములను విసురుతున్నారు. రాక్షసులకు వానరులకు ఘోరంగా యుద్ధం జరుగుతూ ఉంది. రక్తం వరదగా ప్రవహిస్తూ ఉంది. వానరులు ఆకాశంలో ఎగురుతూ రాక్షసుల రథముల మీద ధ్వజములను విరగ్గొడుతున్నారు. రాక్షసుల కవచములను, రథములను విరగ్గొడుతున్నారు. అశ్వములను చంపుతున్నారు. చేతికి దొరికిన రాక్షసుల ముక్కులను చెవులను కొరుకుతున్నారు. వాడి అయిన గోళ్లతో రక్కుతున్నారు. ఒక్కొక్క రాక్షసుని నూరుగురు వానరములు పంచుకొని చంపుతున్నారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రాక్షసులు కూడా తమ దగ్గరగా వచ్చిన వానరములను గదలతోనూ, గొడ్డళ్లతోనూ కొట్టి చంపుతున్నారు. కొన్ని వానరములు పోయి రాముని శరణువేడాయి. వారికి అండగా రాముడు రాక్షస సేనల మీద బాణములను వర్షముగా కురిపించాడు. రాముని బాణముల ధాటికి తట్టుకోలేక రాక్షస సేనలు వెనక్కు మరలాయి. రాముని బాణముల దెబ్బకు రాక్షసుల రథములు విరుగుతున్నాయి. కవచములు పగులుతున్నాయి. అశ్వములు చస్తున్నాయి. సారథులు నేలకూలుతున్నారు.

రాక్షస నాయకులకు ఎవరికీ రాముని ఎదుట పడటానికి సాహసం లేకపోయింది. రణభూమి అంతా తానే అయి రాముడు రాక్షసులను చంపుతున్నాడు. అడుగో అక్కడ రాముడు గజసేనను చంపుతున్నాడు అని కొంతమంది రాక్షసులు అరిస్తే, ఇడుగో రాముడు ఇక్కడ ఉన్న అశ్వసేనలను నాశనం చేసున్నాడు అని అరుస్తున్నారు. ఎవరికి వారు రాముడు తమ ఎదుటనే ఉండియుద్ధం చేస్తున్నాడు అని భ్రమపడుతున్నారు. రాముడు రాక్షస సేనల మీద గాంధర్వాస్త్రమును ప్రయోగించాడు. ఆ అస్త్రప్రభావం చేత రాముడు రాక్షసులందరికీ వేలకొద్ది రాముడులు గా కనపడుతున్నాడు. ఎవరికి వారే రాముడు తమ ముందే ఉన్నట్టు అనుకుంటున్నారు.

నిరంతరము బాణములను సంధిస్తున్న రాముని ధనుస్సు వలయాకారంలో, మృత్యు చక్రము వలె కనపడుతూ ఉంది. రాముడు ఎప్పుడు బాణము సంధిస్తున్నాడో, ఎప్పుడు నారి లాగుతున్నాడో ఎప్పుడు బాణము వదులుతున్నాడో ఎవరికీ తెలియడం లేదు. రాముని విల్లు నుండి వెలుబడిన బాణములు మాత్రము అగ్నిజ్వాలల మాదిరి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

దూసుకుపోతున్నాయి. రాముడు ఒక జాము కాలములో పదివేల రథాలను విరిచాడు, పదునెనిమిది వేల ఏనుగులను, పదునాలుగు వేల గుర్రములను, రెండు లక్షల మంది రాక్షస సైనికులను చంపాడు. చావగా మిగిలిన రాక్షసులు రాముని ఎదుట పడలేక లంకానగరం వైపు పారిపోయారు. రణభూమి రుద్ర భూమిలాగా తయారయింది.

అప్పుడు రాముడు విభీషణుని, లక్ష్మణుని, సుగ్రీవుని చూచి "ఈ దివ్యాస్త్ర ప్రయోగము నాకు, ఈశ్వరునికి మాత్రమే తెలుసు." అని చెప్పాడు. రాముని దివ్యాస్త్రప్రయోగమునకు, విభీషణుడు, సుగ్రీవుడు, వానరులు అందరూ రాముని ప్రశంసలతో ముంచెత్తారు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము తొంభైమూడవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

తొంభైనాలుగవ సర్గ.

ఆ రోజు మరణించి నంతగా రాక్షసులు ఏ రోజూ మరణించలేదు. చావగా మిగిలిన రాక్షసులు లంకా నగరమునకు పోయి చచ్చిన వారి బంధువులకు వారి మరణవార్త చెప్పారు. మరణించిన సైనికుల భార్యలు, తల్లులు, తండ్రులు, కుమారులు, బంధువులు, మిత్రులు అందరూ ఎంతగానో విలపించారు. వారంతా ఈ యుద్ధమునకు కారణములను ఎవరికి తోచినట్టు వారు అనుకుంటున్నారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఆ ముసలి శూర్పణఖ, ఆ కురూపి శూర్పణఖ, ఒక మూల కూర్చోకుండా తగుదునమ్మా అని రాముని వద్దకు ఎందుకు వెళ్లాలి? రాముని ఎందుకు మోహించాలి? మంచి వాడైన రాముని మీద దానికి ఎందుకు మోహం పుట్టిందో? దానికి పుట్టిన దుర్బుద్ధి వలన కదా ఖరదూషణులు, 14,000 వేలమంది రాక్షసులు జనస్థానములో మరణించినది. దానిచావు అది చచ్చింది. అంతటితో ఊరుకోకుండా రావణుని వద్దకు వచ్చి లేని పోని మాటలు చెప్పడం ఎందుకు? రావణుడు పోయి సీతను అపహరించి తీసుకు రావడం ఎందుకు? రావణుడు తన చావు తాను కొని తెచ్చుకోవడమే కాకుండా, లంకా నగరంలో ఉన్న రాక్షసుల చావుకు కూడా కారణం అయ్యాడు. రామణుడికి సీత దక్కలేదు కానీ, రాముడితో వైరం మాత్రం దక్కింది.

సీతను పట్టుకున్న విరాధుడి చావు చూచి కూడా రావణుడు సీతను తాకడం ఏమిటి? ఈ నిదర్శనం చాలదా రామునితో వైరం ఎంత వినాశకరమైనదో!

జనస్థానములో రాముడి చేతిలో, 14,000రాక్షసులు, ఖరుడు, దూషణుడు, త్రిశిరస్సు, వారి సేనానాయకులు చచ్చారు కదా! ఈ నిదర్శనము చాలదా!

ఇంకా రావణుడు బుద్ధిలేకుండా సీతను అపహరించడం ఏమిటి? రాముడు సామాన్యుడా! అరణ్యములో కబంధుని చంపాడు. ఇక్కడ ఇంద్రజిత్తును చంపాడు. ఈ నిదర్శనము చాలదా రామునితో వైరం ఎంత ప్రమాదకరమో!

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అటీకాకుండా ఇంద్రుని కొడుకు, మహా బలవంతుడు అయిన వాలిని రాముడు అవలీలగా చంపాడు. ఈ నిదర్శనము చాలదా!

సుగ్రీవునితో మైత్రి చేసి, వాలిని చంపి, సుగ్రీవుని కిష్కింధకు రాజును చేసాడు. ఈ నిదర్శనం చాలదా!

సీతను రామునికి ఇచ్చి వేసి, లంకను కాపాడమని విభీషణుడు ఎన్నోసార్లు చెప్పాడు. కాని మూర్ఖుడైన రావణుడు వినలేదు. విభీషణుడు చెప్పిన మాటలను విని ఉంటే లంక ఈ నాడు శ్మశానంగా మారేది కాదు. కనీసము కుంభకర్ణుని చావుతో నైనా ఇంద్రజిత్తు చావుతో నైనా రావణునికి జ్ఞానోదయం కలగలేదు. మరలా ఈ రోజు కూడా యుద్ధం చేసి రాక్షసులకు అపార ప్రాణనష్టం కలుగచేసాడు." అని రాక్షస స్త్రీలు రావణుని మూర్ఖత్వం గురించి పరిపరి విధాలుగా అనుకుంటున్నారు.

నాకొడుకుపోయాడని ఒకామె, నా భర్త పోయాడని ఒకామె, నాసోదరులు మరణించారని ఒకామె ఏడుస్తున్నారు. మరి కొంత మంది రాక్షసులు, విష్ణువో, ఇంద్రుడో,రుద్రుడో రాముని రూపంలో వచ్చి రాక్షసులను చంపుతున్నాడు అని అనుకుంటున్నారు.

"ఎవరు చంపినా నష్టం మనకే కదా కలిగింది. భర్తలను, కుమారులను, సోదరులను, బంధువులను,మిత్రులను పోగొట్టుకొని అనాథలము అయ్యాయు" అని ఆక్రోశిస్తున్నారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

"రావణుడు తనకు బ్రహ్మ ఇచ్చిన వరములు ఉన్నాయి అని విర్రవీగుతున్నాడు కానీ, రాముని పరాక్రమం గురించి, రాముని వలన తనకు పట్టిన భయం గురించి, తెలుసుకోలేకపోతున్నాడు." అని మరి కొంతమంది అభిప్రాయపడుతున్నారు.

"రాముడి ఎదుట పడిన వాడు, వాడు రాక్షసుడైనా, అసురుడైనా, దానవుడైనా, పిశాచి అయినా, బతికి బయటపడటం కష్టం." అని అనుకుంటున్నారు.

"కనీసం యుద్ధానికి వెళ్లేటప్పుడు కనిపించిన అపశకునములను, దుశ్శకునములను చూచి అయినా రాముడు యుద్ధమును విరమించి ఉంటే బాగుండేది" అని శకున శాస్త్రవేత్తలు అభిప్రాయపడ్డారు.

"రావణుడు ఎంత గర్విష్టి, తెలివితక్కువాడు కాకపోతే, దేవ,దానవ,గంధర్వ,యక్షుల నుండి మరణం సంభవించకుండా వరం కోరినవాడు, మానవులను ఎందుకు వదిలేసాడు. అదే ఇప్పుడు రావణుని కొంపముంచింది." అని వాపోతున్నారు.

"అది కాదు. నాకు తెలియక అడుగుతాను! బ్రహ్మవలన వరాలు పొందినంత మాత్రాన, దేవతలను, సత్పురుషులను బాధించాలని, చంపాలని, వారి యజ్ఞములు భగ్నం చెయ్యాలని లేదుకదా! అందుకే దేవతలు ఈశ్వరుని గురించి తపస్సు చేసారు. వారికి ఈశ్వరుడు వరాలు ఇచ్చాడు. "రాక్షసులను నాశనం

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

చెయ్యడానికి కారణం అయిన స్త్రీ పుడుతుంది. ఆమె రాక్షసుల వినాశనానికి కారణం అవుతుంది." అని ఈశ్వరుడు చెప్పాడట! ఇప్పుడు అదే నిజం అయింది కదా!" అని అనుకుంటున్నారు.

(ఈ సందర్భంలో ఆ స్త్రీ సీత అని కొంతమంది రాసారు. కాని శూర్పణఖ అనికూడా అనుకోవచ్చు. ఎందుకంటే దీనికంతటికీ కారణం శూర్పణఖ. ఆమె రాముని మోహించకుండా, వెంటపడకుండా ఉంటే, ఎవరి పాటికి వాళ్లు ఉండేవాళ్లు, జనస్థానంలో ఉన్న రాక్షసుల గురించి రామునికి తెలిసేది కాదు. ఏది ఏమైనా ఒక స్త్రీ కారణంగా రాక్షస వంశం నాశనం అయింది అనేది నిర్వివాదాంశము).

"ఇంతకూ ఈ రావణుని చెడ్డ ప్రవర్తన, పరస్త్రీవ్యామోహమే లంకకు చేటుతెచ్చింది. ఈ సమయంలో లంకను, లంకలో ఉన్న రాక్షస జాతినీ రక్షించే వాడు ఎవడున్నాడు? మన పరిస్థితి కార్చిచ్చు చుట్టుముట్టిన అడవిలో ఉన్న జంతువుల మాదిరి అయింది. లంకను చుట్టుముట్టిన వానరసేనలతో లంక మొత్తం తగలబడిపోతోంది. ఇదంతా ముందే ఊహించే, విభీషణుడు ముందు జాగ్రత్త పడ్డాడు. రాముని శరణు జొచ్చాడు. ప్రాణాలు దక్కించుకున్నాడు. " అని కొంత మంది అనుకొన్నారు. ఈ ప్రకారంగా లంకలో ఉన్నరాక్షసులు,రాక్షస స్త్రీలు, ఎవరికి తోచినట్టు వారు అనుకుంటూ, పోయిన వారికోసం కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడుస్తున్నారు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము తొంబైనాలుగవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

తొంభై ఐదవ సర్గ.

లంకా వాసులు రావణుని గురించి ఇలా అనుకుంటుంటే, రావణుడు మాత్రం తన పట్టు వదల లేదు. లంకా నగరంలో ఉన్న ఇండ్లలో నుండి ఏడుపులు వినపడుతున్నా అతని మనస్సు చలించలేదు. పైగా క్రోధంతో ఊగిపోతున్నాడు. పళ్లు పటపట కొరుకుతున్నాడు. రావణుడు తన మంత్రులు అయిన మహెూదరుని, మహాపార్శ్వుడిని, విరూపాక్షుడిని వెంటనే బయలు దేరి రమ్మని వర్తమానము పంపాడు. వెంటనే ఆ రాక్షస వీరులు రావణుని వద్దకు వచ్చి చేతులుకట్టుకొని నిలబడ్డారు. (ఇదే పేర్లు ఇదివరకు వచ్చాయి. వాళ్లు సైన్యాధిపతులు, రావణుని సోదరులు. వీళ్లు రావణుని మంత్రులు).

"ఈ రోజు నేను రాముడిని యమలోకమునకు అతిథిగా పంపుతాను. ఈ రోజు నేను, ఖరుడు, కుంభకర్ణుడు, ప్రహస్తుడు, ఇంద్రజిత్తును చంపినందుకు రాముని మీద ప్రతీకారము తీర్చుకుంటాను. నా బాణములతో అన్ని లోకములను కప్పివేస్తాను. ఒక్కొక్క వానర నాయకుని, అతని సేనలను విడి విడి గా చంపుతాను. నా రథము వాయు వేగంతో ప్రయాణిస్తుంటే, నేను వానరసేనలను ఊచకోత కోస్తాను. వానర సేనల కళేబరములతో ఈ భూమినంతా నింపుతాను. అసలు నేల అనేది కనపడకుండా చేస్తాను. నా ఒక్కొక్క బాణమునకు నూరుమంది వానరులు బలి అవుతారు. నా శత్రువులైన రామలక్ష్మణులను చంపి లంకావాసుల కన్నీళ్లు తుడుస్తాను. నా చేత

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

చంపబడిన వానర సేనల శరీరములతో ఆకాశంలో తిరిగే గ్రద్దలు, డేగలు ఇంకా ఇతర పక్షులు విందుచేసుకుంటాయి. ఇంక ఆలస్యంచేయకండి నా రథము సిద్ధం చేయండి. నా ధనుర్బాణములను సిద్ధం చేయండి. లంకలో మిగిలిన సేనలు అన్నీ నా వెంట బయలుదేరాలి." అని ఆదేశాలు ఇచ్చాడు రావణుడు.

మహాపార్శ్వుడు వెంటనే సైన్యాధిపతులను పిలిపించి సేనలను సిద్ధం చేయమన్నాడు. రాక్షస సైన్యాధిపతులు సైనికుల ఇళ్లకు వెళ్లి వారిని యుద్ధానికి సన్నద్ధం చేసారు. రావణుని కోసరం ఎనిమిది గుర్రములను కట్టిన రథాన్ని సిద్ధం చేసారు. ఆ రథము నిండా రకరకాల ఆయుధములను, బాణములను పెట్టారు. రావణుడు ఆ రథమును ఎక్కాడు. రాక్షస సేనలు వెంటరాగా, రావణుడు వానరుల మీదికి యుద్ధానికి బయలుదేరాడు. రాక్షస సేనలు భేరీలు, మృదంగములు, శంఖములు మోగించారు. రావణుని రాకతో రాక్షససేనలలో నూతనోత్సాహం వెల్లివిరిసింది. హర్షధ్వానాలు మిన్నుముట్టాయి. రాక్షస సేనల పదఘట్టనలకు భూమి అదిరిపోయింది. ఆ శబ్దానికి వానరులు భయపడ్డారు.

రావణుని వెంట రావణుని మంత్రులు అయిన మహాపార్శ్వుడు, మహెూదరుడు కూడా తమ తమ రథముల మీద యుద్ధానికి బయలుదేరారు. రావణుడు తన రథమును రాముడు, లక్ష్మణుడు ఉన్న ద్వారము వద్దకు పోనివ్వమన్నాడు. ఆ సమయంలో ఎన్నో దుశ్శకునములు గోచరించాయి. సూర్యకాంతి తగ్గిపోయింది. దిక్కులన్నీ చీకట్లు ఆవరించాయి. పక్షులు వికృతంగా అరుస్తున్నాయి. భూమి కంపించింది. రక్తవర్షము కురిసింది. నక్కలు వికారంగా

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

కూస్తున్నాయి. రావణుని రథమునకు కట్టిన ధ్వజము మీద గ్రద్దవాలింది. రావణునికి ఎడమ కన్ను అదిరింది. కాని రావణుడు ఈ దుశ్శకునములను లెక్కచేయలేదు. ముందుకుకదిలాడు.

రాక్షస సేనలు, వానర సేనలు ఒకరిని ఒకరు ఢీకొన్నారు. పోరు భీకరంగా సాగుతూ ఉంది. రావణుడు తన వాడి అయిన బాణములతో వానరులను విచక్షణా రహితంగా చంపుతున్నాడు. కొందరి తలలు తెంచుతున్నాడు. మరి కొందరి గుండెలు చీలుస్తున్నాడు. వానరులను ఊపిరి ఆడకుండా చంపుతున్నాడు. రావణుని ముందు ఎవరూ నిలువలేకపోతున్నారు. రావణుని ఎదురుపడ్డవాడు ప్రాణాలతో బయటపడటం లేదు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము తొంభై ఐదవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

తొంభై ఆరవ సర్గ.

రావణుని ధాటికి వానరులు నిలువలేక పోతున్నారు. వానరుల మృతశరీరములతో యుద్ధభూమి అంతా కప్పబడి పోయింది. రావణుని బాణములకు వానరులు అగ్నిలో పడ్డ పురుగుల మాదిరి మాడిపోతున్నారు. కొంత మంది పారిపోతున్నారు. మరి కొందరు రాముని వద్దకు సుగ్రీవుని వద్దకు పారిపోయారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వానరులు అందరూ రాముడు ఉన్న వైపుకు పారిపోవడం చూచిన రావణుడు తన రథము రాముడు ఉన్న వైపుకు పోనిచ్చాడు. దూరంనుండి ఇదిచూచాడు సుగ్రీవుడు. సుషేణుని పిలిచి తన బదులు అక్కడ యుద్ధం చేయమని చెప్పి తాను రావణుడు ఉన్న వైపుకు వెళ్లాడు. సుగ్రీవుడు రావణుని వైపుకు వెళ్లడం చూచిన వానరులు తలా ఒక వృక్షమును, పర్వతశిఖరములు పట్టుకొని సుగ్రీవుని వెంట బయలుదేరారు.

సుగ్రీవుడు పెద్దగా అరుస్తూ అడ్డం వచ్చిన రాక్షసులను చంపుతూ రావణుని వంక దూసుకుపోతున్నాడు. వడగళ్ల వాన కురిసినట్టు రాక్షసుల మీద బండరాళ్లను వర్షంలా విసురుతున్నాడు. సుగ్రీవుని ధాటికి రాక్షసులు తలలు తెగి, కాళ్లు చేతులు విరిగి నేలకూలుతున్నారు. ఇది చూచిన విరూపాక్షుడు తన రథము దిగి ఒక పెద్ద ఏనుగు ఎక్కాడు. తన ఏనుగును వానర సేనల మీదికి పోనిచ్చాడు. సుగ్రీవుని మీద వాడిఅయిన బాణములను ప్రయోగించాడు. పారిపోతున్న రాక్షసులకు ధైర్యం కలిగించాడు.

విరూపాక్షుడు ప్రయోగించిన బాణములను తిప్పికొట్టిన సుగ్రీవుడు విరూపాక్షుని చంపాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. సుగ్రీవుడు ఒక పెద్ద చెట్టును చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. ఒక్క ఉదుటునపైకి ఎగిరి ఆ చెట్టుతో విరూపాక్షుడు ఎక్కిన ఏనుగు కుంభస్థలము మీద కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు ఆ ఏనుగు తూలి కిందపడి భీకరంగా అరిచింది. గిలా గిలా కొట్టుకుంటూ ప్రాణాలు వదిలింది. విరూపాక్షుడు ఏనుగు మీదినుండి కిందికి దిగాడు. ఖడ్గము, డాలు తీసుకున్నాడు. పెద్దగా అరుస్తూ సుగ్రీవుని మీదికి దూకాడు. వాడి దూకుడుచూసిన సుగ్రీవుడు ఒక పెద్ద

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

బండరాయి తీసుకొని వాడి తల మీద మోదాడు. విరూపాక్షుడు పక్కకు తొలగి ఆ దెబ్బ తప్పించుకున్నాడు. తిరిగి విరూపాక్షుడు సుగ్రీవుని గుండెల మీద పిడికిలితోకొట్టాడు. వెంటనే సుగ్రీవుడు విరూపాక్షుని ముఖం మీద అరిచేతితో చరిచాడు. ఆ దెబ్బకు విరూపాక్షుని ముక్కుల నుండి చెవుల నుండి రక్తం కారింది. కిందపడిపోయాడు. రక్తం కక్కుకుంటున్నాడు. కాళ్లు చేతులుకొట్టుకుంటున్నాడు. కాసేపటికి ప్రాణాలు విడిచాడు. ఆ విధంగా విరూపాక్షుడు సుగ్రీవుని చేతిలో మరణించాడు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము తొంబది ఆరవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

తొంబది ఏడవ సర్గ.

మరొక చోట యుద్ధముచేస్తున్న రావణునికి విరూపాక్షుని మరణ వార్త తెలిసింది. రావణుడుకోపంతో మండిపడ్డాడు. పక్కనేఉన్న మహోదరుని చూచి ఇలా అన్నాడు. “మహోదరా! నా ఆశలన్నీ నీ మీదనే ఉన్నాయి.నీవే ఈ శత్రు సైన్యమును చంపాలి. ఈ రోజు నీవు ప్రాణాల మీద ఆశవదిలి యుద్ధం చెయ్యి. నీ చక్రవర్తి ఋణం తీర్చుకో.” అని అన్నాడు.

రావణుని మాటలకు మహోదరుడు కోపంతో రెచ్చిపోయాడు. “రాక్షసేంద్రా! ఈ రోజు నా పరాక్రమం అంతా చూపించి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వానరసేనలను తుదముట్టిస్తాను." అంటూ తన సేనలతో వానరసేనలోకి చొచ్చుకొని పోయాడు. వానరులను తన బాణములకు ఆహుతి చేస్తున్నాడు. వానరులు కూడా విరూపాక్షుని మరణంతో రెచ్చిపోయారు. చేతికి అందిన వృక్షములను, బండరాళ్లను తీసుకొని రాక్షసులను మోదుతున్నారు. మహోదరుడు కూడా తన వాడి అయిన బాణములతో వానరులను చంపుతున్నాడు.

మహోదరుని ధాటికి తట్టుకోలేక వానర సేనలు సుగ్రీవుని వద్దకు పరుగెత్తారు. విరూపాక్షుని చంపి సేదతీరుతున్న సుగ్రీవుడు మహోదరుని విజృంభణకు వానరులు బెదిరి పోవడం చూచి సహించలేకపోయాడు. మహోదరుని మీదికి దూకాడు. పర్వతంతో సమానమైన రాతిని మహోదరుని మీదికి విసిరాడు. మహోదరుడు ఆ రాయిని తన బాణములతో నుగ్గు నుగ్గు చేసాడు. సుగ్రీవుడు ఒక పెద్ద సాలవృక్షమును తీసుకొని మహోదరుని మీదికి విసిరాడు. మహోదరుడు ఆ వృక్షమునుకూడా ఖండించాడు. తరువాత వాడి అయిన బాణములతో సుగ్రీవుని శరీరం అంతా చీరుకుపోయేట్టు కొట్టాడు మహోదరుడు.

అప్పుడు సుగ్రీవునికి కిందపడి ఉన్న పరిఘ ఒకటి కనిపించింది. సుగ్రీవుడు ఆపరిఘను తీసుకొని ఆ పరిఘతో మహోదరుని రథమునకు కట్టిన గుర్రములనుచంపాడు. వెంటనే మహోదరుడు రథమునుండి దూకి గదను చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. సుగ్రీవుడు పరిఘతోనూ, మహోదరుడు గదతోనూ యుద్ధము చేస్తున్నారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

మహోదరుడు తన గదను సుగ్రీవుని మీదికి విసిరాడు. సుగ్రీవుడు ఆ గదను తన చేతిలో ఉన్న పరిఘతో కొట్టాడు. మహోదరుని గదాఘాతమునకు పరిఘ విరిగిపోయింది. తరువాత సుగ్రీవుడు ఒక ముసలమును తీసుకొన్నాడు. దానిని మహోదరుని మీదికి విసిరాడు. మహోదరుడు మరొక గదను సుగ్రీవుని మీదికి విసిరాడు. రెండూ ఒకదానితో ఒకటి కొట్టుకొని కిందపడ్డాయి.

ఇప్పుడు ఇద్దరి చేతులలోనూ ఆయుధములు లేవు. ఇద్దరూ నేల మీద నిలబడి ముష్టియుద్ధము చేస్తున్నారు. కింద పడుతున్నారు పైకి లేస్తున్నారు. గుద్దుకుంటున్నారు. కొట్టుకుంటున్నారు.

ఇంతలో మహోదరుడు అక్కడే పడి ఉన్న కత్తిని డాలును చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. యుద్ధరంగంలో ఎన్నో కత్తులు డాలులు పడి ఉన్నాయి. సుగ్రీవుడు కూడా ఒక కత్తి డాలు తీసుకున్నాడు. ఇద్దరూ కత్తియుద్ధం చేయడం మొదలెట్టారు.

మహోదరుడు తన కత్తిని సుగ్రీవుని డాలు మీదికి విసిరాడు. అది సుగ్రీవుని చేతిలోని డాలులోకి దిగబడింది. మహోదరుడు ఆ కత్తిని లాగుతున్నాడు. అదే అదునుగా సుగ్రీవుడు తన చేతిలోని ఖడ్గముతో మహోదరుని తలను ఖండించాడు. మహోదరుని శిరస్సు నేలమీద దొర్లుతూ ఉంది.

మహోదరుని మరణం చూచిన రాక్షససేనలు రావణుని వద్దకు పారిపోయారు. వానరులు మహోదరుని మరణం చూచి జయజయ ధ్వానాలుచేస్తున్నారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వానరవీరులు అందరూ మహోదరుని చంపిన సుగ్రీవునిపొగడ్తలతో ముంచెత్తుతున్నారు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము తొంబది ఏడవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

తొంబది ఎనిమిదవ సర్గ.

మహోదరుడు మరణించడం చూచాడు మహాపార్శ్వుడు. కోపంతో మండి పోయాడు. వానర సైన్యాన్ని అల్లకల్లోలం చేసాడు. వృక్షముల నుండి పండ్లను రాలగొట్టినట్టు వానరుల శరీరముల నుండి వారి శిరస్సులను తన బాణములతో రాలగొడుతున్నాడు

మహాపార్శ్వుడు కొందరి చేతులను, కొందరి కాళ్లను విరగగొడుతున్నాడు. మహాపార్శ్వుడి దెబ్బకు చాలా మంది వానరులు స్పృహ తప్పిపడిపోయారు.

ఇంతలో అంగదుడు ఒక పరిఘను తీసుకొని మహాపార్శ్వుడినికొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు మహా పార్శ్వుడు మూర్ఛపోయాడు. రథం నుండి కిందపడ్డాడు. వెంటనే జాంబవంతుడు ఎగిరి అతడి రథం ముందు పడ్డాడు. ఒక పెద్ద బండ శిలతో మహాపార్శ్వుని రథమునకు కట్టిన గుర్రములను చంపాడు. రథాన్ని విరుగగొట్టాడు. ఇంతలో మహాపార్శ్వుడు మూర్ఛనుండి తేరుకున్నాడు. మరలా అంగదుని మీద బాణ ప్రయోగం చేసాడు. జాంబవంతుడి మీద

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

మూడు బాణములు, గవాక్షుడి మీద లెక్కలేనన్ని బాణములు ప్రయోగించాడు. ఇంతలో అంగదుడు ఒక పరిఘను చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. ఆ ఇనుప పరిఘను రెండు చేతులతో గిరా గిరా తిప్పి మహాపార్శ్వుని మీదికి బలంగా విసిరాడు. ఆ పరిఘ మహాపార్శ్వునికి తగిలి అతని ధనుస్సును విరిచింది. కిరీటాన్ని పడగొట్టింది.

వెంటనే అంగదుడు అతని మీదికి దూకి అరి చేతితో మహాపార్శ్వుని కణత మీద బలంగా మోదాడు. ఆ దెబ్బను తప్పించుకున్న మహాపార్శ్వుడు ఒక గండ్రగొడ్డలిని తీసుకొని అంగదుని మీదికి విసిరాడు. అంగదుడు ఆ వేటును తప్పించుకున్నాడు. పిడికిలి బిగించాడు. మహాపార్శ్వుని గుండెల మీద బలంగా కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు మహాపార్శ్వుడి గుండెలు పగిలిపోయాయి. వాడు కిందపడి గిలా గిలా కొట్టుకొని మరణించాడు.

మహాపార్శ్వుడి మరణం చూచిన వానరులు పెద్దగా కేరింతలు కొట్టారు. హర్షధ్వానాలు చేసారు. అంగదుని పొగడ్తలతో ముంచెత్తారు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము తొంబై ఎనిమిదవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

తొంభైతొమ్మిదవ సర్గ.

తనతో వచ్చిన విరూపాక్షుడు, మహోదరుడు, మహాపార్శ్వుడు మరణించడం గురించి రావణునికి తెలిసింది. తాను రణభూమిలో ఒంటరిగా మిగిలిపోయాడు. అయినా తనమూర్ఖపుపట్టు విడవలేదు. రావణుడు.యుద్ధాన్నికొనసాగించాడు. సారథిని చూచి ఇలా అన్నాడు.

"ఈరోజు నేను రాముడిని లక్ష్మణుడిని సంహరించి, ఈ యుద్ధములో చనిపోయిన రాక్షస వీరుల ఋణం తీర్చుకుంటాను. సుగ్రీవుడు, జాంబవంతుడు, కుముదుడు, నలుడు, ద్వివిదుడు, మైందుడు, అంగదుడు, గంధమాధనుడు, హనుమంతుడు, సుషేణుడు, మొదలగు వానర వీరులను ఈరోజు చంపుతాను. నారథమును రాముని మీదికి మళ్లించు" అని పలికాడు.

రావణుని రథం రాముడు ఉన్న చోటికి వెళ్లింది. రావణుడు తనకు బ్రహ్మదేవుడు ప్రసాదించిన భయంకరమైన తామసాస్త్రమును వానరుల మీదా ప్రయోగించాడు. ఆ అస్త్రము వానరులను మలా మలా మాడ్చివేసింది. ఆ అస్త్రము ధాటికి తట్టుకోలేక వానరులు పారిపో సాగారు. ఇది చూచిన రాముడు రావణుని ఎదురుగా నిలిచాడు.

రావణుడు తన ఎదురుగా నిలబడి ఉన్న రాముని తేరిపార చూచాడు. తామర రేకుల వంటి కళ్లు, ఆజానుబాహువులు, అఖండమైన తేజస్సుతో వెలిగిపోతున్న రాముని చూచాడు రావణుడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

తన మీదికి వస్తున్న రావణుని చూచాడు రాముడు. రాముని పక్కనే నిలబడి ఉన్నాడు లక్ష్మణుడు. రాముడు ధనుష్టంకారము చేసాడు. ఆ ధ్వనిని భరించలేక రాక్షసులు వేల కొద్దీ కిందపడిపోయారు. ఒకపక్క రాముడు మరొక పక్క లక్ష్మణుడు మధ్యలో రావణుడు, సూర్యచంద్రుల మధ్య రాహువు వలె ఉన్నాడు.

ముందుగా లక్ష్మణుడు వాడిఅయిన బాణములను రావణుని మీదికి సంధించాడు. కాని రావణుడు ఆ బాణములను మధ్యలోనే విరిచాడు. రావణుడు లక్ష్మణుడిని వదిలి పెట్టి రాముడితో తలపడ్డాడు. రాముడి మీద ఎడతెరిపి లేకుండా బాణవర్షము కురిపించాడు. రాముడు కూడా భల్లబాణములను సంధించి రావణుడు సంధించిన బాణములను మధ్యలోనే విరిచాడు.

రాముడు, రావణుడు ఒకరి మీద ఒకరు శరవర్షము కురిపిస్తున్నారు. ఇద్దరూ తమ తమ రథముల మీద గుండ్రగా తిరుగుతూ బాణాలు సంధించుకుంటున్నారు. వారు వదులుతున్న బాణములతో ఆకాశం కప్పబడి పోయింది. సూర్యుని వెలుగు ప్రసరించకుండా చీకట్లు కమ్ముకున్నాయి. ఇద్దరూ గొప్ప ధనుర్ధారులే. అస్త్రవిద్యలో ప్రవీణులే. ఒకరికి ఒకరు తీసిపోకుండా యుద్ధం చేస్తున్నారు.

రావణుడు రాముని నుదుటిమీద మూడు నారాచ బాణములను నాటాడు. దానికి ప్రతిగా రాముడు రౌద్రాస్త్రమును సంధించి, మంత్రము జపించి ప్రయోగించాడు. కాని ఆ రౌద్రాస్త్రము

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

కూడా రావణుని దివ్యకవచమును భేదించలేకపోయింది.

తరువాత రాముడు ఒక అస్త్రమును ప్రయోగించి రావణుని లలాటభాగమును కొట్టాడు. కాని రావణుడు ఆ బాణములను తిప్పి కొట్టాడు. రావణుడు అసురాస్త్రమును ప్రయోగించాడు. రావణుడు సింహము, పులి, నక్క, తోడేలు మొదలగు భయంకరమైన మృగముల ముఖముల మాదిరి ఉన్న బాణములను రాముని మీద ప్రయోగించాడు. సర్పముఖముల మాదిరి బుసలుకొడుతున్న బాణములను ప్రయోగించాడు. గాడిద, వరాహము, కుక్క,కోడి, మకరము, మొదలగు జుగుప్సాకరములైన ముఖముల మాదిరి కనపడుతున్న బాణములను ప్రయోగించాడు.

రావణుడు ప్రయోగించిన అస్త్రములకన్నిటికీ సమాధానంగా రాముడు పావకాస్త్రమును ప్రయోగించాడు. ఆ పావకాస్త్రము మహిమకు రావణుని అస్త్రములు అన్నీ బూడిదఅయ్యాయి. రాముడు అగ్ని ముఖములు, సూర్యముఖము, చంద్రము, అర్థచంద్రము, ధూమకేతు మొదలగు ఆకారములు మొనలుగా గల బాణములను రావణుని మీద ప్రయోగించాడు. ఆ ప్రకారంగా ఒకరు వేసిన అస్త్రములను ఒకరు భగ్నం చేసుకుంటున్నారు. రావణుని అస్త్రములు భగ్నం అయినపుడు వానరులు, రాముని అస్త్రముల భగ్నం అయినపుడు రాక్షసులు హర్షధ్వానాలు చేస్తున్నారు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము తొంభైతొమ్మిదవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూరవ సర్గ.

తను ప్రయోగించిన అస్త్రములను అన్నీ వృధా కావడం చూచిన రావణుడు కోపంతో చెలరేగిపోయాడు. మయుడు నిర్మించిన ఒక గొప్ప అస్త్రమును రావణుడు రాముని మీద ప్రయోగించాడు. ఆ అస్త్రము నుండి శూలములు, గదలు, ముసలములు దూసుకుపోతున్నాయి. కాని రాముడు ఆ అస్త్రమును గాంధర్వాస్త్రముతో ఛేదించాడు. రావణుడికి కోపం నసాళానికి అంటింది. వెంటనే సౌర అస్త్రమును రాముని మీద ప్రయోగించాడు. ఆ అస్త్రము నుండి సూర్యుని మాదిరి వెలుగుతున్న చక్రములు నలువైపులకు దూసుకుపోతున్నాయి. రాముడు ఆ అస్త్రమును తన బాణములతో ఖండించాడు.

ఇలా కాదని రావణుడు తన బాణములతో రాముని మర్మస్థానములయందు కొట్టసాగాడు. ఆ బాణములను మధ్యలోనే విరిచి రాముడు కూడా రావణుని మర్మస్థానములలో కొట్టాడు. ఇంతలో లక్ష్మణుడు ఏడు బాణములతో రావణుని ధ్వజమును విరిచాడు. మరొక బాణంతో రావణుని విల్లు విరగ్గొట్టాడు. విభీషణుడు తన గదతో రావణుని రథమునకు కట్టిన గుర్రములను చంపాడు.

తన తమ్ముడే ఇలా చెయ్యడం చూచి ఓర్వలేకపోయాడు రావణుడు. రథము నుండి కిందికి దుమికాడు. వజ్రాయుధముతో సమానమైనశక్తి గల శక్తి అనే అస్త్రమును విభీషణుని మీద ప్రయోగించాడు. కాని లక్ష్మణుడు ఆ అస్త్రము విభీషణుని చేరకముందే

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

మధ్యలోనే తుంచాడు. తరువాత రావణుడు యముడు కూడా భయపడే ఒక మహాశక్తి బాణమునుతీసుకున్నాడు. ఆ శక్తి బాణము రావణుని చేతిలోనే అగ్ని కణాలు విరజిమ్ముతూఉంది. రావణుడు ఆ అస్త్రమును విభీషణుని మీదికి విడిచి పెట్టకముందే లక్ష్మణుడు రావణుని చేతిని తన బాణములతో కొట్టాడు. రావణుడు ఆ శక్తిని సంధించలేకపోయాడు. ఇంక విభీషణుని చంపే కార్యక్రమమును విరమించాడు రావణుడు.

రావణుడు లక్ష్మణుని మీద పడ్డాడు. లక్ష్మణునితో ఇలా అన్నాడు. “ఓ లక్ష్మణా! నీవు ఈ మహాశక్తినుండి విభీషణుని రక్షించావు. కాని ఈ శక్తిని నీ మీదికి వదులుతున్నాను. ఈ శక్తి నిన్ను చంపి నన్ను చేరుతుంది. చేతనైతే నిన్ను నీవు రక్షించుకో!' అంటూ ఆ మహాశక్తిని లక్ష్మణుని మీదికి ప్రయోగించాడు. వజ్రాయుధముతో సమానమైన ఆ శక్తి అస్త్రము లక్ష్మణుని వైపుకు మహావేగంతో దూసుకువస్తూ ఉంది. ఆ శక్తి సరాసరి వచ్చి లక్ష్మణుని వక్షస్థలములో దిగబడింది. లక్ష్మణుడు నేలమీద పడిపోయాడు. మూర్ఛపోయాడు.

అది చూచిన రామునికి కోపము మిన్నుముట్టింది. ఒక పక్క లక్ష్మణుని పరిస్థితికి శోకము, మరొక పక్క రావణుని మీద కోపము ఒకే సారి వచ్చాయి. రాముడు తమాయించుకున్నాడు. “ఇది దు:ఖించడానికి సమయం కాదు, ముందు రావణుని ఆపాలి.” అనుకున్నాడు రాముడు. లక్ష్మణుని గుండెల్లోకి దిగిన శక్తి బాణమును బయటకు లాగాలి అని అనుకున్నాడు రాముడు. అది వారి వల్ల కాలేదు. అప్పటికే వానర యోధుల శరీరముల నిండా బాణములు దిగబడి ఉన్నాయి. రావణుడు ప్రయోగించిన శక్తి లక్ష్మణుని గుండెల్లోకి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

దూసుకొనిపోయి కింద నేలలో కూడా దిగబడింది. అదిచూచి రాముడికి కోపం వచ్చింది. రెండు చేతులతో బలంగా లాగాడు. లక్ష్మణుని శరీరంలో నుండి శక్తి బాణం ఊడి వచ్చింది. దానిని రెండు ముక్కలుగా విరిచాడు రాముడు. రాముడు లక్ష్మణుని శరీరంలో నుండి శక్తి బాణమును లాగుతూ ఉండగా, ఇదే సమయమని రావణుడు రాముని మర్మ స్థానముల మీద శరములను ప్రయోగించాడు.

కాని రాముడు వాటిని లెక్కచేయలేదు. సుగ్రీవుని, హనుమంతుని చూచి ఇలా అన్నాడు. "మీరు లక్ష్మణుని చుట్టు నిలిచి ఆయనను రక్షిస్తూ ఉండండి. నేను రావణునితో యుద్ధం చేస్తాను. ఇంక కొద్దిసేపట్లో ఈ భూమి మీద రాముడో రావణుడో ఎవరో ఒకరే ఉంటారు. ఇది సత్యము. నా గురించి మీకు తెలుసు. రాజ్యం పోగొట్టుకున్నాను. అడవులలో తిరుగుతున్నాను. భార్యను పోగొట్టుకున్నాను. ఇంతకంటే దు:ఖము ఇంకేమి ఉంటుంది. ఇప్పుడు రావణుని సంహరించి ఆ దు:ఖమును పోగొట్టుకుంటాను.

ఓ సుగ్రీవా! ఎవరి కోసరం నేను నీతో స్నేహం చేసానో, ఎవరి కోసరం నూరుయోజనముల సముద్రం మీద వారధి కట్టానో, ఎవరి కోసరం వానరసేనలతో సహా వారధిని దాటి లంకను ముట్టడించానో, ఆ రావణుడు ఇప్పుడు నా కంట బడ్డాడు. వీడిని నేను విడువను. వీడి జీవితం ఈరోజుతో సమాప్తం. మీరు అనవసరంగా యుద్ధం చేసి మీ ప్రాణాలు పోగొట్టుకోకండి. దూరాన నిలబడి రామరావణయుద్ధం చూడండి. ఈ రామరావణ యుద్ధమును మీరే కాదు దేవ,గంధర్వ,ఋషిగణములు కూడా చూస్తున్నాయి. ఈభూమి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఉన్నంత వరకూ రామరావణ యుద్ధము గురించి జనం చెప్పుకుంటారు. ” అని అన్నాడు రాముడు.

తరువాత వాడి అయిన బాణములను తన ధనుస్సుకు సంధించి రావణుని మీదికి వదిలాడు. రావణుడు కూడా నారాచ బాణములను, ముసలములను, రాముని మీద వర్షం లాగా కురిపించాడు. రాముడు రావణుడు ఒకరి మీద ఒకరు వేసుకుంటున్న బాణములు ఒకదానితో ఒకటి ఢీకొని పెద్ద శబ్దం కలుగుతూ ఉంది. రాముడు, రావణుడు, ప్రయోగించిన బాణములు ఆకాశమును కప్పేసాయి.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూరవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూట ఒకటవ సర్గ.

లక్ష్మణుడు పడిపోవడంతో రాముడి దు:ఖానికి అంతులేదు. కానీ ఉగ్గపట్టుకొని రావణునితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఒక పక్క రావణుని మీద బాణాలుసంధిస్తూ, హనుమంతుని, సుషేణుని పిలిచి ఇలా అన్నాడు. “నా తమ్ముడు లక్ష్మణుడు నేల మీద పడి ఎలా కొట్టుకుంటున్నాడో చూడండి. వాడిని చూస్తుంటే నాకు దు:ఖం ఆగడం లేదు. లక్ష్మణుడు నా ప్రాణానికి ప్రాణం. లక్ష్మణుడిని ఈ పరిస్థితిలో చూస్తూ నేను యుద్ధము చేయలేను. నా లక్ష్మణుడు మరణించిన

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

తరువాత నేను రావణునితో యుద్ధము చేసి ఏమి ప్రయోజనము. లక్ష్మణుడు లేకపోతే నేను జీవించి ఉండటం వృధా! లక్ష్మణుని ఈ పరిస్థితులలో చూస్తుంటే నా ధనుస్సు చేతిలో నుండి జారిపోతూ ఉంది. బాణములు సంధించలేకున్నాను. పట్టు చిక్కడం లేదు. కళ్లనిండా నీరు కమ్మి, లక్ష్యము కనపడటం లేదు. నా అవయవములు స్వాధీనం తప్పుతున్నాయి. జీవితేచ్ఛనశించింది. ఆ దుర్మార్గుడైన రావణుడు నా లక్ష్మణుని మర్మస్థానములలో కొట్టాడు. అతడు జీవించడం దుర్లభం అనుకుంటాను.

చూడండి నా లక్ష్మణుడు ఎలా దుమ్ములో పడి కొట్టుకుంటున్నాడో. నేను రావణుని వధించి విజయం సాధించినా, లక్ష్మణుడు లేకుండా అది నాకు సంతోషం కలిగించదు. అందుకని నాకు ఈ యుద్ధం ఎందుకు? ఎవరి కోసరం? నేను బతికి ఉండటం ఎవరి కోసరం? లక్ష్మణుడు చచ్చినట్టు భూమిమీద పడి ఉంటే నేను ఎలా యుద్ధం చేయగలను?

(ఇక్కడి నుండి ఉన్న శ్లోకములు ప్రాచ్యప్రతిలో లేవు అని,తరువాతి కాలంలో చేర్చబడి ఉంటాయని పండితుల అభిప్రాయం. పాఠకుల సౌకర్యం కోసరం వాటిని కూడా ఇస్తున్నాను. సరదాగా చదువుకోండి.)

నేను అరణ్యములకు వెళుతుంటే ఈ లక్ష్మణుడు ఎలా నావెంట వచ్చాడో అలాగే నేనుకూడా లక్ష్మణుని వెంట యమలోకమునకు వెళతాను. ధర్మయుద్ధం చేస్తున్న లక్ష్మణుని కపట యుద్ధంతో శత్రువులు పడగొట్టారు. భార్యలు, బంధువులు ఎక్కడైనా, ఎంతమందైనా దొరుకుతారు కానీ లక్ష్మణుని వంటి సోదరులు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

దొరకడం కష్టంకదా! లక్ష్మణుడు లేకుండా నేను ఒంటరిగా అయోధ్యకు వెళ్లి సుమిత్రకు ఏమని సమాధానం చెప్పాలి. నా కుమారుడిని ఏమి చేసావు అని సుమిత్ర నన్ను నిందిస్తే నేను ఏమనాలి. లక్ష్మణుని తో కూడా అరణ్యములకు వెళ్లినవాడివి అతను లేకుండా ఎందుకుతిరిగి వచ్చావు అని భరతుడు శత్రుఘ్నుడు అడిగితే ఏమి సమాధానం చెప్పాలి. తల్లుల చేతా, సోదరుల చేత నిందలు పడటం కన్నా ఇక్కడే చావడం మంచిది. నా తమ్ముడు ఈ విధంగా శవం లాగా పడి ఉండగా చూడటానికి నేను ముందు జన్మలలో ఏమి పాపం చేసానో కదా! లక్ష్మణా! ఏమిటయ్యా ఇది? నన్ను వదిలి పరలోకానికి ఎందుకు వెళ్లావు? లక్ష్మణా! నేను నీ అన్నను. నీతో మాట్లాడుతున్నాను.జవాబు చెప్పు. కళ్లు విప్పి నన్ను చూడు. నా బాధను చూడు. నేను అరణ్యములో దిక్కుతోచకుండా తిరుగుతుంటే నాకు ధైర్యం చెప్పేవాడివి కదా! ఇప్పుడు కూడా నేను దు:ఖిస్తున్నాను. లేచి నాకుధైర్యం చెప్పు. లే లక్ష్మణా! లేచి నాతో మాట్లాడు."అని విలపిస్తున్నాడు రాముడు.

(ఇక్కడి దాకా ఉన్న శ్లోకములు సందర్భానికి అనుగుణంగా లేవు. ఒక పక్క రావణుని తో యుద్ధం చేస్తూ ఇంత సుదీర్ఘమైన సంభాషణలు పలకడం సందర్భోచితంగా లేదు. అందుకని ఇవి ప్రక్షిప్తములు కావచ్చు అని పండితుల అభిప్రాయం.)

రాముని శోకముతో కూడిన మాటలు విన్న సుషేణుడు రామునితో ఇలా అన్నాడు. "రామా! ఏమిటీవెర్రి! ఇప్పుడు లక్ష్మణునికి ఏమి అయింది. ఏమీ కాలేదు. కేవలం మూర్ఛపోయాడు. మరణించలేదు. లక్ష్మణుని ముఖంలో కళ తగ్గలేదు. శరీరం నల్లబడలేదు. చల్లబడలేదు. కళ్లు కూడా తేజోవంతంగా ఉన్నాయి. మరణించిన వారి శరీర లక్షణములు ఈ విధంగా ఉండవు. ఇంకా

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ప్రాణం ఉంది. లక్ష్మణుని గుండె ఇంకా కొట్టుకుంటూ ఉంది. కాబట్టి నీ దు:ఖము వదిలిపెట్టు. " అని అన్నాడు సుషేణుడు. సుషేణుడు పక్కనే ఉన్న హనుమంతుని పిలిచి "హనుమా! నీవు ఇదివరకు జాంబవంతుడు చెప్పగా, ఒకసారి ఓషధీ పర్వతమును తీసుకొని వచ్చావు కదా. మరలా అక్కడికి పోయి, ఆ పర్వతము దక్షిణ శిఖరము మీద ఉన్న విశల్యకరణీ, సావర్ణ్యకరణీ, సంజీవకరణీ, సంధాన కరణి అనే ఓషధములను తీసుకొనిరా. లక్ష్మణుడు బతుకుతాడు." అని అన్నాడు.

చెప్పినదే తడవుగా హనుమంతుడు వాయు వేగంతో ఓషధీ పర్వతమునకు వెళ్లాడు. దక్షిణ శిఖరంమీద దిగాడు. మరలా ఆ ఓషధులు హనుమకు కనిపించలేదు. వాటిని హనుమ గుర్తుపట్టలేక పోయాడు. "వీటికోసరం వెదకడం ఎందుకు. సుషేణుడు చెప్పిన ప్రకారము ఆ ఓషధులు ఈ దక్షిణ శిఖరము మీదనే ఉంటాయి కదా! అందుకని ఈ శిఖరమును పెకలించి తీసుకొనిపోతే బాగుంటుంది కదా! నేను ఈ ఓషధుల కోసరం వెదుకుతుంటే అక్కడ లక్ష్మణునికి ప్రాణాపాయం కలగవచ్చు. అప్పుడు నేను ఈ ఓషధులు తీసుకొని పోయి కూడా ప్రయోజనం లేదు." అని అనుకున్నాడు.

ఈవిధంగా ఆలోచించిన హనుమంతుడు ఆ శిఖరమును పట్టుకొని అటు ఇటు ఊపాడు. ఆ శిఖరము పర్వతము నుండి ఊడి వచ్చింది. దానిని తన చేతులతో పైకి ఎత్తాడు. రివ్వున ఆకాశంలోకి ఎగిరాడు. వాయువేగంతో లంకకు తిరిగి వచ్చాడు. ఆ పర్వత శిఖరమును నేల మీద పెట్టి సుషేణునితో ఇలా అన్నాడు. "ఓ వానరోత్తమా! ఈ సారి కూడా ఆ ఓషధులను గుర్తించలేకపోయాను. అందుకని నీవు చెప్పినట్టు దక్షిణ శిఖరమును తీసుకొని వచ్చాను. నీకు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

కావనసిన ఓషధులను సేకరించు." అని అన్నాడు. వెంటనే సుషేణుడు ఆ పర్వత శిఖరము మీదికి పోయి ఆ ఓషధులను గుర్తించాడు. ఆ ఓషధులను పెకలించి తెచ్చాడు. సుషేణుడు ఆ ఓషధులను బాగా నలగ గొట్టి వాటిరసాన్ని లక్ష్మణునికి ముక్కుద్వారా ఇచ్చాడు.ఆ ఓషధుల రసం పీల్చగానే, నిద్రలో నుండి లేచి నట్టు లక్ష్మణుడు లేచికూర్చున్నాడు. లక్ష్మణుడు జీవించడం చూచి వానరులు ఎంతో సంతోషించారు.

రాముడు లక్ష్మణుని గట్టిగా కౌగలించుకున్నాడు. "లక్ష్మణా! మృత్యుముఖము నుండి తప్పించుకొని వచ్చిన నిన్ను చూడటం నాకు చాలా ఆనందంగా ఉంది. లక్ష్మణా! నీవు లేని నాకు ఈ విజయంతో గానీ, సీతతో గానీ, తుదకు నా జీవితంతో కానీ పని ఏముంది." అని అన్నాడు రాముడు.

రాముని వాత్సల్యమును చూచి లక్ష్మణుడు ఇలా అన్నాడు. "అదేమిటి అన్నయ్యా! రావణుని చంపుతాను అని శపథం చేసావు కదా. మరలా ఇదేమిటి ఒక సామాన్య మానవుని వలె ఇలా మాట్లాడుతున్నావు. నేను ఉన్నా లేకపోయినా నీ ప్రతిజ్ఞ నెరవేర్చుకోవాలి కదా! అదే కదా క్షత్రియ ధర్మము. నీవు సత్యవాక్పరిపాలకుడవు. నీవే ఇలా మాట్లాడితే ఎలా! నా కొరకు నీవు ఇలా నిరాశ పడటం తగదు. ప్రస్తుత నీ కర్తవ్యము రావణ సంహారము. నీ బాణముల బారిన పడిన రావణుడు తిరిగి లంకకు వెళ్లడు. ఈ రోజు సూర్యాస్తమయము లోగా నీవు రావణుని చంపుతావు. నీ ప్రతిజ్ఞ నెరవేర్చుకుంటావు. అదే నేను కోరుకునేది.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఓ రామా! నీకు నిజంగా నీ ప్రతిజ్ఞ నెరవేర్చుకోవాలి అనే కోరిక బలంగా ఉంటే, రావణుని చంపవలెనని కోరిక ఉంటే, సీతను పొందవలెనని కోరిక ఉంటే, నా కోసరం చింతించకుండా రావణునితో యుద్ధమునకుఉపక్రమించు" అని అన్నాడు లక్ష్మణుడు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూట ఒకటవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూటరెండవ సర్గ.

లక్ష్మణుని మాటలతో రాముడు యుద్ధోన్ముఖుడు అయ్యాడు. ధనుస్సును తీసుకున్నాడు. బాణములను సంధించాడు. రావణుడు కూడా రాముని తన బాణములతో ఎదుర్కొన్నాడు. రథము మీద ఉన్న రావణుడు వాడి అయిన బాణములతో రాముని కొడుతున్నాడు. రాముడు కూడా అగ్నితో సమానమైన బాణములను రావణుని మీద వర్షంలా కురిపించాడు. రామ రావణ యుద్ధమును పైనుండి చూస్తున్న దేవతలకు, గంధర్వులకు, యక్షులకు ఒక అనుమానం వచ్చింది. రాముడు నేల మీద ఉండి యుద్ధం చేస్తున్నాడు. రావణుడు రథం మీద ఉండి యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఇద్దరి మధ్య సమన్వయం కుదరడం లేదని తెలుసుకున్నారు. వారిలో వారు దీనిని గురించి తర్కించుకుంటున్నారు. వీరి మాటలను ఇంద్రుడు విన్నాడు. ఇంద్రునికి కూడా ఇది అన్యాయంగా తోచింది. తన సారథి మాతలిని పిలిచాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

"మాతలీ! నీవు వెంటనే నా రథమును తీసుకొని భూలోకమునకు వెళ్లు. అక్కడ రాముడు నేల మీద నిలబడి రావణునితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. రాముని నా రథము మీద ఎక్కి రావణునితో యుద్ధం చేయమని నా మాటగా చెప్పు." అని అన్నాడు.

వెంటనే మాతలి ఇంద్రుని ఆజ్ఞానుసారము రథమును తీసుకొని రాముని వద్దకు వెళ్లాడు. ఇంద్రుని రథము బంగారు వర్ణములో ఉంది. రథము నిండా చిరుగంటలు అలంకరింపబడి ఉన్నాయి. ఆ రథమునకు ఉత్తమ జాతికి చెందిన అశ్వములు కట్టబడి ఉన్నాయి. అవి చక్కగా అలంకరింపబడి ఉన్నాయి. మాతలి రథమును రాముని ముందు ఆపి ఇలా అన్నాడు. "రామా! యుద్ధములో నీ విజయమును కోరిన ఇంద్రుడు తన రథమును నీకుపంపాడు. నీవు ఈ రథము మీద ఎక్కియుద్ధము చెయ్యి. నేను సారథ్యము వహిస్తాను. దానితో పాటు దివ్యమైన కవచము, గొప్ప ధనుస్సు, సూర్యశక్తితో సమానమైన బాణములు, శక్తి బాణములను కూడా పంపాడు.నా సారథ్యములో నువ్వు రావణుని సంహరించు." అని పలికాడు మాతలి.

రాముడు దేవేంద్రుడు పంపిన రథానికి ప్రదక్షిణ పూర్వకంగా నమస్కరించాడు. ఆ రథమును ఎక్కాడు. రావణునితో యుద్ధానికి తలపడ్డాడు. రామ రావణులకు ఘోరయుద్ధము జరిగింది. రావణుడు ప్రయోగించిన గాంధర్వాస్త్రమును రాముడు గాంధర్వాస్త్రము చేతనూ, దైవాస్త్రమును అదే అస్త్రము చేతనూ నివారించాడు. రావణుడు కోపంతో రాక్షసాస్త్రమును ప్రయోగించాడు. ఆ అస్త్రము మహా వేగంతో సర్పములను వెదజల్లుతూ రాముని మీదికి రాసాగింది. ఆ సర్పములు తమ పడగలు విప్పి విషమును కక్కుతూ రాముని మీదికి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

దూసుకొనివస్తున్నాయి. అది చూచిన రాముడు గరుడాస్త్రమును ప్రయోగించాడు. రాముడు ప్రయోగించిన అస్త్రమునుండి వేలకొలదీ గరుడులు వెలువడ్డాయి. రావణుని బాణముతో బయటకు వచ్చిన సర్పములు గరుత్మంతులను చూచి పారిపోయాయి. తన అస్త్రము వృధా కావడం చూచిన రావణుడు రాముని మీద బాణవర్షము కురిపించాడు.మరి కొన్ని బాణములతో మాతలిని కూడా కొట్టాడు. ఒక బాణంతో రాముని రథానికి ఉన్న ధ్వజాన్ని కొట్టాడు. మరి కొన్ని బాణములతో ఇంద్రుని రథమునకు కట్టబడిన అశ్వములను కొట్టాడు.

ఇంద్రుని రథము కూడా ఎందుకూ పనికి రాకపోవడం చూచిన వానరవీరులు దిగులు చెందారు. దానికి తగ్గట్టు రావణుడు తన నిజమైన అవతారము ఎత్తాడు. పది ముఖములతో రథంమీద ఠీవిగా పర్వతం మాదిరి నిలబడ్డాడు. రావణుడు రాముని మీద ఎడతెరిపి లేకుండా బాణములను సంధిస్తున్నాడు. ఆ వేగానికి రాముడు బాణములను సంధించలేకపోయాడు. రాముడు కోపం తెచ్చుకున్నాడు. రాముని కోపానికి సకల ప్రాణులు భయంతో వణికిపోయాయి.

రాముని కోపంతో జేవురించిన ముఖం చూచి రావణుడు కూడా భయపడ్డాడు. రావణుడు రాముని మీదికి విసరడానికి ఒక పెద్ద శూలాన్ని తీసుకున్నాడు. మధ్యలో పట్టుకున్నాడు. పెద్దగా సింహానాదం చేసాడు. రామునితో ఇలా అన్నాడు. “ఓ రామా! ఈ రోజుతో నీ చరిత్ర పరిసమాప్తి. ఈ శూలము నిన్ను నీ తమ్ముని లక్ష్మణుని బలితీసు కుంటుంది. రామా! అక్కడే నిలబడు. ఈ శూలమును నీ మీదికి విసురుతున్నాను.”అంటూ ఆ శూలమును రాముని మీదికి గురి చూచి విసిరాడు. రావణుని చేతి నుండి వెలువడిన ఆ శూలము నిప్పులు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

విరజిమ్ముతూ వస్తోంది. రాముడు ఏ మాత్రమూ భయపడక తన బాణములతో ఆ శూలాన్ని నివారించడానికి బాణాలు ప్రయోగించాడు. కానీ రాముని బాణములు అన్నీ ఆ శూలము నుండి వెలువడే అగ్నిజ్వాలలో భస్మం అయ్యాయి.

అది చూచి రాముడు కోపించాడు. దేవేంద్రుడు తనకు పంపిన శక్తి అస్త్రమును చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. ధనుస్సులో సంధించాడు. ఆ శక్తి ప్రళయ కాలంలో వలె మంటలు వెదజల్లుతూ ఉంది. రాముడు ఆ శక్తిని రావణుడు ప్రయోగించిన శూలం మీదికి వదిలాడు. దేవేంద్రుని శక్తి ఆయుధము రావణుని శూలమును మధ్యలోనే విరిచింది. అప్పుడు రాముడు రావణుడు ఎక్కిన రథమునకు కట్టబడిన గుర్రములను తన బాణములతో కొట్టాడు. రాముడు తన వాడి అయిన బాణములతో రావణుని గుండెలకు గురి చూచి కొట్టాడు. మరి కొన్ని బాణములతో రావణుని లలాటము మీద నాటేట్టు కొట్టాడు. రావణుని శరీరము నుండి రక్తము ధారాపాతంగా కారుతూ ఉంది. రావణుడికి కోపమూ, అలసటా రెండూ ఒకేసారి కలిగాయి.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూటరెండవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూటమూడవ సర్గ.

అలసట కలిగినా రావణుడు ఊరుకోలేదు. రామునిమీద బాణ వర్షము కురిపిస్తూనే ఉన్నాడు. కోపంతో దహించుకుపోతున్నాడు. రావణుడు వేసే బాణములను అన్నిటినీ రాముడు తన బాణములతో అడ్డుకుంటున్నాడు. రావణుడు రాముని వక్షస్థలమునకు గురిపెట్టి వేలకొలది బాణములను ప్రయోగించాడు. రాముని శరీరము నుండి రక్తము ధారగా ప్రవహిస్తూ ఉంది. రాముడు కూడా రావణుని మర్మస్థానములకు గురి చూచి బాణములను ప్రయోగించాడు. ఆ ప్రకారంగా రాముడు రావణుడు ఒకరి మీద ఒకరు వాడి అయిన బాణములను ప్రయోగించుకుంటున్నారు. రాముడు రావణుడు ఎదురు ఎదురుగా నిలబడి ఉన్నారు. అప్పుడు రాముడు రావణుని చూచి ఇలా అన్నాడు.

"ఓరీ రాక్షసా! నీవూ ఒక మగాడివేనా! నీదీ ఒక పౌరుషమేనా! భర్త ఇంట లేని సమయమున భార్యను అపహరించి తేవడం పరాక్రమము అనిపించుకుంటుందా! ఇతరుల భార్యలను అపహరించి తేవడం శూరత్వమా! రక్షణ లేని స్త్రీలను వీరులు తాకరు. కానీ నీవుదానికి పాల్పడ్డావు. అది నీచులు చేసేపని. కాని అదేదో ఘనకార్యము, శూరత్వము అనుకుంటున్నావు. సిగ్గు లేకుండా ఇంకా యుద్ధానికి వచ్చావా! వీరులు వీరగతిని పొందుతారు. కానీ నీకు నీచమైన మరణం రాసి పెట్టి ఉంది. అనుభవించు. నీవు కుబేరుని సోదరుడవు. ఎన్నో యజ్ఞాలు యాగాలు చేసావు. తపస్సులు చేసావు. సాటి వారిలో గొప్పయశస్సునుసాధించావు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

కాని ఏం లాభం! ఆ కీర్తి అంతా నీవు చేసిన ఈ ఒక్క పాడు పనితో పటాపంచలయింది. నీవు చేసిన దుర్మార్గానికి తగిన ఫలితం ఇప్పుడే అనుభవిస్తావు. మగవారు ఇంటలేని సమయమున దొంగ వలె ఇంట్లో దూరి, పరుల భార్యను అపహరించడం శూరత్వము అనుకుంటున్నావా! ఆ పని చేయడానికి నీకు సిగ్గువేయడం లేదా! ఆసమయంలో నేను ఆశ్రమంలో ఉంటే, అప్పుడు నిన్ను నీ సోదరుడు, ఖరుని వద్దకు పంపి ఉండేవాడిని. ఆ రోజు తప్పించుకున్న నీవు ఈ రోజు నా కంట పడ్డావు. నిన్ను వదలను. నా వాడి అయిన బాణములతో నిన్ను యమపురికి పంపుతాను. ఈ రోజు రాత్రికి నీ శిరస్సుతో క్రూరమృగములు విందుచేసుకుంటాయి. నీ శరీరమును గ్రద్దలు పీక్కుతింటాయి." అని పలుకుతూ రాముడు రావణుని మీద శరవర్షముకురిపించాడు.

రాముడు రావణుని మీద తనకు మనసులో స్ఫురించిన అన్ని అస్త్రములను ప్రయోగిస్తున్నాడు. రాముడు ఇలా అస్త్రములు ప్రయోగిస్తుంటే, వానరులు రాళ్లతోనూ, వృక్షములతోనూ రావణుని మోదుతున్నారు. రావణునికి ఊపిరి ఆడటం లేదు. రాముని మాటలతో సగం చచ్చిపోయాడు. ధనుస్సు సంధించలేకపోయాడు. అతని మనస్సు బాగా వ్యాకులము అయింది. రావణుని పరిస్థితిని చూచాడు సారథి. రథమును మెల్లిగా యుద్ధభూమి నుండి ఆవలకు తీసుకొని వెళ్లాడు. రావణుని రథము యుద్ధభూమిని విడిచి పెట్టి లంకానగరం వైపు వెళ్లిపోయింది.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూటమూడవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూటనాలుగవ సర్గ.

ఏం జరుగుతూ ఉందో రావణునికి తెలియడం లేదు. ఏదో మైకం కమ్మినట్టయింది. తెలివి వచ్చి చూచేసరికి తాను యుద్ధభూమిలో లేడు. దూరంగా ఉన్నాడు. సారథిని చూచి ఇలా అన్నాడు." ఓసారథీ! ఏమిటిది! నేను ఎక్కడున్నాను? రాముడు ఎక్కడ?" అని అడిగాడు. సారథి జరిగింది చెప్పాడు. రావణుని రక్షించడానికి రథమును రణభూమి నుండి పక్కకు మరల్చాను అని అన్నాడు. రావణుని కోపం తారస్థాయికి చేరింది. కళ్లు నిప్పులు కక్కుతూ ఇలా అన్నాడు.

"ఓరి దుర్మార్గుడా! నేను ఏమన్నా సామాన్యుడిని అనుకున్నావా! అసమర్థుడిని, పౌరుషహీనుడిని, పరాక్రమం లేని వాడిని, భయం కలవాడిని అనుకున్నావా! నేను రావణుడిని! నీ ఇష్టం వచ్చినట్టు రథం తీసుకురావడానికి నీకు అనుమతి ఎవరిచ్చారు? శత్రువుల ముందు నాకు ఎంత అవమానం జరిగిందో నీవు ఊహించావా! నన్ను అడగకుండా, నా అభిప్రాయము తెలుసుకోకుండా రథమును ఎందుకు మళ్లించావు? నేను ఇన్నాళ్లు ఇన్నేళ్లు సంపాదించుకున్న కీర్తిని ఒక్కరోజులో నాశనం చేసావు. నన్ను ఒక భీరువుగా, పరాక్రమ హీనుడిగా, నీచుడిగా చేసావు.

నీవు చేసిన పని శత్రువులు చేయదగినది కానీ మిత్రులు చేయదగినది కాదు. నాకూ చూడ నిన్ను నా శత్రువులు ధనము ఇచ్చి వశం చేసుకున్నట్టు కనపడుతూ ఉంది. నీవు నా దగ్గర చాలా కాలం

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

నుండి సారథిగా పని చేస్తుంటే, నా సంగతి నీకు పూర్తిగా తెలిసి ఉంటే, వెంటనే రథమును రాముడి వద్దకు తీసుకొని వెళ్లు. రాముడు యుద్ధభూమి నుండి వెళ్లిపోక ముందే త్వరగా రాముని ఎదుటికి రథమునుపోనివ్వు." అని ఆజ్ఞాపించాడు రావణుడు.

రావణుని మాటలకు సారథి భయపడిపోయాడు. రావణుని క్షమాపణ కోరుకున్నాడు. "మహారాజా! నేను ఎవరికీ భయపడలేదు. నన్ను శత్రువులు వశపరచుకోలేదు.నేను శత్రువుల నుండి ఎటువంటి ధనము తీసుకోలేదు. నేనంత మిత్రద్రోహిని కాను. నేను తమరి వద్ద ఎంతో కాలము నుండి పని చేస్తున్నాను. మీరు నాకు చేసిన సహాయములను మరువలేను. నేను తమరి మంచి కోరి, తమరి ప్రాణములను శత్రువుల నుండి రక్షించడానికి ఈ పని చేసాను. నేను చేసిన పని మీకు ఇష్టము ఉండదని తెలుసు. కాని సారథిగా నా ధర్మము నేను నెరవేర్చాను. మీరు నన్ను అకారణంగా, ఒక దుర్మార్గుడిని దూషించినట్టు దూషించకండి. నేను యుద్ధరంగమునుండి తమరి రథమును ఎందుకుపక్కకు తీసుకొని వచ్చానో వివరంగా చెబుతాను వినండి.

తమరు శత్రువుతో యుద్ధముచేసి బాగా అలసి పోయారు. మీరు యుద్ధమునకు సుముఖంగా లేరని తెలుసుకున్నాను. అప్పుడు శత్రువు విజృంభించడం చూచాను. పైగా తమరి రథమునకు కట్టిన అశ్వములు కూడా బాగా అలసిపోయి ఉన్నాయి. రథమును వేగంగా లాగలేకుండా ఉన్నాయి. ఒక్కోసారి అసలు కదలడం లేదు. తరువాత నాకు దుశ్శకునములు కూడా గోచరించాయి. రాక్షసేంద్రా! మంచి సారథి రథికుని యొక్క పరిస్థితిని, అలసటను, ఉత్సాహమును

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

గమనించి రథము నడపాలి. రథికుని ముఖకళవళికలను బట్టి ఆయన మనసును తెలుసుకొని రథము నడపాలి. సారథి అయిన వాడు ఒక్క రథికుని మానసిక పరిస్థితులే కాదు. ఎదురుగా ఉన్న శత్రువు యొక్క బలాబలములను గమనించి కూడా రథము తోలాలి.

సారథి రథము తోలు మార్గమును కూడా నిశితంగా గమనించాలి. ఎప్పుడు శత్రువుకు దగ్గరగా వెళ్లాలి, ఎప్పుడు శత్రువుకు దూరంగా వెళ్లాలి అనే విషయమును సారథి తెలుసుకోనాలి.   తమ యొక్క అలసటను తీర్చి మరలా తమరిని యుద్ధమునకు ఆయత్తము చేయు నిమిత్తము రథమును పక్కకు తీసుకొని వచ్చాను. ఒక తెలివైన సారథి ఆ పరిస్థితులలో ఏమి చెయ్యాలో అదే చేసాను. నేను తమరి మీద భక్తితో గౌరవంతోనే ఈ పని చేసాను కానీ, నా ఇష్టం వచ్చినట్టు చేయలేదు. ఇప్పుడు చెప్పండి. నేను ఏమి చేయాలో. తమరి రథమును తమరి ఇష్టం వచ్చినట్టు నడిపి తమరి ఋణం తీర్చుకుంటాను.” అని పలికాడు సారథి.

రావణుడు కూడా బాగా ఆలోచించాడు. తానుకోపం పట్టలేక అన్నాడే కానీ, సారథి తప్పు ఏమీ లేదని తెలుసుకున్నాడు. “సారథీ! రథమును రాముని ఎదుటికి తీసుకొని వెళ్లు. ఈ రావణుడు శత్రువును చంపకుండా వెనుదిరిగి వెళ్లడు.” అని అన్నాడు. సారథి అమితోత్సాహంతో రథమును రాముని వంకకు పరుగెత్తించాడు. క్షణకాలంలో రావణుని రథము రాముని ఎదుట నిలిచింది.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూటనాలుగవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూట ఐదవ సర్గ.

రావణుడు అలసిపోయినట్టే రాముడు కూడా అలసిపోయాడు. అలసిన రావణుని సారథిపక్కకుతీసుకొని వెళ్లాడు. కాస్త విశ్రాంతి తీసుకొని రావణుడు మరలా యుద్ధానికి వచ్చాడు. కాని రాముడు రావణునితో యుద్ధం చేసే పరిస్థితిలో లేడు. పైనుండి రామరావణ యుద్ధాన్ని చూస్తున్న దేవతలు, గంధర్వులతో పాటు అగస్త్య మహాముని కూడా ఉన్నాడు. వెంటనే రామునికి సాయం చేయదలచి అగస్త్య మహాముని రాముని వద్దకు వచ్చాడు. రామునితో ఇలా అన్నాడు.

"రామా! ఈ సమయంలో నీకు ఒక మహా స్తోత్రము గురించి చెబుతాను. దానిని చక్కగా పఠించు. దీనిని పఠిస్తే శత్రువులతో చేసే యుద్ధంలో జయం కలుగుతుంది. దీనిపేరు ఆదిత్య హృదయము. దీనిని నిత్యమూ పఠిస్తే సకల శత్రువులను నాశనం చేస్తుంది. విజయం కలుగజేస్తుంది. కాని ఇది చాలా పవిత్రమైనది. అన్ని స్తోత్రములలో కెల్లా ఈ ఆదిత్య హృదయము చాలా మంగళకరమైనది. దీనివలన ఆయుష్షు కూడా వృద్ధిచెందుతుంది. దీనిని నీకు ఉపదేశిస్తాను. ఇది సూర్యుని గురించి చేసే స్తోత్రము. సూర్యుడు లోకముల కెల్లా ఆరాధ్యుడు. ప్రతి రోజూ ఉదయ పర్వతము మీద ఉదయిస్తాడు. ఒక్క మానవులే కాదు దేవతలు, గంధర్వులు, యక్షులు అందరూ సూర్యుని ఉపాసిస్తారు. లోకానికి కాంతిని, ప్రాణాన్ని ప్రసాదిస్తాడు సూర్యుడు. మీ వంశకర్త. అట్టి సూర్యుని ఆరాధించు. విజయం సాధించు. అని మొదలు పెట్టి అగస్త్యుడు రామునికి ఆదిత్య హృదయం ఉపదేశించాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

1.రశ్మిమన్తం సముద్యన్తం దేవాసురనమస్కృతం,
పూజయస్వ వివస్వన్తం భాస్కరం భువనేశ్వరం
2.సర్వదేవాత్మకో హ్యేష తేజస్వీ రశ్మిభావన:
ఏష దేవాసురగణాన్ లోకాన్ పాతి గభస్తిభి:
3.ఏష బ్రహ్మా చ విష్ణుశ్చ శివ: స్కన్ద: ప్రజాపతి:,
మహేన్ద్రో ధనద: కాలో యమ: సోమో హ్యపాంపతి:.
4.పితరో వసవ: సాధ్యా అశ్వినౌ మరుతోమను:
వాయుర్వహ్ని: ప్రజా: ప్రాణ ఋతుకర్తాప్రభాకర:
5.ఆదిత్య: సవితా సూర్య: ఖగ: పూషా గభస్తిమాన్
సువర్ణసదృశో భానుర్హిరణ్యరేతా దివాకర:
6.హరిదశ్వ: సహస్రార్చి: సప్తసప్తిర్మరీచిమాన్
తిమిరోన్మథన: శమ్భుస్త్వష్టా మార్తణ్డకో అంశుమాన్
7.హిరణ్యగర్భ: శిశిరస్తపనో అహస్కరో రవి:
అగ్నిగర్భో అదితే: పుత్ర: శఙ్ఖ: శిశిరనాశన:
8 వ్యోమనాథస్తమోభేదీఋగ్యజుసామపారగ:
ఘనవృష్టిరపాం మిత్రో విన్ధ్యవీథీప్లవంగమ:
9.అతపీ మణ్డలీ మృత్యు: పిఙ్గల: సర్వతాపన:
కవిర్విశ్వో మహాతేజా రక్త: సర్వభవోద్భవ:
10.నక్షత్రగ్రహతారాణామధిపో విశ్వభావన:
తేజసామపి తేజస్వీ ద్వాదశాత్మన్నమో2స్తుతే
11.నమ: పూర్వాయ గిరయే పశ్చిమాయాద్రయే నమ:
జ్యోతిర్గణానాం పతయే దినాధిపతయే నమ:
12.జయాయ జయభద్రాయ హర్యశ్వాయ నమో నమ:
నమోనమ: సహస్రాంశో ఆదిత్యాయ నమో నమ:

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

13.నమ ఉగ్రాయ వీరాయ సారఙ్గాయ నమోనమ:
నమ: పద్మప్రబోధాయ ప్రచణ్డాయ నమో2స్తు తే.
14.బ్రహ్మేశానాచ్యుతేశాయ సూర్యాయాదిత్యవర్చసే
భాస్వతే సర్వభక్షాయ రౌద్రాయ వపుషే నమ:
15.తమోఘ్నాయ హిమఘ్నాయ శత్రుఘ్నాయామితాత్మనే
కృతఘ్నఘ్నాయ దేవాయ జ్యోతిషాం పతయే నమ:
16.తప్తచామీకరాభాయ హరయే విశ్వకర్మణే
నమస్తమోభినిఘ్నాయ రుచయే లోకసాక్షిణే
17.నాశయత్యేష వై భూతం తదేవ సృజతి ప్రభు:
పాయత్యేష తపత్యేష వర్షత్యేష గభస్తిభి:
18.ఏష సుప్తేషుజాగర్తి భూతేషు పరినిష్ఠిత:
ఏష చైవాగ్నిహోత్రం చ ఫలం చైవాగ్నిహోత్రిణామ్
19.దేవాశ్చ క్రతవశ్చైవ క్రతూనాంఫలమేవ చ
యాని కృత్యాని లోకేషు సర్వేషు పరమప్రభు:

ఓ రామా! ఇది ఆదిత్యహృదయము అనే స్తోత్రము. ఈ స్తోత్రమును ఆపదలలోగానీ, దుర్గమ ప్రదేశములలో ప్రయాణం చేయునప్పుడు గానీ, భయపడే సమయములలో గానీ, పఠిస్తే అతనికి ఏ భయమూ ఉండదు. విజయాన్ని పొందుతాడు. నీవు కూడా ఈ జగత్తునకు ప్రభువైన సూర్యుడిని పూజించు. ఈ ఆదిత్య హృదయ స్తోత్రమును మూడుమార్లు జపించు. రావణ సంహారం చెయ్యి. నీకు విజయం సిద్ధిస్తుంది.” అని అగస్త్యుడు రామునికి ఆదిత్య హృదయము అనే స్తోత్రమును ఉపదేశించి వెళ్లిపోయాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రాముడు చాలా సంతోషించాడు. ఆదిత్య హృదయమును నిశ్చలమైన మనస్సుతో ఏకాగ్రతతో మూడు సార్లు పఠించాడు. సూర్యుడికి నమస్కరించాడు. ధనుస్సును చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. రావణుని మీదికి యుద్ధానికి బయలుదేరాడు. తనను స్తోత్రము చేయుచున్న రాముని అనుగ్రహించాడు సూర్యుడు. త్వరగా రావణుని మీదికి యుద్ధమునకు వెళ్లు అని ప్రేరేపించాడు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూట ఐదవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూట ఆరవ సర్గ.

(ఇంత విషయం జరుగుతూ ఉంటే రావణుడు ఊరుకున్నాడా అని మీకు సందేహము రావచ్చు. కాని వాల్మీకి మహర్షి ఆ సందేహానికి మొదటి శ్లోకంలోనే సమాధానం చెప్పాడు. రాముడు యుద్ధానికి సిద్ధం అయేటప్పటికి రావణుని సారథి రథమును నడుపుకుంటూ రాముడి వద్దకు వచ్చాడు అని ప్రారంభించాడు. అంటే అక్కడ రావణుడు సారథిని తిట్టడం, సారథి సమాధానం ఇవ్వడం, రావణుడు తృప్తిపడటం జరిగే సమయంలో ఇక్కడ అగస్త్యుడు రావడం, ఆదిత్య హృదయం ఉపదేశించడం, రాముడు మూడుసార్లు పఠించడం జరిగాయి. ఇది సంభవమే కదా!)

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రావణుని మాటలకు సారథి సంతోషించి రథమును నడుపుకుంటూ రాముని వద్దకు వచ్చాడు. అమిత వేగంతో వస్తున్న రావణుని రథమును చూచాడు రాముడు. రావణుని రథమునకు నల్లని గుర్రములు కట్టబడి ఉన్నాయి. రావణుని ధనుస్సునుండి బాణములు వర్షంలా కురుస్తున్నాయి. అది చూచిన రాముడు సారథి మాతలితో ఇలా అన్నాడు.

"మాతలీ! అటు చూడు. రావణుడు మహావేగంతో యుద్ధానికి వస్తున్నాడు. బాణాలు వర్షంలా కురిపిస్తున్నాడు. నీవు కూడా మన రథమును రావణుని రథమునకు ఎదురుగా తీసుకొని వెళ్లు. ఈ రోజు రావణుని చరిత్ర సమాప్తమవుతుంది. జాగ్రత్తగా రథాన్ని నడుపు. ఇంద్రుని సారథివైన నీకు నేనుచెప్పబనిలేదు. నా ఏకాగ్రత దెబ్బతినకుండా రథమును నడపమని కోరుతున్నాను." అని అన్నాడు రాముడు.

రాముని మాటలలో ఆంతర్యమును గ్రహించిన మాతలి రాముని మనసును బట్టి రథమును నడుపుతున్నాడు. మాతలి ఒక్కసారి తన అశ్వములను ముందుకు ఉరికించాడు. దుమ్ములేపుకుంటూ రాముని రథము రావణుని రథం చుట్టు ప్రదక్షిణంగా తిరిగింది. ఆ దుమ్ము రావణుని రథాన్ని కమ్మేసింది. ఆ చర్యకు కోపించిన రావణుడు రాముని మీద శరవర్షము కురిపించాడు. రాముడు ఇంద్రుడు తనకు పంపిన దివ్య ధనుస్సును చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. ఇంద్రబాణములను సంధించాడు. రావణుని విచక్షణా రహితంగా కొట్టాడు. ఇద్దరి మధ్య పోరు ఘోరంగా జరిగింది. రెట్టించిన ఉత్సాహంతో పోరుతున్న రామరావణ యుద్ధము

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

చూడటానికి దేవతలు, గంధర్వులు,సిద్ధులు, మహర్షులు ఆకాశంలో నిలబడి ఉన్నారు.

ఇంతలో కొన్ని ఉత్పాతాలు కనిపించాయి. ప్రత్యేకించి రావణుని రథము మీద రక్తపు వర్షము కురిసింది. సుడి గాలి రావణుని రథమును చుట్టు తిరిగింది. ఆకాశంలో గ్రద్దలు ఎగురుతూ రావణుని రథం ఎటు తిరుగుతుందో అటు వేపుకు తిరుగుతున్నాయి. అప్పటికి సాయం సంధ్య అయింది. సాయంకాలపు ఎండ ఎర్రగా పడమటి దిక్కు మండుతున్నట్టు ఉంది. ఉరుములు ఉరుముతున్నాయి. ఉల్కలు ఆకాశంనుండి జారిపడుతున్నాయి. భూమి స్వల్పంగా కంపించింది. యుద్ధభూమిలో నక్కలు నోళ్లు తెరుచుకొని రావణుని రథం వంక చూస్తూ అరుస్తున్నాయి. యుద్ధభూమిలో గాలి విపరీతంగా వీస్తూ దుమ్ము లేస్తూ ఉంది. ఆ దుమ్ములో రావణునికి ఎదురుగా ఉన్న రాముని రథం సరిగా కనపడటం లేదు. ఆకాశంలో మేఘములు లేవు. కానీ ఉరుములు ఉరుముతున్నాయి. మెరుపులు మెరుస్తున్నాయి. పిడుగులు పడుతున్నాయి. చుట్టు చీకట్లు కమ్ముతున్నాయి. ఆకాశం అంతా దుమ్ముతో నిండిపోయింది. ధూళి మేఘాలు కమ్ముకున్నాయి. రావణుని రథమునకు కట్టిన గుర్రముల కళ్లనుండి నీళ్లు కారుతున్నాయి. ఈ అపశకునములు అన్నీ రావణుని వినాశనాన్ని, రాముని విజయాన్ని సూచిస్తున్నాయి. ఈ దుర్నిమిత్తములను చూచి రాముడు ఈరోజు రావణుని వధ తప్పదు అని అనుకున్నాడు. తన పరాక్రమాన్ని ద్విగుణీకృతం చేసాడు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూట ఆరవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూట ఏడవ సర్గ

రామ రావణయుద్ధము ఘోరంగా క్రూరంగా సాగుతూ ఉంది. ఆ యుగములోనే అది ఒక గొప్ప యుద్ధము. ఒక పక్క రామ రావణులు, మరొక పక్క వానర సేన రాక్షస సేన ఘోరంగా పోరాడుతున్నారు. ఒక పక్క నర, రాక్షసులు, మరొక పక్క వానర, రాక్షసులు. రామ రావణ యుద్ధం పాకాన పడింది. వానరులు రాక్షసులు యుద్ధం చేయడం మానేసారు. వారి వారి నాయకుల యుద్ధము చూస్తున్నారు. రాముడు రావణుడు ఎవరికి వారు తామే గెలుస్తామని అనుకుంటున్నారు.

రావణుడు తన బాణములను రాముని రథమునకు కట్టిన ధ్వజము మీదకు ప్రయోగించాడు. కాని రావణుని బాణములు శక్తివంతమైన ఇంద్రుని రథమును తాకకుండానే కిందపడ్డాయి. దానికి ప్రతిగా రాముడు రావణుని ధ్వజమునకు గురి చూచి కొట్టాడు. రాముని బాణము రావణుని రథమునకు కట్టిన ధ్వజమును విరిచింది. ధ్వజము కిందపడిపోయింది.

అది చూచిన రావణుడు రాముని మీద శరవర్షము కురిపించాడు. రాముని గుర్రములకు గురి చూచి కొట్టాడు. ఇంద్రుని రథమునకు కట్టిన ఆ అశ్వములు ఏమాత్రం తొణకలేదు. నిశ్చలంగా ఉన్నాయి. అది చూచిన రావణుడు కోపించి రాముని రథము మీద వాడి అయిన బాణములను ప్రయోగించాడు. రావణుడు తన మాయచేత బాణములనే కాకుండా గదలను, పరిఘలను,

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

చక్రములను, ముసలములను శూలములను ప్రయోగిస్తున్నట్టు భ్రమకల్పించాడు. రావణుని మాయవలన పెద్ద ధ్వని చేస్తూ ఆయుధములు, బాణములు రాముని మీదికి వర్షం లాగ పడుతున్నాయి.

రావణుడు రాముని వదిలి వానర సేన మీద మాయాయుద్ధము చేస్తున్నాడు. వేలకొలది బాణములు వర్షంలాగా పడుతున్నట్టు భ్రమకల్పించాడు. ఆ రోజు రావణుడు చావో బతుకో తేల్చుకోవాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. రావణుని ప్రయాస చూచి రాముడు నవ్వుకున్నాడు. ఆ మాయాయుద్ధము మర్మము ఎరిగిన వాడు కాబట్టి రాముడు రావణుని మాయాయుద్ధమునకు భయపడ లేదు. రాముడు కూడా రావణుని బాణములకు తగు రీతిలో సమాధానం చెప్పాడు. తన బాణములతో రావణుని కప్పేసాడు. రాముడు రావణుడు వేసుకున్న బాణములు గురి తప్పకుండా ఒకరి బాణములతో ఒకటి కొట్టుకొని కిందపడిపోతూ ఉన్నాయి. వారిద్దరూ రెండు చేతులతో బాణములను సంధిస్తున్నారు. ఎడతెరిపి లేకుండా వర్షం కురిసినట్టు బాణములను వేసుకుంటున్నారు.

రావణుని గుర్రములను రాముడు కొడితే, రావణుడు రాముని గుర్రములను కొట్టాడు. ఒకరు చేసిన పని మరొకరు చేస్తున్నారు. బదులుకు బదులు తీర్చుకుంటున్నారు. రాముడు తన రథము మీద ఉన్న ధ్వజమును కూల్చడం చూచిన రావణుడు కోపంతో రగిలిపోయాడు. రాముని మీద వాడి అయిన బాణములను కురిపిస్తున్నాడు. వారి రథములు ఒక దాని చుట్టు ఒకటి గుండ్రంగా తిరుగుతున్నాయి. ఒకదానికి ఒకటి ఎదురు పడుతున్నాయి. అంతలోనే

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

పక్కకు తిరుగుతున్నాయి. ఒకరిని ఒకరు దెబ్బతీయాలని శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తున్నారు. కాని సాధ్యం కావడం లేదు. ఒకరికి ఒకరు తీసిపోకుండా యుద్ధం చేస్తున్నారు. వారిరథములు ఎదురు ఎదురుగా నిలబడి ఒకదానితో ఒకటి ఢీకొంటున్నాయి.

రాముడు తన ధనుస్సునుండి నాలుగు వాడి అయిన బాణములతో రావణుని గుర్రములనుకొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు రావణుని రథం వెనక్కు తగ్గింది. అది చూచిన రావణుడు రాముని రథాన్ని కూడా వెనక్కు నెట్టాడు. కాని రాముడు ఏ మాత్రం తొట్రుపడకుండా రావణునితో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఇలా కాదని రావణుడు మాతలి మీద వాడి అయిన బాణములను ప్రయోగించాడు. కాని ఆ బాణములు మాతలికి తగలకుండానే కిందపడిపోయాయి. ఎప్పుడైతే రావణుడు మాతలి మీద బాణప్రయోగం చేసాడో రాముడు మండిపడ్డాడు. రాముడు రావణుని రథము మీద వెయ్యిబాణములను ప్రయోగించాడు. దానికి ప్రతిగా రావణుడు రాముని రథము మీద గదలను ముసలములను ప్రయోగించాడు.

వారు ఒకరి మీద ఒకరు ప్రయోగించుకొను అస్త్రములతో లోకాలు తల్లడిల్లిపోతున్నాయి. ఇది చూచిన దేవతలు, గంధర్వులు, యక్షులు లోకాలకు ఏమవుతుందో అని చింతిస్తున్నారు. ఋషులు దేవతలు లోకముల శాంతి కొరకు స్వస్తివాచకములు పలుకు తున్నారు. కాని రామరావణ యుద్ధము ఆగలేదు.

ఇంతలో రాముడు ఒక వాడి అయిన బాణమును రావణుని కంఠమునకు గురిపెట్టి కొట్టాడు. రావణుని తల కిరీటముతో సహా

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

భూమి మీద పడింది. కాని అంతలోనే రాముని శిరస్సు తెగిన చోట మరొక శిరస్సు పుట్టింది. రాముడు మరలా మరొక బాణంతో ఆ శిరస్సును కూడా తెగ నరికాడు. ఆ స్థానంలో మరొక శిరస్సు పుట్టింది. ఈ ప్రకారంగా రాముడు రావణుని శిరస్సులను తెగగొడుతుంటే, అదే స్థానంలో శిరస్సులు మొలుస్తున్నాయి. ఆ ప్రకారంగా నూరు సార్లు జరిగింది. రావణుడు యధాప్రకారము యుద్ధం చేస్తున్నాడు.

ఎన్ని సార్లు రావణుని శిరస్సు ఛేదించినా, రావణుడు చావకపోవడంతో రాముడు చింతాక్రాంతుడయ్యాడు. "ఏ బాణాలతో మారీచుని, ఖర,దూషణులను, కబంధుని, విరాధుని, వాలిని, సాలవృక్షములను ఛేదించానో, ఆ బాణములు రావణుని పట్ల వృధా అవుతున్నాయి. కారణం తెలియడం లేదు."అని ఆలోచిస్తూ రావణుని మీద బాణములను వర్షంలా కురిపిస్తున్నాడు రాముడు.

ఆ ప్రకారంగా రాముడికి రావణుడికి మధ్య ఏడురోజులు పగలు రాత్రి అనే విచక్షణ లేకుండా యుద్ధం జరిగింది. కాని గెలుపు ఎవరిదో తెలియడం లేదు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూట ఏడవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూట ఎనిమిదవ సర్గ.

రామ రావణ యుద్ధమును నిశితంగా పరిశీలిస్తున్నాడు మాతలి. రామ రావణ యుద్ధము ఎంతటికీ ముగియడం లేదు. అప్పుడు మాతలి రామునితో ఇలా అన్నాడు. "రామా! ఏమిటి ఈ రాక్షసునితో ఇంతకాలం యుద్ధం కొనసాగిస్తున్నావు. నీకు ఏమీ తెలియకనా లేక తెలిసీ ఇలా చేస్తున్నావా! ఇతడు బ్రహ్మ వర ప్రసాది. ఇతనిని ఒక్క బ్రహ్మాస్త్రము తప్ప వేరు అస్త్రములు చంపలేవు. నీ వద్ద ఉన్న బ్రహ్మాస్త్రమును ప్రయోగించు. ఈ రాక్షసుని సంహరించు." అని గుర్తుచేసాడు మాతలి.

అగస్త్యుడు తనకు బ్రహ్మాస్త్రమును ఇచ్చిన సంగతి రామునికి గుర్తుకు వచ్చింది. తన అమ్ముల పొదిలో నుండి బ్రహ్మాస్త్రము ను బయటకు తీసాడు. ఆ బ్రహ్మాస్త్రమును పూర్వము బ్రహ్మ ఇంద్రునికి ఇచ్చాడు. ఆ బ్రహ్మాస్త్రమునకు అగ్ని, సూర్యుడు, మేరు పర్వతము, మంధర పర్వతము అధిష్ఠాన దేవతలు. ఆ బ్రహ్మాస్త్రము అంతా బ్రహ్మ మయము. ఆ బ్రహ్మాస్త్రము బంగారు వర్ణంతో మెరుస్తూ ఉంటుంది. సకల భూతముల యొక్క తేజస్సు ఆ బ్రహ్మాస్త్రములో నిక్షిప్తమై ఉంది.

రాముడు ఆ బ్రహ్మాస్త్రమును అభిమంత్రించి ధనుస్సు మీద సంధించాడు. విల్లుత్రాటిని ఆకర్ణాంతము లాగి ఆ బ్రహ్మాస్త్రమును రావణునికి గురి చూచి ప్రయోగించాడు. రామునిచేత ప్రయోగింప బడిన బ్రహ్మాస్త్రము సూటిగా వెళ్లి రావణుని వక్షస్థములో గుచ్చుకుంది. రావణుని గుండెలు బద్దలయ్యాయి. ఆ బ్రహ్మాస్త్రము రావణుని

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ప్రాణములను తీసుకొని భూమిలోకి ప్రవేశించింది. తరువాత పైకి లేచి తిరిగి వచ్చి రాముని అమ్ముల పొదిలోకి వచ్చి చేరింది.

బ్రహ్మాస్త్రము చేత రావణుడు సంహరింపబడ్డాడు. రావణుడు తన రథము నుండి నేల మీదికి దొర్లాడు. రావణుడు మరణించి భూమి మీద పడటం చూచిన రాక్షస సేనలు భయభ్రాంతులయ్యాయి. అన్ని దిక్కులకూ పారిపోయాయి. వానర సేనలు రాక్షసులను తరిమి తరిమి కొట్టారు. రావణుని మరణం చూచిన వానర సేనలు హర్షధ్వానాలు చేసారు. రాక్షస సేనలు పారిపోయి లంకలో ప్రవేశించాయి. ఆకాశంలో దేవ దుందుభులు మోగాయి. పూల వర్షము కురిసింది. దేవతలందరూ రాక్షస సంహారం చేసిన రాముని స్తుతించారు. సుగ్రీవుడు, అంగదుడు, లక్ష్మణుడు, ఇతర వానర ప్రముఖులు రావణుని సంహరించినందుకు గాను రాముడిని ప్రశంసలతో ముంచెత్తారు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూట ఎనిమిదవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూటతొమ్మిదవ సర్గ.

సకలభోగములు అనుభవించిన రాక్షస చక్రవర్తి, లంకాధినేత, ముల్లోకములను గడగడలాడించిన వీరుడు, రావణుడు నేల మీద దిక్కులేకుండా పడి ఉండటం చూచిన రావణుని తమ్ముడు

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

విభీషణుడు ఎంతో వ్యధ చెందాడు. శోకం కట్టలు తెంచుకుంది. చెప్పిన మాట వినకుండా కోరి కోరి మరణాన్ని కొనితెచ్చుకున్న అన్నను చూచి శోకిస్తున్నాడు విభీషణుడు. రావణుని మృత దేహం పక్కన కూర్చుని ఇలా విలపిస్తున్నాడు.

"ఓ మహా వీరా! రావణా! పట్టు పరుపుల మీద హంస తూలికా తల్పముల మీద శయనించవలసిన వాడవు ఇలా భూమి మీద శయనించి ఉన్నావా! అయ్యో పూజాగృహములో పూజింపబడ్డ నీ కిరీటము నేల మీద దొర్లుతూ ఉంది గదా! అన్నా రావణా! నేను నీకు ఎన్నోసార్లు చెప్పాను రాముడి చేతిలో నీకు మరణం తప్పదని. నా మాటలు నీకు రుచించలేదు. ఇవ్వాళ అదే జరిగింది. నాడు నేను చెప్పిన మాటలను నీవు గానీ, ప్రహస్తుడు, ఇంద్రజిత్తు, కుంభకర్ణుడు, అతికాయుడు ఎవరూ అంగీకరించలేదు. కాని దాని ఫలితం ఈ రోజు కనపడింది కదా! రావణా! నీవు నీతి కోవిదుడవు. ధర్మాత్ముడవు. బలవంతుడవు. కాని ఒక్క స్త్రీలోలత్వము నీలోని అన్ని మంచి గుణములను నశింపచేసింది. ముల్లోకాలలో ఎవరికీ తలవంచని రావణుడు ఈ నాడు దిక్కులేకుండా నేల మీద పడి ఉన్నాడు. రావణుడు అనే మదగజము రాముడు అనే సింహము చేత కొట్టబడి నేల మీద పడుకున్నట్టు ఉంది." అని పరి పరి విధముల అన్న రావణుని గుణ గణములను, ధైర్య, పరాక్రమములను తలచుకొని ఏడుస్తున్నాడు విభీషణుడు.

విభీషణుడు ఇలా శోకించడం చూచాడు రాముడు. విభీషణుని ఓదార్చాడు. "మిత్రమా విభీషణా! నీ అన్న రావణుడు మహా వీరుడు. తన పరాక్రమాన్ని వీరత్వాన్ని చూపాడు. యుద్ధం లో

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

మరణించాడు కానీ పిరికి వాడి మాదిరి పారిపోయి మరణించలేదు. భయం అనేది తెలియని రావణుడు, వీరోచితంగా మరణించాడు. ఆ ప్రకారంగా వీరోచితంగా మరణించిన వారి గురించి శోకించడం నీ వంటి బుద్ధిమంతులకు తగదు.

విభీషణా! నీ అన్న రావణుడు సామాన్యుడు కాదు. ముల్లోకములను గడగడలాడించాడు. అట్టి వీరుని మరణమునకు దు:ఖించడం తగదు. యుద్ధము అన్న తరువాత చంపడం చావడం అనేవి రెండే ఉంటాయి. అందుకని యుద్ధములో వీరోచితంగా మరణించడం వీరునికి ఉచితమైనది. అటువంటి శూరుడిని గూర్చి విచారించకూడదు. కాబట్టి విభీషణా! నీ శోకము మాని కాగల కార్యమును గురించి విచారించు." అని అన్నాడు రాముడు.

రాముని ఓదార్పు మాటలతో కొద్దిగా ఉపశమించాడు విభీషణుడు.

"రామా! నా అన్న రావణుడు దేవతలకు, గంధర్వులకు, యక్షులకు భయపడలేదు. వారిచేతిలో ఎన్నడూ ఓడిపోలేదు. కాని నీ చేతిలో ఓడిపోయాడు. నా అన్న రావణుడు ఎన్నో యజ్ఞములు యాగములు చేసాడు. దానధర్మాలు చేసాడు. తపస్సుచేసాడు. వేదములను కూలంకషంగా అభ్యసించాడు. వైదిక కర్మలు నిష్ఠతో చేసాడు. అటువంటి నా అన్నకు ఇప్పుడు నేను మరణానంతర క్రియలను నీ అనుమతితో నెరవేర్చవలసి ఉన్నది. నీ అనుజ్ఞ కోసరం ఎదురుచూస్తున్నాను." అని అన్నాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

"విభీషణా! నీ అన్న రావణునితో నా వైరము రావణుని మరణంతోనే సమసిపోయింది. రావణుడు నీ మాదిరి నాకు కూడా సోదరుడే. ఆయన స్వర్గలోక ప్రాప్తికొరకు అంతిమ సంస్కారములు యధావిధిగా నెరవేర్చు." అని అనుజ్ఞ ఇచ్చాడు రాముడు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూటతొమ్మిదవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూటపదవ సర్గ.

రావణుని మరణం గురించి లంకలోని అంత:పుర స్త్రీలకు తెలిసింది. వారి దు:ఖానికి అంతులేదు. వారు అంత:పురము నుండి బయటకు వచ్చారు. లంకానగర ఉత్తర ద్వారము వద్దకు వచ్చారు. రణరంగమును సమీపించారు. రావణుడు విగత జీవుడై పడి ఉన్న చోటికి వచ్చారు. పెద్దది నల్లనిది అయిన రావణుని మృతదేహం చూడగానే వారి దు:ఖము కట్టలు తెంచుకుంది. భోరున విలపించారు. రావణుని శరీరం మీద పడి తలలు బాదుకుంటున్నారు.

ఒకామె రావణుని కౌగలించుకొని ఏడుస్తూ ఉంది. మరొకామె రావణుని పాదములను పట్టుకొని ఏడుస్తూ ఉంది. మరొకామె రావణుని తలను ఒడిలో పెట్టుకొని ఏడుస్తూ ఉంది. ఒకామె నేల మీద దొర్లి దొర్లి ఏడుస్తూ ఉంది. మరొక స్త్రీ రావణుని మృతదేహాన్ని

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

చూచి మూర్ఛపోయింది. ఒకామె తన కన్నీటితో రావణుని ముఖాన్ని తడుపుతూ ఉంది. ఈ విధంగా రావణుని భార్యలు వలా వలా ఏడుస్తున్నారు.

"ఎవడైతే దేవేంద్రుడిని భయపెట్టాడో,ఎవడైతే కుబేరుని జయించి అతని వద్దనుండి పుష్పకమును తీసుకొని వచ్చాడో, ఎవడైతే గంధర్వులకు, ఋషులకు సింహస్వప్నంగా నిలిచాడో, ఎవడైతే దేవతలను యుద్ధంలో ఓడించాడో ఆ రావణుడు, నేడు నేల మీద దిక్కులేకుండా దుమ్ములో ధూళిలో పడి ఉన్నాడు. ఎంత విధివైచిత్ర్యము. ఏ రావణుడికి దేవతలన్నా గంధర్వులన్నా యక్షులన్నా ఏ మాత్రం భయం లేదో అట్టి రావణుడు ఒక మానవునికి భయపడ్డాడు. ఏ రావణుడైతే దేవ, దానవ, యక్ష, గంధర్వులకు చంపశక్యము కాడో అట్టి రావణుడు ఒక సామాన్య మానవునిచేత చంపబడ్డాడు. విధి బలీయము కదా!"అని రావణుని భార్యలు విలపిస్తున్నారు.

మరి కొందరు రావణుని చేష్టలను నిందిస్తున్నారు. "ఓ ప్రభూ! నీకు ఇంత మంది మంత్రులు, మిత్రులుఉన్నారు కదా! వారి మాటలు వినకుండా సీతను ఎందుకు అపహరించి తెచ్చావు. నీ చావును నీవే అపహరించి తెచ్చుకున్నావా! నీవు చావడమే కాదు కోట్ల కొలది రాక్షసుల మృతికి కారణమైనావు. పోనీ సీతను అపహరించావు. ఆమెను అనుభవించావా! అదీ లేదు! నీ తమ్ముడు విభీషణుడు ఎన్నోసార్లు చెప్పాడు కదా సీతను రామునికి అప్పగించి లంకను రక్షించమని. నీవు ఆయన మాటలు వినలేదు. ఫలితం మేము విధవలము అయ్యాము. లంకా నగరం అంతా విధవరాండ్రతో నిండి పోయింది. నీ మూర్ఖత్వానికి ఫలితం ఇదేనా! నీవు విభీషణుని మాట

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

విని ఉంటే మాకు, లంకానగరస్త్రీలకు వైధవ్యము తప్పిఉండేది కదా! నీవు అపహరించింది, బంధించింది ఒక్క సీతనే. కాని దానికి ఫలితం మేమంతా అనుభవించాము.

అయినా నిన్ను అనుకొని ఏమి లాభము. ఆ దైవమే నీచేత ఈ పనులు చేయించింది. లేకపోతే సకల శాస్త్రపారంగతుడివి, శివపూజాదురంధరుడివి నీవు ఒక సామాన్య మానవ స్త్రీకోసం పాకులాడటం ఏమిటి. విపరీతం కాకపోతే! యుగాంతం సంభవించింది. వానరులు రాక్షసులు ఒకరితో ఒకరు కొట్టుకొని చచ్చారు. ఇదంతా దైవఘటన తప్ప వేరు కాదు. దైవనిర్ణయమును ఏమి చేసినా మార్చలేము కదా!"అని కొంతమంది వేదాంతమును వల్లిస్తూ ఏడుస్తున్నారు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూటపదవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూటపదకొండవ సర్గ.

ఇంతమంది రావణుని భార్యలు ఇలా విలపిస్తూ ఉంటే రావణుని పట్టమహిషి పెద్ద భార్య మండోదరి మౌనంగా నిలబడిఉంది. లోలోపల దు:ఖపడుతూ ఉంది. రాముని చేతిలో మరణించిన తన భర్తరావణుని చూచి లోలోపల కుమిలిపోతూ ఉంది.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

“ మహారాజా! నీవు దీర్ఘబాహువు. కుబేరుని తమ్ముడివి. నీకు దేవేంద్రుడు కూడా భయపడతాడు. నీ పరాక్రమానికి భయపడి ఋషులు, మునులు, గంధర్వులు దిక్కుతోచకుండా పారిపోయారు. అటువంటి పరాక్రమ వంతుడివి.... ఒక మానవుని చేతిలో మరణించినందుకు సిగ్గుపడటం లేదా! ముల్లోకములను గడగడ లాడించిన నిన్ను అడవులు పట్టి తిరిగే మానవుడు ఒకడు ఎలా చంపగలిగాడు! ఆశ్చర్యంగా లేదూ!

సందర్భాన్ని బట్టి రూపాలను మారుస్తూ, మనుష్యులు కూడా అడుగుపెట్టలేని ప్రదేశములలోకూడా సంచరించే నీవు మానవుడైన రాముని చేతిలో చావడం ఏం బాగాలేదు. నీ సైనిక బలం సామాన్యమైనది కాదు. అపారమైనది. నీవు కూడా మహాపరాక్రమ వంతుడివి. నీవు యుద్ధంలో నిలబడితే నీ ఎదుట బడటానికి ఎవరూ సాహసించరు. అట్టినిన్ను ఒక మానవుడు రాముడు చంపగలిగాడు అంటే నమ్మలేకపోతున్నాను.

జనస్థానములో నీ సోదరుడు ఖరుని, 14,000 మంది రాక్షసులను చంపాడు అని తెలిసినపుడే రాముని శక్తిని గురించి నీవు తెలుసుకొని ఉండాల్సింది. రాముడు మానవ మాత్రుడు కాడు ఏదో దైవశక్తి అని ఊహించి తగు చర్యలు తీసుకోవాల్సింది. దేవతలు కూడా ప్రవేశించడానికి భయపడే లంకానగరంలో ఒక వానరము ప్రవేశించి, అక్షకుమారుని చంపి, లంకను తగలపెట్టిన నాడే మేము కీడును శంకించాము. వానరులు నూరుయోజనముల దూరము వారధిని కట్టి లంకలో ప్రవేశించారు అని విన్న నాడే నాకు రాముడు సాధారణ

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

మానవుడుకాడు అని అనుమానం కలిగింది. సాక్షాత్తు యమధర్మరాజే నిన్ను చంపడానికి రాముని రూపంలో వచ్చాడా అని నాకు అనుమానంగా ఉంది.

నిన్ను చూడ్డానికి కూడా భయపడే దేవేంద్రుడు ఇంత పని చేయలేడు. దేవేంద్రునికి అంత శక్తి లేదు. కాని ఒక మానవమాత్రుడైన రాముడు నిన్ను చంపలేడు. కాబట్టి నిన్ను చంపిన రాముడు ఒక మహాయోగి, చావు లేని వాడు, ఎల్లప్పుడూ ఉండే వాడు, ఆది అంతము లేని వాడు, సర్వజనపోషకుడు, శంఖచక్రగదాధారి, శ్రీవత్సమను మచ్చను వక్షమున కలిగిన వాడు. లక్ష్మీసమేతుడు అయిన ఆ పరమాత్మ తప్ప వేరు కాదు. ఈ వానరులు అంతా రాముని సాయం చేయడానికి వచ్చిన దేవతామూర్తులు. కాబట్టే ఇంత మంది రాక్షసులను సంహరించి నిన్నుకూడా చంపగలిగాడు. వేరొకరికి సాధ్యం కాని పని తాను చేసాడు.

ఓ నాథా! పూర్వము నీవు బ్రహ్మ గురించి, శివుని గురించి తపస్సు చేసినపుడు నీ ఇంద్రియములను అదుపులో పెట్టుకున్నావు. కాని ఇప్పుడా ఆ ఇంద్రియముల వలన పుట్టిన కోరికలే నిన్ను జయించాయి. నిన్ను, నీతోపాటు లంకను సర్వనాశనం చేసాయి. నీకు గుర్తు ఉందో లేదో! నేను కూడా నీతో, రామునితో మైత్రి చేసుకోమని, సీతను రాముని వద్దకు పంపమనీ, చెప్పాను. కానీ నీవు వినలేదు. ఫలితం అనుభవించావు.

ఓ లంకాధిపా! నీ నాశనమును నీవే సీతరూపంలో కొని తెచ్చుకున్నావు. నీ ఐశ్వర్యము, నీ సంపదలు, నీ బంధుజనము నాశనం

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అవడానికే నీవు సీతను తెచ్చి లంకలో పెట్టావు. నీకు సీత మీద కోరిక పుట్టింది నీ నాశనానికే అని గ్రహించలేకపోయావు.

సీత అంటే ఎవరనుకున్నావు. లోకముల అన్నింటి చేతా ఆరాధింపతగినది. భూదేవికే క్షమాగుణం నేర్పగల నేర్పరి. లక్ష్మికే లక్ష్మి. ఆమెకు భర్త అంటే అంతులేని ప్రేమ. వెతికిచూచినా ఆమెలో ఎట్టిదోషము కనపడదు. అటువంటి సీత మీద చెయ్యివేసావు. తన మానాన తాను అడవిలో కందమూలములు తిని బతుకుతున్న సీతను పనిగట్టుకొని అపహరించావు. ఫలితం అనుభవించావు. సీతను అనుభవించాలి అని అనుకోవడమే నీ మరణానికి కారణం. నిన్ను రాముడు చంపలేదు. సీత పాతివ్రత్యము చేతనే నువ్వు చంపబడ్డావు.

ప్రతి వాడికీ మంచి పనికి మంచి ఫలము, చెడ్డ పనికి చెడ్డఫలము ఇంద్రుడు, అగ్ని మొదలగు దేవతలు ఇస్తూ ఉంటారు. నీకు కూడా సీతను అపహరించగానే నీకు తగిన ఫలం ఇవ్వాల్సిఉంది. కాని దేవతలు నీకు భయపడి ఆచెడ్డఫలమును నీకు ఇవ్వలేదు. అందుకే ఇన్నాళ్లు బతికావు. దేవతలు భయపడ్డా కాలము భయపడదు కదా. నీకు ఇప్పుడు కాలం సమీపించింది. పోయావు. విభీషణుడు మంచి కార్యములు చేసాడు. లంకకు రాజు కాబోతున్నాడు. నీవు చెడ్డ కార్యములు చేసావు లంకాధిపతిగా పరిపాలించే అర్హతను కోల్పోయావు.

నాథా! నీకు సౌందర్యవతులైన స్త్రీలకు కొదవ ఏమున్నది. నీ అంత:పురము నిండా వివిధజాతులకు చెందిన లోకోత్తర సౌందర్యవతులు కోకొల్లలుగా ఉన్నారు. కాని నిన్ను కామపిశాచి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఆవహించినది. వారి సౌందర్యము నీ కంటపడలేదు.

అంత దాకా ఎందుకు. అందములో గానీ, ఐశ్వర్యములో గానీ, వంశములో గానీ ఆ సీత నా కాలి గోటికి కూడా సరిపోదు. ఎదురుగా ఉన్న నన్ను వదిలి నీవు ఆ సీత వెంట బడ్డావు. నీ అజ్ఞానము కాక మరేమున్నది. పుట్టడం యాదృచ్ఛికమే కానీ చావు మాత్రం ఏదో కారణం లేనిది రాదు. నీకు సీత రూపంలో నీ మరణం సంభవించింది. నీకు మృత్యువు ఆసన్నం కాబట్టే ఎక్కడో దండకారణ్యంలో జనస్థానంలో తన మానానతాను కందమూలములు తిని బతుకుతున్న సీతను మోసంతో అపహరించి తెచ్చావు. నీ చావును నీవే తెచ్చి నీ పక్కనే పెట్టుకున్నావు. అదును చూచి ఆ చావు నిన్ను మానుండి అపహరించింది.

ఓ లంకేశ్వరా! నేను నీ తో కలిసి విమానముల మీద కైలాసపర్వతము మీద, మేరు పర్వతము మీద, ఉద్యానవనములలోనూ, విహరించాను. ఎన్నోదేశములు తిరిగాను అక్కడి వింతలు విశేషాలు చూచాను. నీ మరణంతో నా వైభవము అంతా అంతరించింది. వైధవ్యము ప్రాప్తించింది. నీ కామ కోరికలకు నేను బలి అయ్యాను. రాచభోగములు చంచలములు అని తెలుసుకోలేకపోయాను.

నాథా! ప్రతిరోజూ అందమైన వస్త్రములు ధరించి, మైపూతలు పూసుకొని, మద్యము సేవిస్తూ హంసతూలికా తల్పము మీద పరుండే వాడివి ఇప్పుడు ఈ కటికనేలమీద, దుమ్ములో ధూళిలో పడుకొని ఉన్నావా! విధి ఎంత చిత్రమైనది. ఇన్నాళ్లు నీ తో కూడి సురలోకభోగములు అనుభవించాను. అవన్నీ శాశ్వతము

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అనుకున్నాను. నీకు మరణమే లేదనుకున్నాను. కానీ నీ అకాల మరణంతో నాకు వైధవ్యము ప్రాప్తిస్తుందని కలలో కూడా ఊహించలేదు. నా తండ్రి దానవులకు ప్రభువు అనీ, నాభర్త రాక్షసులకు ప్రభువుఅనీ, దేవతలను జయించినవాడు అనీ గర్వంతో తలెత్తుకు తిరిగేదాన్ని. నా తండ్రికి గానీ, నా భర్తకు గానీ ముల్లోకము లలో ఎదురు లేదని అనుకొనేదాన్ని. అటువంటి నీకు ఒక మానవుని వలన ఈ భయం ఎలా వచ్చిందో అర్థం కాకుండా ఉంది.

ఆలోచిస్తుంటే ఇదంతా ఒక స్వప్నంలా ఉంది. నిజంగా నువ్వు చచ్చిపోయావా! నీవు మరణించావు అంటే నమ్మలేకుండా ఉన్నాను. అదీ ఒక మానవుడు అయిన రామునిచేత చంపబడ్డావు అంటే నమ్మశక్యంగా లేదు. మృత్యువుకే మృత్యువుగా ప్రసిద్ధిచెందిన నీవు ఆమృత్యువుకే లొంగిపోయావా!

నా భర్త రావణుడు సామాన్యుడు కాడు. మూడు లోకములలో ఉన్న ఐశ్వర్యముల నన్నిటినీ తన పాదాక్రాంతము చేసుకున్నవాడు. మూడు లోకములను భయపెట్టినవాడు. దిక్పాలకులను తన వాకిట నిలబెట్టినవాడు. కైలాసపర్వతమును కదిపినవాడు. తన ఎదుట ఎవడైనా గర్వంతో నిలబడితే వాడి గర్వాన్ని హరించిన వాడు. శత్రువులను సంహరించి తన వాళ్లను రక్షించుకొనేవాడు. దానవులను, యక్షులను సంహరించిన వాడు. రాక్షసజాతిని రక్షించిన వాడు. నా భర్త ఋషులు చేసే యజ్ఞములను పాడు చేసేవాడు. అధర్మాన్ని ఆచరించేవాడు. మాయాయుద్ధంలో నిపుణుడు. ఏయే దేశాలను జయిస్తాడో ఆయాదేశాల నుండి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

దేవ,దానవ,గంధర్వ కన్యలను తీసుకొచ్చి అనుభవించినవాడు. ఈ లంకా ద్వీపమునకు రక్షకుడు. ఇట్టి నా భర్తను రాముడు చంపాడు అంటే ఎలా నమ్మడం. అలాంటి భర్త మరణించి శవంగా నేల మీద పడి ఉండటం చూచిన నేను ఇంకా బతికి ఉన్నాను అంటే ఎలా నమ్మడం. నేను చాలా మొండిదానను అందుకే ఇంత ఘోరం జరిగినా ఇంకా బతికి ఉన్నాను.

ఓ రాక్షస రాజా! ఈ దుమ్ములో ధూళిలో ఎలా పడుకొని ఉన్నావయ్యా! అలా పడుకోడానికి నీకు మనసు ఎలా ఒప్పిందయ్యా! నీ కుమారుడు ఇంద్రజిత్తును లక్ష్మణుడు చంపినపుడే నేను సగం మరణించాను. నీ మరణంతో పూర్తిగా మరణించాను. జీవచ్ఛవంలా మిగిలి ఉన్నాను. నీవు లేకుండా, నీతో కామభోగములు అనుభవించకుండా శేషజీవితం అంతా దు:ఖిస్తూ, జీవచ్ఛవంలా బతకాలా నేను. నా వల్ల కాదు. కాబట్టి నేను కూడా నీ వెంట వస్తాను. నన్ను కూడా నీ వెంట తీసుకొని వెళ్లు. అసలు నన్ను ఒంటరిగా ఇక్కడ వదిలిపెట్టి నీవు ఎలా వెళ్లగలిగావు. నేను ఇంతగా విలపిస్తున్నా నాతో ఒక్కమాట కూడా మాట్లాడటం లేదు ఎందుకని.

అంత:పురంలో ఉన్న నేను నీవు మరణించావని తెలియగానే మేలి ముసుగు కూడా లేకుండా, పాదచారినై పరుగుపరుగున వచ్చానని నా మీద కోపమా నాథా! నేనే కాదు. అటు చూడు. నీ భార్యలందరూ రాచమర్యాదలను అతిక్రమించి ఎలా నీ కోసం విలపిస్తున్నారో ఒక్కసారి చూడు. నాతో పాటు వాళ్లను కూడా కోప్పడు. వాళ్లను కూడా నిందించు. నీ కోసరం వాళ్లందరూ ఎలా కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడుస్తున్నారో చూడు. వాళ్లను ఓదార్చు. వాళ్లంటే నీకు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఇష్టం లేదా! ఉంటే ఎందుకు వారితో మాట్లాడవు.

నాధా! నాకు ఒకటి తోస్తూ ఉంది. నీవు ఎంతమందినో చంపి ఉంటావు. వారి భార్యలలో ఎంతో మంది పతివ్రతలు ఉండి ఉంటారు. వారి శాపములు అన్నీ నీకు తగిలి ఉంటాయి. వారు కార్చిన కన్నీరు వృధా పోతుందా! అందుకే ఇలా అకాలమరణం చెందావు. మా అందరినీ విధవలను చేసావు.

ఇంతకూ నాకు అర్థం కాని విషయం ఏమిటంటే... మూడులోకములను జయించిన నీవు, అత్యంత పరాక్రమవంతుడ వైన నీవు, ఒక ఆడుదానిని ఎలా దొంగతనంగా తీసుకొని వచ్చావు? ధైర్యంగా ఆమె భర్తకు తెలిసే తీసుకురావచ్చు కదా! నీవు ఇంత పిరికివాడికి అని నాకు తెలియదు. నీవు ఎప్పుడుకానీ, ఏ యుద్ధములో కానీ, ఎవరికి కానీ భయపడినట్టు నాకు తెలియదు. కానీ, సీత భర్తకు భయపడ్డావు. అదే నీ పాలిటమృత్యువు అయింది. నీవు సీతను తీసుకురాగానే నీ తమ్ముడు విభీషణుడు బాగా ఆలోచించి నీ స్త్రీ వ్యామోహంతో లంకానగరానికి చేటు వచ్చింది అని అన్నాడుకదా! ఆనాడు విభీషణుని మాట ఎందుకు వినలేదు? ఈ రాక్షస కులమును ఎందుకు సర్వనాశనం చేసావు?

నాథా! నీవు వీరమరణం పొందావు. నిజానికి నీ గురించి నేను దు:ఖించకూడదు. శోకించకూడదు.. విచారించకూడదు. కాని నేను స్త్రీని. నీ భార్యను. అందుకే దు:ఖము ఆపుకోలేక ఏమోమో అంటున్నాను. నామనస్సు మనసులో లేదు. నీవు పుణ్యం చేసావు. పాపాలు చేసావు. నీ పుణ్యపాపములను మోసుకొని నీ దారిన నీవు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వెళ్లిపోయావు. నీ మరణం చేత నాకు దు:ఖం మిగిలింది. అందుకే ఈ విచారమంతా!

ఆనాడు నీ బంధుమిత్రులు చెప్పిన మాటలు విని ఉంటే నీకు మాకు లంకకు ఇంతచేటు దాపురించదు కదా! కనీసం నీ తమ్ముడు విభీషణుని మాటలు విన్నా బాగుపడి ఉండేవాడివి. మాకు ఈ దు:ఖము కలిగేది కాదు. నాడు మారీచుని మాట విన్నా బాగుండేది. నా మాట విన్నా బాగుండేది. కనీసం నా తండ్రి గారి మాట విన్నా బాగుండేది. ఇంత అనర్థము జరిగేది కాదు. ఎవరి మాటా వినని ఫలితం ఈ నాడు అనుభవిస్తున్నావు.

ఏమిటి నాధా ఇది! నేను ఇంతగా అడుగుతుంటే. శోకిస్తుంటే, ఆ ప్రకారం దుమ్ములో ధూళిలో పడి ఉన్నావు కానీ ఒక్క మాట కూడా అనడం లేదు. నా మీద కోపమా నాధా! పోనీ నిద్రపోతున్నావా! నేను మేల్కొలుపుతున్నాను కదా! మరి నిద్రలేవవా! నాతో మాట్లాడవా! యుద్ధములో ఎన్నడూ భయంతో వెనుకంజవేయని నీవు నాతో మాట్లాడటానికి భయపడుతున్నావా! నీకు భయపడి సూర్యుడు ఎన్నడూ లంకలో తన కిరణములను తీక్షణంగా ప్రసరించలేదు. ఈ నాడు నీవు లేవని చూడు సూర్యుడు ఎంత తీవ్రంగా ప్రకాశిస్తున్నాడో!

నాధా! నాకన్నా ఈ యుద్ధభూమి ఎక్కువయిందా. ఈ ప్రకారంగా గాఢంగా కౌగలించుకొని పడుకొని ఉన్నావు. కనీసం నాతో ఒక్కమాట కూడా మాట్లాడటం లేదు. నా కన్నా భూమి ఎక్కువ అయిందా నీకు. అవునులే. నేనుకలినాత్మురాలను. అందుకే నీవు నాతో

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

మాట్లాడటం లేదు. లేకపోతే నీ మరణం కళ్లారా చూచి కూడా నా గుండెలు బద్దలు కాలేదంటే నా గుండె బండరాయి కన్నా కఠినం కదా! ” అని రావణుని శరీరం మీద పడి మండోదరి పరిపరి విధాల విలపిస్తూ ఉంది.

అలా ఏడ్చి ఏడ్చి రావణుని వక్షస్థలముమీద పడి మూర్ఛపోయింది. రావణుని భార్యలు ఆమెను లేపి కూర్చుండబెట్టి సేదదీర్చారు. ఆమెనుమంచి మాటలతో ఓదారుస్తున్నారు.

“అమ్మా మండోదరీ! నీకు తెలియనిది ఏమున్నది. ఈ లోకమే అస్థిరము కదా. మరి ఈ లోకములో ఉన్న జీవులు కూడా అస్థిరములే కదా. ఈ జీవుల ఐశ్వర్యములు భోగభాగ్యములు కూడా అస్థిరములు, చంచలములే కదా. నిన్న ఉన్న రాచభోగములు ఈ రోజు లేవు కదా. విధి వైపరీత్యము. వీటి కోసరం మనము శోకించి ప్రయోజనము లేదు.” అని మండోదరిని ఓదారుస్తున్నారు. కాని మండోదరి ఏడుపు మానలేదు.

ఇదంతా చూస్తున్న రాముడు విభీషణుని చూచి ఇలా అన్నాడు. “మిత్రమా విభీషణా! నీవు రావణుని భార్యలను ఓదార్చు. నీ అన్న రావణునికి అంతిమ సంస్కారములకు ఏర్పాట్లు చెయ్యి.” అని అన్నాడు.

“రామా! నా అన్న ధర్మము తప్పాడు. అతి క్రూరుడుగా ప్రవర్తించాడు. సత్యము పలకడానికి ఏనాడూ ఆసక్తి చూపలేదు. ఇతరుల భార్యల పట్ల మక్కువ పెంచుకున్నాడు. ఇటువంటి దుర్మార్గునికి అంతిమసంస్కారములు నేను చేయలేను. నా కన్నా పెద్దవాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

కాదనను. కానీ, ఇతడు పెద్దవాడు, పూజ్యుడు అని చెప్ప తగ్గ వాడు కాదు. మంచి మాటలు చెప్పినందుకు నన్ను రాజ్యము నుండి వెళ్లగొట్టాడు. ఇతడు నాకు సోదరరూపంలో ఉన్న శత్రువు. కాని ఒక విషయానికి నేను భయపడుతున్నాను. ఇతని కుమారులందరూ చని పోయారు. నేను తప్ప రావణునికి అంతిమ సంస్కారములు చేయడానికి ఎవరూ లేరు. ఇప్పుడు నేను నిరాకరిస్తే లోకం అంతా నన్ను కనీసము అన్నకు అగ్ని సంస్కారము చేయనందుకు నిందిస్తుంది. కాని లోకం ఇటువంటి దుర్మార్గుడికి అంతిమ సంస్కారములు చేయ నిరాకరించినందుకు నన్ను పొగుడుతుంది కూడా. నిర్ణయం నీది. నీవు ఏమి చెయ్యమంటే అది చేస్తాను." అని అన్నాడు విభీషణుడు.

అప్పుడు రాముడు ఇలా అన్నాడు. "విభీషణా! నేను నీకు మిత్రుడను కదా. నీ సహాయము వలననే నేను లంకను జయించగలిగాను. నీ అన్న రావణుడు అధర్మ వర్తనుడు, అసత్యవాది కావచ్చును. కానీ ఇతడు మహాపరాక్రమ వంతుడు శూరుడు. వీరుడు. యుద్ధములో వీరుడిగా మరణించాడు. ఇతనిని సాక్షాత్తు దేవేంద్రుడు కూడా జయించలేకపోయాడని విన్నాము కదా! పైగా అతడు నీకు అన్న. నీ చేత దహన సంస్కారములు చేయించుకొనే అర్హత అతనికి ఉంది. దానిని నీవు కాదనలేవు. ఇటువంటి వీరునికి దహన సంస్కారములు చేస్తే నీకు కీర్తిప్రతిష్టలు కూడా లభిస్తాయి. తరువాత నీ ఇష్టం." అని అన్నాడు రాముడు.

రాముని మాటలను శిరసావహించాడు విభీషణుడు. వెంటనే తన అన్న రావణునికి దహన సంస్కారములు చేయడానికి ఏర్పాట్లు చేసాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

(మొదట్లో రావణుని మరణానికి ఎంతగానో దు:ఖించిన విభీషణుడు ఇప్పుడు తన అన్నకు దహన సంస్కారములు చేయడానికి నిరాకరించడం అంత సమంజసంగా లేదు. పైగా ఈ శ్లోకములు ప్రాచ్యప్రతిలో లేవు. కాబట్టి ఇవి తరువాత చేర్చి ఉండవచ్చును అని పండితుల అభిప్రాయము).

విభీషణుడు రావణుని ఇంటి నుండి అగ్నిహోత్రమును తెప్పించాడు. కాల్చడానికి కట్టెలను తెప్పించాడు. ఋత్విక్కులను పిలిపించాడు. అగరు, చందనము మొదలగు సుగంధ ద్రవ్యములను తెప్పించాడు. మణులను, ముత్యములను తెప్పించాడు. తరువాత శాస్త్ర ప్రకారము మాల్యవంతునితో రావణుని అంత్య క్రియలను నిర్వహించాడు.

రావణుని శరీరాన్ని బాగా అలంకరించిన బంగారు పల్లకీలో ఎక్కించారు. భేరీ మృదంగములు వాయించారు. పూలు చల్లారు. వంది మాగధులు రావణుని గుణగణములను స్తోత్రం చేస్తున్నారు. విభీషణుడు అగ్ని పట్టుకొని ముందు నడువగా, రావణుని పల్లకీ వెనుక బయలుదేరింది. అందరూ శ్మశానం చేరుకున్నారు. అంత:పుర స్త్రీలు అందరూ వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తున్నారు. రావణుని కడసారి చూపులు చూచుకున్నారు. ఒక పవిత్రమైన ప్రదేశములో చితి పేర్చారు. దాని మీద మెత్తని వస్త్రములను పరిచారు. వాటిని సుగంధ ద్రవ్యములతో తడిపారు. రావణుని మృతదేహాన్ని ఆ చితిమీద ఉంచారు. అగ్నిని ఆగ్నేయదిశలో ఏర్పరిచిన వేదిక మీద ఉంచారు. పెరుగు నెయ్యి కలిపి ఆయన బుజాలకు రుద్దారు. ఒక శకటమును పాదాల దగ్గర

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఉంచారు. ఒక రోలును తొడల దగ్గర పెట్టారు. కర్రలతో చేసిన గిన్నెలను, అరణిని, ఉత్తర అరణిని (యజ్ఞము కొరకు నిప్పు పుట్టించడానికి ఉపయోగించే సాధనములు) ఒక రోకలిని వాటి వాటి స్థానములలో ఉంచారు.

విభీషణుడు మొదలగు వారు చితిచుట్టు ప్రదక్షిణం చేసారు. రావణుని చితి దగ్గర ఒక పశువును బలి ఇచ్చారు. దాని శరీరమును చీల్చి దాని కడుపులో ఉండే పదార్థములను నేతితో తడిపి రావణుని ముఖం మీద ఉంచారు. రావణుని మీద పుష్పములు గంధము అక్షతలు సుగంధ ద్రవ్యములు ఉంచారు. పేలాలు చల్లారు. విభీషణుడు శాస్త్రోక్తముగా రావణుని చితికి నిప్పు అంటించాడు. తరువాత స్నానం చేసి తడి వస్త్రములతో దర్భలు, నువ్వులను, నీళ్లతో సమర్పించి జలతర్పణము విడిచాడు. కడసారిగా తన అన్న రావణునికి భక్తితో తల వంచి నమస్కారము చేసాడు. అప్పటి దాకా ఏడుస్తున్న అంత:పుర స్త్రీలను ఓదార్చి అంత:పురములకు పంపాడు.   స్త్రీలందరూ వారి వారి గృహములకు వెళ్లిన మీదట విభీషణుడు రాముని వద్దకు వచ్చి నిలబడ్డాడు. విభీషణుడు తన అన్న రావణునికి యధావిధిగా దహన సంస్కారములు జరిపి రావణునికి ఉత్తమ గతులు కలిగించినందుకు చాలా సంతోషించాడు రాముడు. శత్రు సంహారం జరిగింది. విజయము లభించింది. రాముడు తన కోపాన్ని విడిచిపెట్టాడు. ధనుర్బాణములను, కవచమును విడిచిపెట్టాడు. శాంతమూర్తిగా సౌమ్యతను పొందాడు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూటపదకొండవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూటపన్నెండవ సర్గ.

రామ రావణయుద్ధమును చూడటానికి వచ్చిన దేవ, దానవ, గంధర్వులు రావణ సంహారమునుచూచి సంతోషించి తమ తమ స్థానములకు వెళ్లిపోయారు. ఇంద్రుడు తనకు పంపిన దివ్యరథమును రాముడు మాతలికి ఇచ్చివేసాడు. మాతలిని సముచితంగా గౌరవించి స్వర్గలోకమునకు పంపాడు. రాముని అనుజ్ఞ తీసుకొని మాతలి రథము తో సహా ఇంద్రుని వద్దకు వెళ్లాడు.

తరువాత రాముడు తన స్నేహితుడు అయిన సుగ్రీవుని గాఢంగా ప్రేమతో కౌగలించుకున్నాడు. తరువాత లక్ష్మణునితో సహా తన నివాసమునకు వెళ్లాడు. రాముడు లక్ష్మణుని చూచి ఇలా అన్నాడు. "లక్ష్మణా! మనకు విభీషణుడు ఎంతో ఉపకారము చేసాడు. రావణుని మరణం తరువాత లంకారాజ్య సింహాసనమును అధిష్టించుటకు విభీషణుడు తప్ప వేరెవరూ లేరు. కాబట్టి నీవు విభీషణుని లంకారాజ్యమునకు పట్టాభిషిక్తుని చెయ్యి. నేను విభీషణునికి ఆ విధంగా మాట ఇచ్చాను. నా మాటను నెరవేర్చు. విభీషణుని లంకారాజ్యమునకు రాజుగా చూడవలెనని కోరికగా ఉంది." అని అన్నాడు రాముడు.

లక్ష్మణుడు రాముని ఆజ్ఞను శిరసావహించాడు. వెంటనే ఒక బంగారు పాత్రను తెప్పించాడు. వానరుల చేత ఆ పాత్రనిండా సముద్రజలమును తెప్పించాడు. వానరులు వెంటనే వెళ్లి ఆ బంగారుపాత్రనిండా సముద్రజలమును తీసుకొని వచ్చారు. లక్ష్మణుడు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

విభీషణుని లంకారాజ్య సింహాసనము మీద కూర్చుండబెట్టాడు. బంగారు పాత్రనిండా తెప్పించిన సముద్రజలముతో లక్ష్మణుడు విభీషణుని వేదోక్తవిధి ప్రకారము లంకారాజ్యమునకు రాజుగా అభిషిక్తుని చేసాడు. వానరులు రాక్షసులు హర్షధ్వానాలు చేసారు. తనకు విధేయులుగా ఉన్న నలుగురు మంత్రులతో విభీషణుడు లంకారాజ్యము పరిపాలించసాగాడు.

విభీషణుడు లంకారాజ్యమునకు అభిషిక్తుడు అయ్యాడని తెలిసి రాముడు ఎంతో సంతోషించాడు. విభీషణుడు కూడా రాముడు తన మాట ప్రకారము, లంకా రాజ్యమును తనకు ఇచ్చినందుకు రాముని ఎడల ఎంతో కృతజ్ఞతాభావమును చూపించాడు.

రాజ్యాభిషిక్తుడైన తరువాత విభీషణుడు తన మంత్రులతో సహా రాముని వద్దకు వచ్చాడు. ఆయన వెంట రాక్షసులు రాముని కొరకు శుభసూచకంగా లాజలు, పెరుగు, మధురమైన పదార్థములు, ఫలములు, పుష్పములు తీసుకొని వచ్చారు. విభీషణుడు ఆ మంగళ ద్రవ్యములను రామునికి లక్ష్మణునికి భక్తితో సమర్పించాడు. రాముడు సంతోషంతో వాటిని స్వీకరించాడు.

తరువాత రాముడు పక్కనే ఉన్న హనుమంతుని చూచి ఇలా అన్నాడు. “హనుమా! నీవు లంకాధి పతి అయిన విభీషణుని అనుమతి తీసుకొని, లంకలో ప్రవేశించి, సీతను చూచి. సీతకు నా గురించి, నా క్షేమము గురించి తెలియజెయ్యి. హనుమా! ఇక్కడ నేను, లక్ష్మణుడు, సుగ్రీవుడు క్షేమంగా ఉన్నట్టు సీతకు తెలియజెయ్యి. నా మాటలు విన్న తరువాత సీత ఏమి చెబుతుందో విని, తిరిగి వచ్చి, ఆ

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

మాటలు నాకు చెప్పు." అని అన్నాడు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూటపన్నెండవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూటపదమూడవ సర్గ.

రాముని చేత ఆజ్ఞాపించబడిన హనుమంతుడు, రాక్షసులు తన వెంట రాగా, సీత ఉన్న అశోకవనమునకు బయలుదేరాడు. హనుమంతుడు అశోక వనమును ప్రవేశించే ముందు విభీషణుని అనుమతి తీసుకున్నాడు. అశోక వనములో ప్రవేశించిన హనుమంతుడు శింశుపా వృక్షము కింద కూర్చుని ఉన్న సీతను చూచాడు. ఆమె వద్దకు పోయి ఆమెకు నమస్కరించి నిలబడ్డాడు.

మొదట సీత హనుమంతుని గుర్తించలేదు. తరువాత హనుమంతుని గుర్తించి సంతోషించింది. అప్పుడు హనుమంతుడు రాముని సందేశమును సీతకు వినిపించసాగాడు. "అమ్మా సీతమ్మ తల్లీ! రాముడు, లక్ష్మణుడు, సుగ్రీవుడు, విభీషణుడు క్షేమంగా ఉన్నారు. వానర సేనలు కూడా క్షేమంగా ఉన్నారు. రాముడు తన శత్రువు అయిన రావణుని సంహరించి విజయుడైనాడు. నీకు తన క్షేమములు తెలుపమని నన్ను పంపాడు. రాముని క్షేమము గురించి నీకు తెలిపినందుకు నాకు చాలాసంతోషంగా ఉంది. ఇంక నీవు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

దు:ఖమును వదిలిపెట్టి సంతోషంగా ఉండు. ఇక్కడ నిన్ను బాధపెట్టేవారు ఎవరూ లేరు. రావణుడు చంపబడ్డాడు. లంకా నగరము విభీషణుని వశము అయింది. నీ కోసరమే రాముడు నూరు యోజనముల దూరము సేతువును నిర్మించి లంకా నగరం చేరుకున్నాడు. అమ్మా! ఇప్పుడు నీకు ఎటువంటి భయము లేదు. ఎందుకంటే ఇప్పుడు లంకా రాజ్యము విభీషణుని అధీనములో ఉంది. ఇప్పుడు నీవు నీ స్వగృహములో ఉన్నట్టు ఏ భయమూ లేకుండా ఉండవచ్చును. విభీషణుడు కూడా తమరి దర్శనము చేసుకొనవలెనని కుతూహలపడుతున్నాడు." అని పలికాడు హనుమంతుడు.

హనుమంతుని మాటలు సీతకు పరమసంతోషాన్ని కలుగజేసాయి. ఆ ఆనందంలో ఆమెకు నోటి వెంట మాటలు రాలేదు. సీతా దేవి నుండి ఏమీ సమాధానము రాకపోవడంతో హనుమంతుడు కంగారుపడ్డాడు. "అమ్మా సీతాదేవీ! ఏమమ్మా మాటలాడటం లేదు. నేను ఏమన్నా తప్పుగామాట్లాడానా! ఎందుకమ్మా నాతో మాట్లాడటం లేదు." అని ఆతురతగా అన్నాడు హనుమంతుడు.

అప్పుడు సీత ఆనందభాష్పములు తుడుచుకుంటూ ఇలా అంది. "హనుమా! నీవు చెప్పిన మాటలకు నా ఆనందం హద్దులు దాటింది. ఆనందంతో నోట మాట రాలేదు. గొంతు బొంగురుబోయింది. ఒక్క క్షణం పాటు నన్ను నేను మరిచిపోయాను. ఇంతటి మంచి వార్తను తెచ్చిన నీకు బహుమతిగా ఇవ్వడానికి నా వద్ద ఏమియు లేదు. నీవు చెప్పిన పరమానందకరమైన విషయమునకు ఈ భూమి మీద దొరికే ఏ వస్తువు ఇచ్చినా అది తక్కువే అవుతుంది. వెండి బంగారములు కానీ, మణిమాణిక్యములు కానీ, రత్నభూషణములు,

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

సకల సంపదలు కానీ నీ మాటలకు సాటిరావు.” అని పలికింది సీత.

సీత మాటలకు హనుమంతుని ఆనందానికి అవధులు లేవు. సంతోషంతో ఉప్పొంగిపోయాడు. “ఎల్లప్పుడూ నీ భర్త క్షేమాన్నే కోరుకొనే దానవు. నీ భర్తను తప్ప పరపురుషుని కన్నెత్తిచూడని దానవు. అట్టి నీకే ఇలా స్నేహపూరితమైనమాటలు మాట్లాడటం చెల్లింది. అమ్మా! నీవు ఈ దాసుని మీద ప్రేమ అభిమానముతో చెప్పిన మాటలే నాకు రత్నములు, మణులు, మాణిక్యములు, సకల సంపదలతో సమానము. శత్రుసంహారము జరిగిన తరువాత రాముని మొహంలో కనిపించిన సంతోషము, రాముడు క్షేమంగా ఉన్నాడన్న వార్త విన్న తరువాత నీ మొహంలో కనపడ్డ సంతోషము, నాకు త్రిలోకాధిపత్యము లభించినంత ఆనందము కలుగచేసాయి. ఇతకన్నా మీరు నాకు ఇచ్చే బహుమానము ఏమి ఉంటుంది.” అని అన్నాడు హనుమంతుడు.

ఆమాటలు విన్న సీత హనుమంతునితో ఇలా అంది. “హనుమా! బుద్ధిమంతుడవైన నీకే ఇలా మాట్లాడటం చెల్లింది. నీవు సామాన్యుడవు కావు. వాయుదేవుని కుమారుడవు. బలవంతుడవు. శౌర్యవంతుడవు. పరాక్రమవంతుడవు. నీకు అధికమైన నేర్పు ఓర్పు ధైర్యము, వినయము ఉన్నాయి. అందు వలననే నీవు సముద్రము దాటి లంకకు వచ్చినన్ను చూచి, ఆ విషయం రామునికి చెప్పి రాముని ఇక్కడకు తీసుకొని రాగలిగావు.” అని హనుమంతుని శ్లాఘించింది సీత.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఆ మాటలు విన్న హనుమంతుడు చుట్టు పక్కల చూచాడు. అప్పటి దాకా సీతకు కాపలాగా ఉన్న వికృతాకారులైన రాక్షసస్త్రీలు కనపడ్డారు. “అమ్మా సీతమ్మ తల్లీ! వీళ్లే కదా ఇన్నాళ్లు నిన్ను నానా బాధలు పెట్టింది. భయపెట్టింది. రావణుని వరించమని బలవంతపెట్టింది. వీరందరినీ ఇప్పుడు ఈ క్షణమే చంపుతాను. ఎందుకంటే వీళ్లు నిన్ను అన్నమాటలు అన్నీ నేను ఈ చెట్టు మీద కూర్చుని విన్నాను. నిన్ను పెట్టిన బాధలు అన్నీ కళ్లారా చూచాను. వారి మాటలు విని నీవు అమితంగా శోకించడం చూచి నాలో నేను బాధపడ్డాను.

అమ్మా!నాకు అనుమతి ప్రసాదించు. వీళ్లందరినీ నా చేతులతో కొట్టి చంపుతాను. నీకు అపకారము చేసిన వీళ్లను పిడికిళ్లతో గుద్ది చంపుతాను. రక్కుతాను. కొరుకుతాను. జుట్టు పీకుతాను. వీళ్లను కిందపడేసి ఎగిరెగిరి వీళ్లమీద పడి మర్దిస్తాను. ఎముకలు విరుస్తాను. ఏకీలుకాకీలు విడగొట్టి చంపుతాను. వీళ్లు నిన్ను పెట్టిన బాధలకు ఇదే సరిఅయిన శిక్ష. వీళ్లు ఇన్నాళ్లు నిన్ను ఎన్ని బాధలు పెట్టారో అన్ని బాధలూ వీళ్లు అనుభవించాలి.” అని కోపంతో అన్నాడు హనుమంతుడు.

సహజంగా దయాగుణము, ఓర్పు కల సీత హనుమంతుని మాటలు విని ఇలా అన్నది. “హనుమా! వీళ్లు కేవలము రావణుని సేవికలు. రావణుడు చెప్పినట్టు చేసారు. ఇందులో వీరి తప్పు ఏముంది. రావణుని ఆజ్ఞ అతిక్రమిస్తే రావణుడు వీళ్లను చంపుతాడు. రావణుని చేతిలో దండనకు భయపడి అలా ప్రవర్తించారే కానీ, ఇందులో వీరి తప్పు ఏమీలేదు. అదీ కాకుండా, నా కాలము బాగా లేదు. అందుకని

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఇన్ని బాధలు అనుభవించాను. వీళ్లు కేవలం నిమిత్తమాత్రులు. నేను పూర్వము ఎవరిని ఎన్ని బాధలు పెట్టానో అవి అన్నీ ఇప్పుడు అనుభవించాను. కర్మఫలము అనుభవించకుండా తప్పించుకోవడం ఎవరికీ సాధ్యంకాదు కదా! నేను ఇన్ని కష్టములు ఇన్ని రోజులు అనుభవించవలెనని నా మొహాన రాసి పెట్టి ఉంది. దానిని తప్పించడం ఎవరి తరమూ కాదు కదా! అందుకనే నేను ఈ రావణుని దాసీలు ఎన్ని బాధలు పెట్టినా సహించాను. వారిని ఒక్కమాటకూడా అనలేదు.

ఇప్పుడు రావణుడు లేడు. ఇంక వీళ్లు కూడా నన్ను ఏ బాధలూ పెట్టరు. ఏమీ అనరు. ఎందుకంటే ఇప్పుడు రావణుని భయం వీళ్లకు లేదు. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక పెద్దపులితో ఎలుగుబంటి చెప్పిన విషయము చెబుతాను సావధానంగా విను. సత్పురుషులు ఎప్పుడూ పరులకు అపకారము చెయ్యరు. చేతనైనే ఉపకారం చేస్తారు. అదీ కాకుండా. తమకు అపకారము చేసిన వారికి కూడా అపకారము చెయ్యరు. ఎవరి పాపఫలము వారే అనుభవిస్తారు అని అనుకుంటారు. అదీ సత్పురుషుల లక్షణము. సత్పురుషులు పాపాత్ములను, పుణ్యాత్ములను సమానంగా చూస్తారు. చంపదగిన వారి పట్లకూడా దయాగుణము ప్రసరిస్తారు. ఎందుకంటే తప్పులు చేయడం ప్రాణులకు సహజలక్షణము కదా! కేవలం ఇతరులను హింసించడమే పనిగాపెట్టుకున్న వారిమీద కూడా దయచూపించడం సత్పురుషుల లక్షణము." అని పలికింది సీత.

సీత దయాగుణానికి ఎంతో సంతోషించాడు హనుమంతుడు. "అమ్మా! నీవు రామునికి తగ్గ ధర్మపత్నివి. అందుకే ఇంతటి దయాగుణమును కలిగి ఉన్నావు. రామునికి ఏమైనా

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

సందేశము ఇస్తే తీసుకొని వెళ్లిరామునికి వినిపిస్తాను." అని అన్నాడు హనుమంతుడు.

"హనుమా! నేను వెంటనే నా భర్త రాముని చూడవలెనని ఉవ్విళ్లూరుతున్నాను. ఇదే నా సందేశము." అని పలికింది సీత.

ఆమాటలు విన్న హనుమంతుడు సీతలో ఇలా అన్నాడు. "అమ్మా! ఇంక ఆలస్యం ఎందుకు ఇప్పుడే నీవు రాముడిని చూడగలవు. ఇప్పుడే వెళ్లి నీ సందేశమును రామునికి వినిపిస్తాను." అని హనుమంతుడు. వాయువేగంతో రాముని వద్దకు వెళ్లాడు. సీత చెప్పిన ఏకవాక్య సందేశమును రామునికి వినిపించాడు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూటపదమూడవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూటపదునాలుగవ సర్గ.

రాముని వద్దకు వచ్చిన హనుమంతుడు రామునికి నమస్కరించి రామునితో ఇలా అన్నాడు. "ఓ రామా! ఎవరికోసరం నీవు ఇన్నాళ్లు పరితపిస్తున్నావో, ఎవరికోసరం సేతువును నిర్మించావో, ఎవరికోసరం రావణవధచేసావో ఆ సీత నిన్ను తక్షణమే చూడవలెనని కోరికగా ఉంది. అందుకని నీవు వెంటనే సీతను చూడాలి. ఆమెను ఓదార్చాలి. ఆమెకు సంతోషమును చేకూర్చాలి. నీ విజయ వార్త విన్న సీత

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

సంతోషంతో ఉప్పొంగి పోయింది. నిన్ను ఎప్పుడెప్పుడు చూస్తానా అని ఎదురు చూస్తూ ఉంది. ఆమె చెప్ప మన్న మాట ఏమంటే-- "కష్టసాధ్యమైన కార్యమును సాధించిన రాముని, లక్ష్మణుని నేను వెంటనే చూడవలెనని కోరుకుంటున్నాను." అని ఏకవాక్యంగా నాతో చెప్పింది." అని హనుమంతుడు. రామునితో సీతా సందేశమును వినిపించాడు.

సీత మాటలు విన్న రామునికి కన్నీళ్ల పర్యంతము అయింది. పక్కనే ఉన్న విభీషణుని చూచి "లంకాధిపా విభీషణా! నీవు వెంటనే సర్వాలంకారభూషితురాలైన సీతను నా వద్దకు తీసుకొని వచ్చుటకు తగిన ఏర్పాట్లు చెయ్యి." అని ఆదేశించాడు. వెంటనే విభీషణుడు లంకా నగరములోకి వెళ్లాడు. తన అంత:పురములోనికి పోయి అక్కడిస్త్రీలతో ఈ విషయం చెప్పాడు. వెంటనే తన అంత:పుర స్త్రీలను తీసుకొని సీత వద్దకు వెళ్లాడు. అంత:పుర స్త్రీల ద్వారా రాముని మాటలను సీతకు వినిపించాడు. తరువాత రాక్షస రాజు అయిన విభీషణుడు చేతులు కట్టుకొని సీత ముందు నిలబడి ఇలా అన్నాడు.

"అమ్మాసీతాదేవీ! నీవు వెంటనే స్నాపానాదులు ఆచరించి మైపూతలు పూసుకొని, దివ్యాభరణములు, పట్టుపీతాంబరములు ధరించి, రాముని వద్దకు వెళ్లుటకు వాహనమును ఎక్కుము. నీ భర్త రాముడు నిన్ను చూడవలెనని ఆతురతగా ఉన్నాడు."అని వినయంగా పలికాడు.

ఆ మాటలు విన్న సీత విభీషణునితో ఇలా అంది. "ఓ రాక్షస రాజా విభీషణా! నేను ఉన్నపళంగానే నా భర్త రాముని చూడవలెనని

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అనుకుంటున్నాను. నేను ఇంతకాలము ఎలా ఉన్నానో రామునికి తెలియాలి." అని అంది.

దానికి విభీషణుడు "అమ్మా సీతా! రాముడుచెప్పినట్టు చేయడం మంచిదేమో!" అని అన్నాడు. రాముని ఆదేశము పాటించడం తన ధర్మము అని తలచిన సీత రాముడు చెప్పినట్టే చేయుటకు నిర్ణయించుకుంది. విభీషణుడు దానికి తగిన ఏర్పాట్లు చేసాడు. సీతాదేవి అభ్యంగన స్నానము చేసి, మంచి వస్త్రములు, దివ్యాభరణములు ధరించి, రాక్షసులు మోయుచున్న పల్లకీ ఎక్కింది. విభీషణుడు పక్కనే ఉండి సీత ఎక్కిన పల్లకీని రాక్షసుల చేత మోయించుకొని రాముని వద్దకు సీతను తీసుకొని వచ్చాడు.

ఆసమయంలో రాముడు ఏదో ఆలోచిస్తున్నాడు. విభీషణుడు రాముని వద్దకు పోయి "రామా! నీ భార్య సీత వచ్చింది." అని అన్నాడు.

(ఇక్కడ రాముడు సీతను ఎలా చూచాడు అప్పుడు రాముని మనోభావాలు ఏమిటి అన్న విషయాన్ని వాల్మీకి ఈ క్రింది శ్లోకంలో చెప్పాడు.

తామాగతాముపశ్రుత్య రక్షోగృహచిరోషితామ్,
హర్షో దైన్యం చ రోషశ్చ త్రయం రాఘవమావిశత్॥

చాలాకాలంపాటు రాక్షసుని అధీనంలో, రావణుని గృహంలో ఉన్న సీత వచ్చింది అన్న మాట వినగానే రామునికి ఆనందము, దు:ఖము, రోషము మూడు భావనలు ఒకేసారి కలిగాయి.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

పైకి మాత్రము నిర్వికారంగా ఉన్నాడు. సీత వచ్చింది అని తెలియగానే వానరులు అంతా గుమిగూడారు. ఎందుకంటే వాళ్లు అప్పటిదాకా సీతను చూడలేదు. సీత ఎలా ఉంటుందో చూద్దామని ఉత్సుకతతో ఉన్నారు.

రాముడు పక్కనేఉన్న విభీషణుని చూచి ఇలా అన్నాడు. "విభీషణా! సీతను త్వరగా నా వద్దకు తీసుకొని రా!" అని అన్నాడు.

విభీషణుడు పక్కనే ఉన్న భటులవైపు చూచాడు. వారు కర్రలు పట్టుకొని గుమిగూడినవారిని పక్కకు నెడుతున్నారు. తోస్తున్నారు. తొలగిస్తున్నారు. అప్పుడు వానరులు భల్లూకములు ఒకరిని ఒకరు తోసుకుంటున్నారు. కిందపడుతున్నారు. సీతను చూడవలెనని తలలు పైకెత్తి చూస్తున్నారు.

ఇది చూచి రామునికి కోపం వచ్చింది. విభీషణుని చూచి "వాళ్లను ఎందుకు అలా తోసేస్తున్నారు. వాళ్లందరూ నా వాళ్లు నా కోసం ప్రాణాలకు తెగించి వచ్చారు. వాళ్లను ఏమీ అనవద్దు. వాళ్లందరూ సీతను చూడవలెనని కోరుకుంటున్నారు. అంత:పుర స్త్రీలకు మంచి నడవడికయే అలంకారము కానీ, ప్రాసాదములు, వస్త్రములు, తెరలు కాదు. స్వయంవరములందు, యజ్ఞయాగములందు, వివాహ సమయములయందు, విపరీత పరిస్థితులయందు అంత:పుర స్త్రీలు పరుల కంటపడటంలో తప్పులేదు.

ఇంతకాలము సీత పరపురుషుని ఇంట ఉన్నది. ఇప్పుడు నా దగ్గరకు వచ్చింది. ఈ సమయంలో ఆమెను అందరూ చూడటంలో ఏ

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

మాత్రమూ దోషము లేదు. వాళ్లను అలా దూరంగా తోయవద్దు. సీత ఎన్నో కష్టములు పడింది. ఆమె ఎలా ఉన్నదో చూడాలని అనుకోడంలో తప్పులేదు. పైగా ఆమె భర్తను నేను పక్కన ఉండగా చూడటంలో దోషం లేదు. అందుకని విభీషణా! సీతను పల్లకీ దిగి నడుచుకుంటూ నా వద్దకు రమ్మనండి. ఆమెను దగ్గరనుండి వానరులు అందరూ చూచే అవకాశం కలుగుతుంది." అనిపలికాడు రాముడు.

ఆ మాటలు విన్న విభీషణుడు సీత వద్దకు పోయి ఆమెను సవినయంగా పల్లకీ లోనుండి దింపి రాముని వద్దకు తీసుకొని వచ్చాడు. సీత వచ్చింది అన్న సంతోషము రాముని ముఖంలో కనిపించడం లేదు. పైగా గంభీరంగా ఉన్నాడు. ఆయన ముఖ కళవళికలను చూచి లక్ష్మణుడు, హనుమంతుడు కంగారు పడ్డారు. సీత సిగ్గుతో తల వంచుకొని విభీషణుడు వెంట రాగా రాముని వద్దకు నడిచింది.

రాముని ఎదురుగా నిలబడ్డ సీత కను రెప్పలు పైకి ఎత్తి రాముని వంక చూచింది. చాలా కాలం తరువాత భర్తను చూచిన సీత మనసు ఆనందసాగరంలో తేలిపోయింది.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూటపధ్నాలుగవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూడపదునైదవ సర్గ.

రాముడు సీత వంక చూచి ఇలా అన్నాడు. "ఓ సీతా! నిన్ను రావణుడు అనే రాక్షసుడు నా వద్దనుండి అపహరించుకొని తీసుకొని వెళ్లాడు. నేను పురుష ప్రయత్నంతో రావణుని జయించి నిన్ను మరలా దక్కించుకున్నాను. నేను నీ భర్తను, పురుషుడిని కాబట్టి నాకు తగ్గ ధర్మము నేనునెరవేర్చాను. ఇప్పుడు నాకు రావణుని వలన జరిగిన అవమానము తొలగిపోయినది. రావణ వధతో నా కోపము కూడా ఉపశమించినది.   రావణుని చంపి నిన్ను దకించుకోడంతో నా పౌరుషాన్ని లోకానికి చాటి చెప్పాను. నా పతిజ్ఞ నేరవేర్చుకున్నాను.

నేను ఇంటలేని సమయంలో నిన్ను అపహరించి రావణుడు తప్పుచేసాడు. అది దైవికము. ఆ తప్పును నేను నా పురుషప్రయత్నంతో సరిదిద్దాను. తనకు జరిగిన అవమానమును ఎవడైతో తన పురుషప్రయత్నంతో తొలగించుకోడో, వాడికి ఎంత పౌరుషము ఉండీ ఏమీ ప్రయోజనము లేదు. నేను కాదు. హనుమంతుడు కూడా తన అపారమైన శక్తితో నూరుయోజనముల దూరం ఉన్న సముద్రమును దాటి, నిన్ను చూచి, లంకను కాల్చి, గొప్ప కార్యమును నిర్వర్తించాడు. హనుమంతుని శ్రమ కూడా నేడుసఫలం అయింది. అలాగే అపారమైన వానర సేనలను, భల్లూకసేనలను సమకూర్చి వారథి కట్టి, లంకనుచేరి, రాక్షసులను సంహరించి సుగ్రీవుడు కూడా ఎంతో శ్రమ పడ్డాడు. సుగ్రీవుని శ్రమకూడా నేడు ఫలించింది. అలాగే దుర్మార్గుడైన అన్నను విడిచి నన్ను చేరిన విభీషణుని త్యాగం కూడా నేడు సఫలమయింది." అని అందరికీ కృతజ్ఞతలు చెబుతున్న రాముని చూచిన సీతకు కళ్లలో

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఆనందభాష్పాలు రాలుతున్నాయి. ఇంతమందితనకోసం కష్టపడ్డారా అని ఆశ్చర్యపోయింది. అన్ని మాటలు పలికిన రాముడు కొంచెంసేపు ఆగాడు. రాముని హృదయంలో రెండు విధములైన భావములు చెలరేగుతున్నాయి. తుదకు రాముడు ఇలా అన్నాడు.

"నా గౌరవాన్ని కాపాడుకోటానికి, నా కోపము తీర్చుకోడానికి. నా ప్రతిజ్ఞను నెరవేర్చుకోడానికి, నాపౌరుషమును లోకానికి చాటి చెప్పడానికి నేను రావణుని సంహరించి నిన్ను రాక్షస చెరనుండి విడిపించాను. ఒక సాధారణ మానవుడు, పౌరుషవంతుడు, వీరుడు అయిన మానవుడు ఏమి చేస్తాడో అదే నేనూ చేసాను. శత్రువును జయించి నిన్ను రక్షించాను.

సీతా! ఒక్క విషయం గుర్తుపెట్టుకో. నేను ఇదంతా నీ కోసరం చేయలేదు. ఇక్ష్వాకు వంశములో పుట్టిన రాముడు తుదకు, ఇతరులు అపహరించిన భార్యను కూడా రక్షించుకోలేకపోయాడు అన్న అపవాదును తొలగించుకోడానికే ఈ యుద్ధము చేసాను. నా వంశ గౌరవాన్ని ప్రతిష్టను కాపాడుకోడానికే ఈ యుద్ధం చేసాను. అంతే కానీ నీకొరకు కాదు.

(ఇక్కడ సీతను ఉద్దేశించి రాముడు అన్న మాటలను వాల్మీకి ఎలా రాసాడో చూడండి.)

ప్రాప్తచారిత్రసందేహా మమ ప్రతిముఖే స్థితా,
దీపో నేత్రాతురస్యేవప్రతికూలాసి మే దృఢమ్.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఈ కొద్దికాలంలో నీ చరిత్ర సందేహాస్పదము అయింది. నీవు నా ఎదురుగా నిలబడి ఉంటే చూడలేకున్నాను. కంటిజబ్బుతో బాధపడుతున్న వాడికి తేజోవంతమైన దీపం చూస్తే ఎంత బాధగా, నొప్పిగాఉంటుందో అలా ఉంది నాకు." అని అన్నాడు.

(ఇక్కడ కూడా రాముడు సీతను తక్కువ చేయలేదు. సీతను దేదీప్యమానంగా వెలుగుతున్న దీపంతోనూ తనను కంటిజబ్బు ఉన్న మానవునితోనూ పోల్చుకున్నాడు. ప్రస్తుతము రాముడు సీతచరిత్రను సందేహించడం అనే జబ్బుతో బాధపడుతున్నాడు అని ఉపమానంగా చెప్పాడు వాల్మీకి.)

ఓ సీతా! నీకు అనుమతి ఇస్తున్నాను. నీవు నీ ఇష్టం వచ్చినచోటికి వెళ్లవచ్చు. నిన్ను రక్షించడంతో నా పని అయిపోయింది. ఇంక నీతో నాకు పని ఏమీ లేదు.
(ఇక్కడ రాముడు అసలు విషయం బయట పెట్టాడు.)

క: పుమాంస్తు కులే జాత: స్త్రియం పరగృహోషితామ్
తేజస్వీ పురరాదద్యాత్ సుహృల్లేఖ్యేన చేతసా

ఉన్నతకులములో పుట్టిన ఏ మగాడైనా కొంతకాలము పరులగృహంలో ఉన్న భార్యను, ఆసక్తిగా తిరిగి స్వీకరిస్తాడా!

(ఇప్పుడు ఇంకొంచెం దిగజారాడు రాముడు)

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రావణాఙ్కపరిక్లిష్టాం దృష్టాం దుష్టేన చక్షుసా
కథం త్వాం పునరాదద్యాం కులం వ్యపదిశన్ మహత్॥

ఇన్నిరోజులూ రావణుని ఒడిలో నలిగినదానవు. రావణుడు నిన్ను తన కామదృష్టితో నిరంతరమూ నిన్ను చూచి ఉంటాడు. అటువంటి నిన్ను ఉన్నత కులంలో పుట్టిన నేను ఎలా స్వీకరిస్తాను.

(ఇలాంటి పరిస్థితి వస్తుందని ఊహించిన సీత, తాను ఈ 12 నెలలు ఏకవస్త్రగా, తైలసంస్కారము లేని జుట్టుతో, ఒంటి జడతో, మట్టి దుమ్ముకొట్టుకున్న శరీరంతో రాముని వద్దకు వస్తాను అని చెప్పింది. కాని మధ్యలో విభీషణుడు ఇచ్చిన ఉచిత సలహా కారణంగా ఆమె సర్వాలంకారభూషితురాలై రాముని ఎదుటికి వచ్చింది.)

ఓ సీతా! నా కుల గౌరమును, వంశ ప్రతిష్టను కాపాడుకోడానికే రావణుని సంహరించి నిన్ను రాక్షస చెరనుండి విడిపించాను. కీర్తి సంపాదించుకున్నాను. నీ మీద నాకు ఎలాంటి ఆసక్తి లేదు. అందుచేత నీవు నీ ఇష్టం వచ్చినచోటికి వెళ్లవచ్చును. ఈ నిర్ణయము నేను తొందరపాటుతో తీసుకున్న నిర్ణయం కాదు. బాగా ఆలోచించి తీసుకున్న నిర్ణయము.

(సీత ఎవరి దగ్గరకు వెళ్లాలో, ఎవరిసంరక్షణలో ఉండాలో కూడా నిర్ణయించాడు రాముడు)

కాబట్టి నీవు లక్ష్మణుని సంరక్షణలో కానీ, భరతుని సంరక్షణలో కానీ ఉండవచ్చును. అదీ కాక పోతే నీవు శత్రుఘ్నుని సంరక్షణలో కానీ,

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

సుగ్రీవుని సంరక్షణలో కానీ, లేక విభీషణుని సంరక్షణలో కానీ ఉండవచ్చును. అదీ కాకపోతే నీ ఇష్టం వచ్చిన వారి సంరక్షణలో ఉండవచ్చును.

ఓ సీతా! నీవు సౌందర్యాధిదేవతవు. ఇన్నాళ్లు రావణుని అదీనంలో ఉన్నదానవు. ఇంతటి సౌందర్యరాసిని ఎదురుగా పెట్టుకొని కామమోహితుడు అయిన రావణుడు ఊరుకుంటాడా!" అని అన్నాడు రాముడు.

("ఊరుకోడు. నిన్ను ఏదో చేసి ఉంటాడు." అని రాముని అనుమానము.

(అనుమానము పెనుభూతము. అది మనసులో నాటుకుంటే చాలు మహావృక్షము అవుతుంది. దానికి రాముడు కూడా మినహాయింపు కాదు అని వాల్మీకి అభిప్రాయము)

రాముడు ఎప్పుడూ రావణుని వైపునుంచి ఆలోచించాడు కానీ, సీత వైపునుండి ఆలోచించలేదు. ఇన్నాళ్లు తనతో కాపురం చేసిన సీత, అన్ని రాచరికపు సుఖాలు వదులుకొని తనతో అడవులకు వచ్చిన సీత, 13 ఏళ్లపాటు తనతో అష్టకష్టములు పడుతూ తన వెన్నంటి ఉన్న సీత, అయోనిజ అయిన సీత, తత్త్వవేత్త అయిన జనకుని కుమార్తె సీత, తాను ప్రాణాధికంగా ప్రేమించిన సీత, కేవలం సంవత్సరకాలం రావణుని వద్ద ఉన్న కారణంగా, రావణుని విలాసాలకు ఆడంబరాలకు లొంగి పోతుందని రాముడు ఎలా అనుకున్నాడు---- అనేది జవాబు లేని ప్రశ్న.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అదీ కాకుండా "నువ్వు లక్షణుడి సంరక్షణలో ఉండు" అని కూడా అన్నాడు. పాపం లక్షణుడు అటు సీత చేతిలో చీవాట్లు తిన్నాడు. ఇటు రాముని చేతిలో అవమాన పడ్డాడు. రాముడు మాయాలేడి వెంట పడ్డప్పుడు, రాముని ఆర్తనాదం విని లక్ష్మణుని వెళ్లమంటే, అన్న ఆజ్ఞ జవదాటను అని అన్నప్పుడు సీత అన్నమాటలు గుర్తుకు తెచ్చుకోండి. "నీవు నన్ను పొందాలని అనుకుంటున్నావు. అందుకే మా వెంట అడవులకు వచ్చావు. నేను చావనన్న చస్తాను కానీ నీకు లొంగను." అని లక్ష్మణుని మీద నిందలు వేసింది సీత. ఇప్పుడు రాముడు కూడా సీతతో, అదీ లక్ష్మణుని ఎదురుగుండా, నీవు లక్ష్మణుని సంరక్షణలో ఉండాలను కుంటే ఉండు అని అన్నాడు. ఇప్పుడు లక్ష్మణుని పరిస్థితి ఏమిటి? వాల్మీకి రాయలేదు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూటపదిహేనవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూటపదహారవ సర్గ.

రాముని నోటి నుండి వచ్చిన అనకూడని, వినకూడని మాటలు విన్న సీత పెనుగాలి తాకిడికి అల్లల్లాడిన లతలా గజా గజా వణికిపోయింది. తనను భయపెట్టే విధంగా అత్యంత కఠినంగా రాముడు పలికిన పలుకులకు సీత మనసు తీరని వ్యధచెందింది. అంత మందిలో తనను, తన భర్త అయిన రాముడు, తనకు పుత్రసమానులు అయిన లక్ష్మణ, భరత, శత్రుఘ్నుల సంరక్షణలో ఉండు

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అని అన్నాడు. అంతే కాకుండా, తనకు ఏమాత్రం సంబంధంలేని సుగ్రీవుడు, విభీషణుడు సంరక్షణలో ఉండు అని వాళ్ల ఎదురుగానే, అన్నమాటలకు సిగ్గుతో కుచించుకు పోయింది. భూమి బ్రద్దలైపోయి, అందులోకి తాను కూరుకుపోతోందా అన్నభావన కలిగింది సీతకు. ఒకేసారి వేలాది బాణములు తన శరీరంలో గుచ్చుకున్నాయా అన్న బాధతో కన్నీరు కార్చింది. క్షణకాలంలో తేరుకొని బొంగురు పోయిన గొంతుతో రాముని తో ఇలా అంది.

"కిం మామసదృశం వాక్యమీదృశం శ్రోత్రదారుణమ్
రూక్షం శ్రావయసే వీర ప్రాకృత: ప్రాకృతామివ"

సీత రాముని "ఓ వీరుడా!" అనిసంబోధించింది.

తరువాత రెండు మాటలు అంది.

"నీవు ఒక సామాన్యుడు మరొక సామాన్య స్త్రీతో మాట్లాడినట్టు మాట్లాడుతున్నావు."

(సీత రాముని 'వీరుడా!' అని పిలిచింది. అంతలోనే ' అంతటి వీరుడవైఉండి కూడా ఏమీటీ! ఒక సామాన్య మానవుడు మరొక సామాన్య స్త్రీతో మాట్లాడి నట్టు మాట్లాడుతున్నావు' అని ఎత్తిపొడిచింది. ఎందుకంటే.......

రాముడు సకల శాస్త్ర పారంగతుడు. వేదవేదాంగములు కులగురువు వసిష్టుని వద్ద చదువుకున్నాడు. విశ్వామిత్రుని వద్ద సకల అస్త్రశస్త్రములు అభ్యసించాడు. ఉన్నత వంశం అయిన ఇక్ష్వాకు వంశంలో పుట్టాడు. రాముని పూర్వీకులు చక్రవర్తులు. సామాన్యులు కారు. అటువంటి రాముడు ఒక సామాన్యుని వలె, ఏమీ తెలియని వాడి వలె మాట్లాడటమా!

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

సీత తన గురించి కూడా తాను ఒక సామాన్య స్త్రీని కానని చెప్పుకుంది. (సీత ఎలాంటిదో పైన వివరించి ఉన్నాను.) ఇంక రాముడు అన్న మాటలు ఎలాంటివో సీత ఇలా చెప్పింది.

"అనకూడని, వినకూడని, చెవులకు వినడానికి దారుణంగా ఉండే మాటలు, చాలా పరుషమైన వాక్యములు మాట్లాడావు." అని అంది.

(నీవు సామాన్యుడివికావు. నేనుసామాన్యురాలిని కాను. కాని ఒక సామాన్యుడు, ఒక సామాన్య స్త్రీతో మాట్లాడినట్టు మాట్లాడుతున్నావు. అంటే...... ఒక చక్రవర్తి కుమారుడు, ఒక వీరుడు, వసిష్ట,విశ్వామిత్రుల శిష్యుడు, దశరథుని కుమారుడు, ఇక్ష్వాకు వంశంలో పుట్టిన వాడు మాట్లాడాల్సిన మాటలా ఇవి. అదీకూడా, జనకుని కుమార్తెతో, దశరథ మహారాజు కోడలితో, దాదాపు ఇరవై ఏళ్లు నీతో కాపురం చేసిన అనుకూలవతి అయిన భార్యతో మాట్లాడాల్సిన మాటలా ఇవి. అని పరోక్షంగా ఎత్తిపొడిచింది. ఈ ఒక్క శ్లోకం చాలు రాముడు అన్న మాటలకు సీత ఇచ్చిన ఘాటైన సమాధానం. అంతటితో ఆగలేదు సీత.)

"ఓ రామా! నేను నీవు అనుకుంటున్నట్టు నీచంగా ప్రవర్తించలేదు. నన్ను నమ్ము. నేను నా పుట్టినింటిలో గానీ అత్తవారి ఇంటిలోగానీ సంపాదించుకున్న సత్ప్రవర్తన మీద ఒట్టుపెట్టుకొని చెబుతున్నాను.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఓ రామా! నీవు సామాన్య స్త్రీల ప్రవర్తనను చూచి, నన్ను కూడా ఆమాదిరే అనుకుంటున్నావు. మొత్తము స్త్రీజాతినే శంకించుచున్నావు. నాతో వివాహం అయినప్పటినుండీ నా గురించి, నా సత్త్రవర్తన గురించి ఆలోచించి నీ అనుమానమును విడిచిపెట్టు.

ఓ రామా! పర్ణశాలలో రావణుడు నా ఎదుట నిలిచినపుడు ఆ భయంకర రూపము చూచి నేను స్పృహ కోల్పోయాను. ఆ పరిస్థితిలో రావణుడు నన్ను తాకిఉండవచ్చు. అది దైవికము. అంతేకానీ, నేనేమీ కావాలని, ఎటువంటి కామ వాంఛతో రావణుని తాకలేదు కదా! నా హృదయము మాత్రము సదా నీ అధీనములోనే ఉన్నది. నిన్ను స్మరిస్తూ ఉంది. నా అధీనములో లేని శరీరమును పరపురుషుడు తాకడం నా అశక్తత వలననే జరిగింది. దానికి నేనేమి చేయగలను.

(అసలు విషయం ఇప్పుడు చెప్పింది సీత.)

సహసంవృద్ధభావేన సంసర్గేణ చ మానద
యదితే అహం న విజ్ఞాతా హతా తేనాస్మి శాశ్వతమ్॥

మన వివాహము అయినప్పటినుండీ మనము ఇద్దరమూ కలిసిమెలిసి ఉన్నాము. ఇంకా నేను ఎటువంటిదాననో నువ్వు అర్థం చేసుకోలేదంటే, నేను బతికి కూడా వృధా.

ఓ రామా! నీవు నన్ను వెదకడానికి హనుమంతుని పంపావు. హనుమంతుడు వచ్చి నన్ను లంకలో రావణుని అధీనంలో ఉండగా చూచాడు. ఆ విషయం నీకు వచ్చి చెప్పాడు. అప్పుడే నీవు నన్ను వదిలిపెట్టి ఉండాల్సింది. ఇంతదూరం వచ్చి, రావణుని చంపి నన్ను

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఎందుకు రక్షించావు? అప్పుడే నీవు కనుక నన్ను వదిలిపెట్టిఉంటే నేను వెంటనే నా ప్రాణాల్ని విడిచి ఉండేదాన్ని. ఆనాడే నేను ప్రాణత్యాగము చేసి ఉంటే ఈ నాడు నువ్వు నన్ను అనుమానించి వ్యర్థముగా, ఇన్ని కర్ణ కఠోరమైన మాటలు మాట్లాడే అవసరం, శ్రమ ఉండేది కాదు కదా! నీ మాటలు విన్న నీ బంధుమిత్రుల మనసుకు కూడా ఎంతో కష్టము కలిగించావు కదా!

ఓ నృపశార్దూలమా! (రాజులలో పెద్దపులి లాంటి వాడా!) నీవు, ఒక సామాన్య మానవునికి కోపం వస్తే ఒక సామాన్యస్త్రీతో ఎలా మాట్లాడతాడో అలామాట్లాడావు. నన్ను ఒక సామాన్య స్త్రీ అనుకుంటున్నావు.

ఓ వృత్తజ్ఞ! (మంచి ఆచారవ్యవహారములు తెలిసిన వాడా!) నేను ఎవరో నీకు తెలియదా! నేను జనకుని కుమార్తెను అని లోకానికి తెలుసు. కాని నేను అయోనిజను. భూమిలో నుండి జన్మించాను. కనీసం నా పుట్టుకకు కానీ, నా ప్రవర్తనకు కానీ నీవు గౌరవం ఇవ్వలేదు. నేను నా బాల్యములో ఉండగానే నీ చెయ్యిపట్టుకొని నీ ఇంటికి వచ్చాను. ఈ నాటి వరకూ నీతోనే ఉన్నాను. నీ ఎడల నా భక్తిని, నా శీలమును కూడా పరిగణించకుండా నన్ను అనరాని మాటలు అన్నావు. ఇది నీకు ధర్మమా!" అని పలికింది సీత.

ఇంక దు:ఖమును ఆపుకోలేకపోయింది. రాముని పక్కనే తల వంచుకొని నిలబడి ఉన్న లక్ష్మణుని చూచి "లక్ష్మణా! వెంటనే చితిపేర్పించు. ఇప్పుడు నేను పడుతున్న కష్టములకు అదే దివ్యౌషధము. ఇన్ని మాటలు పడ్డ తరువాత ఇంక జీవించడం వృధా. నాకూ

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

జీవించాలని ఆశలేదు. నా గుణగణములు నా పాతివ్రత్యము నా రామునికి సంతోషము కలిగించలేదు. నన్ను నా ఇష్టం చోటికి వెళ్లమన్నాడు. నా ఇష్టం వచ్చిన చోటు అగ్నిప్రవేశమే. పదిమందిలో భర్తతో అవమానింపబడి, విడిచిపెట్టబడిన భార్యకు అగ్నిప్రవేశమే ఉచితమైన మార్గము. అందుకే అగ్నిప్రవేశము చేయదలచుకున్నాను. వెంటనే చితిపేర్చించు." అని లక్ష్మణుని ఆదేశించింది సీత.

ఇందాకటి నుండి జరుగుతున్నదంతా చూస్తున్న లక్ష్మణుడికి కోపం కట్టలు తెంచుకొని వస్తోంది. రాముడి వంక తీక్షణంగా కాల్చివేసేట్టు చూచాడు లక్ష్మణుడు. రామునితో ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడలేదు. వెంటనే సీత అగ్నిప్రవేశానికి చితి సిద్ధం చేసాడు. ఒక్క లక్ష్మణుడే కాదు, అక్కడ ఉన్న వారెవరూ రామునితో మాట్లాడటానికి కానీ, వద్దు అని చెప్పడానికి కానీ ఇష్టపడలేదు.

అగ్ని భగా భగా మండుతూ ఉంది. సీత రాముడి చుట్టు ప్రదక్షిణం చేసింది. చితి దగ్గరకు వెళ్లింది. చేతులు పైకెత్తి దేవతలకు, బ్రాహ్మణులకు నమస్కరించింది. చేతులు జోడించి అగ్నిదేవునికి నమస్కరించింది.

"ఓ అగ్ని దేవా! నా మనస్సు ఎప్పుడూ నా భర్త రాముని యందు లగ్నం అయి ఉంటే, నేను కలలో కూడా పరపురుషుని తలవనిదానను అయితే, ఈ అగ్ని నన్ను రక్షించుగాక! సచ్ఛరిత్రను, పాతివ్రత్యమును కల నేను రాముడు అనుకున్నట్టు దుష్ట చరిత్ర కలదానిని అయితే, ఈ అగ్ని నన్ను రక్షించుగాక! నేను మనసా, వాచా, కర్మణా (త్రికరణశుద్ధిగా) రాముని తప్ప పరపురుషుని తలవని దానను

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అయితే, నన్ను ఈ అగ్ని రక్షించుగాక! కర్మసాక్షి అయిన సూర్యుడు, చంద్రుడు, భూమి, వాయువు, నువ్వు, సూర్యాస్తమయాలు నా పాతివ్రత్యాన్ని, రాముని యందు నాకు ఉన్న భక్తిని తెలిసినవారైతే ఈ అగ్ని నన్ను రక్షించుగాక!"అని పలికిన సీత, ఏ మాత్రము భయం లేకుండా అగ్నిలో ప్రవేశించింది.

సీత అగ్ని ప్రవేశము చెయ్యడం చూచి అక్కడ ఉన్న వారంతా హాహాకారాలు చేసారు. సీత అగ్నిప్రవేశానికి పంచభూతములు సాక్షిగా నిలిచాయి. అగ్నిలో ప్రవేశిస్తున్న సీతను చూచి అక్కడ ఉన్న స్త్రీలందరూ పెద్ద పెద్ద గా అరుస్తున్నారు. ఏడుస్తున్నారు. అక్కడ ఉన్న వానర సైన్యము, వానరవీరులు, రాక్షస స్త్రీలు సీత అగ్ని ప్రవేశం చేయడాన్ని చూచి అయ్యో అయ్యో అంటూ పెద్దగా అరిచారు. ఏడిచారు. అక్కడున్న వారే కాదు, పైనుండి దేవతలు, ఋషులు, గంధర్వులు శాపగ్రస్తఅయిన దేవకన్యమాదిరి ఉన్న సీత అగ్నిప్రవేశం చేయడం చూచారు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూటపదహారవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూటపదిహేడవ సర్గ.

ఇదంతా చూస్తున్న రామునికి ఏమి చేయడానికి తోచలేదు. కన్నీళ్లు ధారాపాతంగా కారుతున్నాయి. అలా నిశ్చేష్టుడయి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

నిలబడిపోయాడు. భూలోకంలో పరిస్థితి ఇలా ఉంటే ఊర్థ్వలోకము లలో బ్రహ్మదేవుడు, కుబేరుడు, యముడు, ఇంద్రుడు, వరుణుడు, మహేశ్వరుడు, అందరూ కలుసుకున్నారు. అందరూ విమానముల మీద లంకానగరానికి వచ్చారు. విమానాలు దిగి రాముని వద్దకు వచ్చారు. వారందరినీ చూచి రాముడు చేతులెత్తి నమస్కరించాడు. వారిని చూచి బ్రహ్మదేవుడు, మిగిలిన దేవతామూర్తులు రామునితో ఇలా అన్నారు.

"ఓ రామా! నీవు ఎవరో నీకు తెలియదా? నీ గురించి నీవు ఎందుకు తెలుసుకోనలేదు. నీవు సకల లోకములకు కర్తవు. జ్ఞానివి. అందరిలోకి శ్రేష్టుడవు.   అట్టి నీవు సీత అగ్ని ప్రవేశము చేస్తుంటే ఎందుకు చూస్తూ ఊరుకున్నావు. నీవు పూర్వ కల్పములో ఋతధాముడు అనే వసువువు. నీవు ప్రజాపతివి. రుద్రులలో నీవు ఎనిమిదవ రుద్రుడవు. సాధ్యులలో ఐదవ వాడవు. నీ చెవులే అశ్వినీ దేవతలు. సూర్య చంద్రులే నీ నేత్రములు.

ఓ రామా! నీకు నాశము లేదు. నీవు ఈ సృష్టికి ముందు ఉన్నావు. ఈ సృష్టి అంతం అయిన తరువాత కూడా ఉంటావు. కాని ఒక ఇటువంటి నీవు ఒక సామాన్యమానవుని వలె సీతతో అలా ఎందుకు మాట్లాడావు?" అని అడిగారు.

దానికి రాముడు ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పాడు. "ఓ బ్రహ్మదేవా! నాకు తెలిసినంతవరకూ నేను దశరథపుత్రుడను. రాముడిని. ఒక మానవుడిని. నా గురించి ఇంకా ఏమైనా మీకు తెలిస్తే చెప్పండి." అని అడిగాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అప్పుడు బ్రహ్మదేవుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. “రామా! నీవు సాక్షాత్తు శ్రీమన్నారాయణుడవు. నీవు వరాహ మూర్తివి. భూతభవిష్యత్కాలములలో దుష్టులను శిక్షించడానికి అవతారాలు ఎత్తుతున్నావు. నీవు ఆది మధ్యాంతరహితుడవు. బ్రహ్మస్వరూపుడవు. యజ్ఞపురుషుడవు. నీకు నాలుగు భుజములు ఉన్నాయి. నీవు సర్వవ్యాపివి. నీవు నీ ఇంద్రియములను నిగ్రహించుకోగలవు. నీ భక్తుల హృదయములలో సదా నివసిస్తుంటావు. పురుషులలో ఉత్తమ పురుషుడవు. నీవు ఉపేంద్రుడివి. నీవే మధుసూదనుడవు. త్రిలోకసేనాధిపతివి నీవే. లోకంలో ఉన్న గ్రామములకు అధిపతివి నీవే. మానవులలో ఉన్న బుద్ధి, ఓర్పు నీవే. సృష్టి, స్థితి, లయములకు కారకుడవు నీవే.

నీవు ఇంద్రుడవు. నాభియందు పద్మము కల పద్మనాభుడవు నీవే. వినాశకారకుడవు నీవే. నీ శరణుజొచ్చిన వారిని రక్షించేవాడివి నీవే. మూడులోకములకు సృష్టికర్తవు నీవే. నీవు స్వతంత్రుడవు. శాఖోపశాఖలుగా విస్తరించిన వేదములు నీవే. సిద్ధులకు, సాధ్యులకు ఆశ్రయము నీవే. యజ్ఞము నీవే. వషట్కారము నీవే. ఓంకారము నీవే. అందరిలోకీ శ్రేష్టుడివి నీవే. నీకు పుట్టుక, నాశము లేవు. నీవు ఎవరవో ఎవరికీ తెలియదు. నీవు అందరిలో ఉన్నావు. గోవులలోనూ బ్రాహ్మణులలోనూ, అన్ని దిక్కులలోనూ, ఆకాశంలోనూ, పర్వతముల లోనూ, నదులలోనూ ఉన్నావు. నీవు వేలకొలదిపాదములు, వేలకొలది చేతులు. వందలకొద్దీ తలలు. వేలకొలదీ నేత్రములు కలిగి ఉన్నావు. నీవు ఈ భూమినీ, అందులోని సమస్త ప్రాణులను ధరించి ఉన్నావు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఓ రామా! నీవు భూమికి అట్టగుడున ఆదిశేషుని రూపంలో మూడులోకములను ధరించి ఉన్నావు. రామా! బ్రహ్మనైన నేను నీ హృదయము. నీ నాలుక సరస్వతి. నీరోమములు సమస్తదేవతలు. నీవు కన్ను తెరిస్తే పగలు, కన్ను మూస్తే రాత్రి. నీ సంస్కారములే వేదములు. నీవు అన్నిటిలోనూ ఉన్నావు నీవు లేని చోటు లేదు. ఈ జగత్తే నీ శరీరము. నీ స్థైర్యమే ఈ భూమి. నీ కోపమే అగ్ని. నీ శాంతమే చంద్రుడు. నీవే మహావిష్ణువు. పూర్వము నీవు వామనావతారములో బలి చక్రవర్తిని మూడు అడుగుల భూమి దానంగా తీసుకొని, బలిని పాతాళానికి అణగదొక్కి, మహేంద్రుని స్వర్గానికి అధిపతిని చేసావు. ఈ సీత ఎవరో కాదు. సాక్షాత్తు లక్ష్మీదేవి. నీవే శ్రీమహావిష్ణువు. కేవలం రావణ వధ నిమిత్తము రామునికి అవతారం దాల్చావు.

రామా! రావణ వధతో నీ అవతారము పూర్తి అయింది. ఇంక స్వర్గానికి తిరిగి రా! ఓ రామా! నీ వీరత్వము, నీ పరాక్రమము, నీ దర్శనము అమోఘము. నిన్ను స్తుతించుట ఇంకా అమోఘము. ఈ భూలోకంలో నీ మీద భక్తి కల వారి జీవితం సార్థకం అవుతుంది. నీ యందు భక్తి కలవారికి ఈ లోకంలో కానీ, పరలోకంలో కానీ సమస్త సుఖాలు లభిస్తాయి. వారి కోరికలు అన్నీ తీరుతాయి. పురాతనమైన ఈ ఇతిహాసమునకు సంబంధించిన ఈ స్తోత్రమును పఠించు మానవులకు సకల శుభములు చేకూరుతాయి.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూటపదిహేడవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

(ఈ సర్గలో రాముడు సాక్షాత్తు విష్ణువు అవతారము అని చెప్పబడింది. కానీ ఇప్పటిదాకా నడిచిన రామాయణ మహా కావ్యంలో వాల్మీకి ఎక్కడా, ఏ సందర్భంలో కూడా రాముడు విష్ణువు అవతారము అని రాయలేదు. కాబట్టి రాముడు విష్ణువు అవతారము అని నిరూపించడానికి ఎవరో ఔత్సాహిక కవి చేసిన ప్రయత్నము అని కనపడుతూ ఉంది. ఇటువంటి ప్రయత్నాలే మనం ఇదివరలో కూడా చూచాము. కొన్ని వేల సంవత్సరాల కింద రాయబడిన మహాకావ్యంలో ఇటువంటి చేర్పులు మార్పులు సహజం. దీనికి కారణాలు వివరిస్తాను. ఈ సర్గ మొదట్లో బ్రహ్మదేవుడు, ఇతర దేవతలు రాముని ఋతధాముడు అనే వసువు అన్నారు. ప్రజాపతి అన్నారు. ఎనిమిదవ రుద్రుడు అన్నాడు. ఐదవ సాధ్యుడు అన్నారు. (సిద్ధులు,సాధ్యులు అని మనం చదువుకున్నాము). అశ్వినీ దేవతలు నీ చెవులు అన్నారు.

ఇంతలో రాముడు 'ఇంతకూ నేను ఎవరినో చెప్పండి' అనగానే బ్రహ్మదేవుడు నీవు విష్ణువు అని మొదలెట్టాడు. విష్ణువు లక్షణాలన్నీ రామునికి ఆపాదించాడు. మొదట ఒకటి చెప్పి, వెనువెంటనే మరొకటి చెప్పడం వాల్మీకి చెయ్యడు. ఆఖరులో, ఇది స్తోత్రము అనీ, దీనిని చదివితే మంచి ఫలితాలు కలుగుతాయని ఫలశ్రుతి కూడా చెప్పారు. మరొక విషయం ఏమిటంటే. 116 వ సర్గ చివరలో సీత అగ్ని ప్రవేశం చేస్తుంది. ఇది 117 వ సర్గ. 118 సర్గ మొదట్లో, అగ్ని ప్రవేశం చేసిన సీతను తీసుకొని అగ్ని దేవుడు రాముని వద్దకు వస్తాడు. అంటే 116 సర్గ తరువాత 118 వస్తుంది.117 వ సర్గ తరువాత చేర్చబడినది అని అనుకోవచ్చు. ఇదివరలో కూడా కుంభకర్ణుడు నిద్రలేవక ముందే కుంభకర్ణుడు రావణునికి హితబోధ చేసినట్టు ఉంది. తరువాత నాలుగు సర్గల తరువాత నానాయాతన పడి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

కుంభకర్ణుని నిద్రలేపారు అని మనం చదువుకున్నాము. అలాంటిదే ఇది కూడా అని అనుకోవచ్చు.).

యుద్ధ కాండము

పదునెనిమిదవ సర్గ.

రాముడు ఆడిన కర్ణకఠోరమైన మాటలు విని మనస్తాపము చెందిన సీత అగ్ని ప్రవేశము చేసింది.

(ఇక్కడ ఒక విషయం మనం గమనించాలి. రాముడు సీతను శీలపరీక్ష కోరి అగ్ని పరీక్ష చేయమన్నాడని అక్కడక్కడా ప్రచారంలో ఉంది. కాని వాల్మీకి రామాయణం ప్రకారము రాముడు సీతను కేవలం అనుమానించాడు, ని ఇష్టం వచ్చిన చోటికి వెళ్లమన్నాడు తప్ప అగ్ని ప్రవేశముచేయమన లేదు.)

అగ్ని భగా భగా మండింది. సీతను తనలో కలుపుకుంది. అగ్ని దేవుడు మానవ రూపంతో సీతను ఒక తండ్రి తన కుమార్తెను తీసుకొని వచ్చినట్టు తీసుకొని వచ్చాడు. సీత కూడా అప్పుడే ఉదయించిన సూర్యుని వలె ప్రకాశిస్తూ ఉంది. దోషరహితురాలైన సీతను అగ్నిదేవుడు తీసుకొని వచ్చాడు. రామునికి అప్పగించాడు. హవ్యవాహనుడైన అగ్ని రామునితో ఇలా అన్నాడు.

“ఓ రామా! ఇదుగో నీ సీత. నీకే క్షేమంగాఅప్పగిస్తున్నాను. ఈమె ఏ పాపమూ చేయలేదు. ఈమె చరిత్ర పవిత్రమైనది. ఈ సీత త్రికరణశుద్ధిగా నిన్నే నమ్ముకుంది. నిన్నే మనసులో నిలుపుకుంది.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

పరపురుషుని గురించి కలలో కూడా తలపలేదు. నీవు పర్ణశాలలో లేని సమయములో దుర్మార్గుడైన రావణుడు ఈమెను దొంగతనంగా అపహరించాడు. ఈమెను లంకకు తీసుకొనిపోయి అంత:పురములో ఉంచాడు. రాక్షస స్త్రీలను కాపలా పెట్టాడు. రావణుడు నయానా భయానా సీతను తన వైపుకు తిప్పుకోవాలని చూచాడు. కానీ మనసా, వాచా, కర్మణా నిన్నే నమ్మిన సీత రావణుని ప్రలోభాలకు, బెదిరింపులకు లొంగలేదు. ఆ రాక్షసుడిని ఒక గడ్డిపోచమాదిరి చూచింది. ఈమె మనసులో ఎటువంటి పాపభావన ప్రవేశించలేదు. ఈమెను ఏమీ అనకుండాస్వీకరించు. ఇది నా ఆజ్ఞ." అని ఆదేశించాడు అగ్నిదేవుడు.

రాముడు అనుమానంతో కూడిన కోపంలో ఏమేమో అన్నాడే కానీ, మనసులో కుమిలిపోతున్నాడు. కంటివెంట నీళ్లుధారాపాతంగా కారుతున్నాయి. అగ్ని దేవునికి నమస్కరించి ఇలా అన్నాడు.

"నా సీత గురించి నాకు బాగా తెలుసు. కానీ, చాలా కాలము పరాయి గృహములో ఉండటం వలన, అలా అనక తప్పలేదు. నా సీత తాను పరిశుద్ధురాలను అని నిరూపించుకుంది. అలా కాకుండా సీత నా వద్దకురాగానే నేను స్వీకరించి ఉంటే, ఇక్ష్వాకు వంశములో పుట్టిన రాముడు, దశరథతనయుడు రాముడు, కామాతురుడై రాజధర్మమును మరచి ప్రవర్తించాడు అని ప్రజలు నన్ను నిందించి ఉండేవారు. ఇన్నాళ్లు నన్ను అనుసరించి ఉన్నసీత గురించి నాకు బాగా తెలుసు. ఆమె పాతివ్రత్యమును నేను ఏనాడూ శంకించలేదు. సీతను రావణుడు చెయ్యివేసి ముట్టుకోలేడని నాకు బాగాతెలుసు. రావణునికి సీతను కనీసం మనసులో తలచుకోడానికి కూడా శక్తి లేదు. ఆగర్భశ్రీమంతురాలైన సీతకు రావణుని

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఐశ్వర్యములతో పని ఏముంటుంది. సూర్యుని నుండి తేజస్సు ఎలా విడివడదో అలాగే సీత కూడా నా నుండి విడివడదు. నన్ను తప్ప పరపురుషుని తలుచుకోదు. సీతతో సమానమైన పవిత్రురాలు ముల్లోకములలో లేదని నాకు తెలుసు. అటువంటి సీతను నేను ఎలా వదులుకోగలను. అందుకనే ఆమెకోసం ఇన్నికష్టములకు ఓర్చి రావణ సంహారము చేసాను. కాని, సత్యమునకు, ధర్మమునకు కట్టుబడిన నేను సీత అగ్నిప్రవేశము చేస్తూ ఉన్నా చూస్తూ ఊరుకున్నానే గానీ ఆపలేదు. మీరు నాకు నా సీతను తిరిగి ప్రసాదించారు. నేను మీ మాటలను తప్పకుండా పాటిస్తాను." అని రాముడు సీతను అగ్నిదేవుని నుండి సంతోషంగా స్వీకరించాడు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూటపద్దెనిమిదవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

(రామాయణము మొదలు పెట్టినప్పటినుండీ మనకు ఒక అభిప్రాయం ఉంది. రాముడు కేవలం మానవమాత్రుడు అని. రాముడు తన ప్రవర్తన ద్వారా మానవులు తమ దైనందిన జీవితంలో ఎలా నడుచుకోవాలో మార్గం చూపాడని. దానినే రామాయణం, రామ అయనం, రాముని మార్గము అంటారని మనం చదువుకున్నాము. మరి ఇప్పుడు రాముడు తనతో 20 ఏళ్లు పైగా కాపురం చేసిన సీతను అనుమానించాడు. అవమానించాడు. మరి ఇది కూడా మనం రాముని మార్గం గానే భావించాలా! ఆ మార్గంలో నడవాలా అనే సందేహం కలగడం సహజం.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

లోకంలో మంచీ చెడూ రెండూ పక్క పక్కనే ఉంటాయి. భగవంతుడు అన్నింటిలోనూ ఉంటాడు. అలాగే రాముడు మనకు ధర్మమార్గంలో నడవడం ఎంత ఆవశ్యకమని చెప్పాడో అలాగే అధర్మ మార్గంలో నడవడం అనర్థదాయకము అని ఈ సంఘటన ద్వారా వాల్మీకి నిరూపించాడు. లేకపోతే వాల్మీకి ఈ ఘట్టం రాయనవసరం లేదు. విభీషణుడు సీతను తీసుకురాగానే, రాముడు స్వీకరించి, అయోధ్యకు వెళ్ల వచ్చు. అప్పుడు రాముడికి వచ్చిన అనుమానం లోకంలో ఉన్న అందరికీ వస్తుంది. వాల్మీకి రామాయణం చదివిన అందరికీ వస్తుంది. అది గ్రహించిన వాల్మీకి మహర్షి, మనకు రాబోయే అనుమానాన్ని రాముని ద్వారా బహిర్గతం చేయించి, దానికి సీత ద్వారా ఘాటుగా సమాధానం ఇప్పించి, అగ్ని దేవుని ద్వారా సాక్ష్యం ఇప్పించి సీతను మరలా రామునికి అప్పగించాడు. సంవత్సరాల కొద్దీ కలిసి కాపురం చేసిన భార్యలను అనుమానించడం అనర్థదాయకం, అలా అనుమానిస్తే భార్యలు శాశ్వతంగా దూరమైపోవచ్చు, రాముడికే తప్పలేదు ఇంక సామాన్య మానవులు ఎంత! అనే సత్యాన్ని ప్రజలకు తెలియజేసాడు వాల్మీకి. అందుకే రామాయణంలో ఈ ఘట్టం అత్యంత ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకుంది.

మనకు ఇంకో సందేహం రావచ్చు. సామాన్యమానవులు, చదువుకోని వారు ఇలా భార్యల మీద అనుమాన పడడం సహజం కానీ బాగా చదువుకున్న రాముడు, ధర్మం తెలిసిన రాముడు ఇలా ఎందుకుచేసాడు అనేది మన సందేహం.

అనుమానం పెనుభూతం. అనుమానం అణువు రూపంలో ప్రవేశించి పెనుభూతంగా మారుతుంది. దానితో పాటు అసూయ,

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ద్వేషము వచ్చి చేరుతాయి. వీటి వల్ల కోపం పుట్టుకొస్తుంది. ఆ కోపంలో ఏమి మాట్లాడతామో ఏమి చేస్తామో మనకే తెలియదు. రాముడు అదే పరిస్థితిలో ఉన్నాడు. రాముడిలో అనుమానం ప్రవేశించింది. కామాతురుడైన రావణుడు తన దగ్గర ఉన్న అందమైన సీతను అనుభవించకుండా ఊరుకుంటాడా అన్నదే ఆ అనుమానం. అది అలా అలా పెరిగిపోయింది. తన సీత తనకు కాకుండా పోతుందే అనే కోపం, ద్వేషం ప్రబలింది. ఇష్టంవచ్చినట్టు మాట్లాడాడు. అప్పుడు రామునికి తాను నేర్చుకున్న విద్య, ధర్మములు గుర్తుకు రాలేదు. రావు కూడా. అది మానవ సహజం కూడా. అందుకనే సీత రామునితో అత్యంత ప్రతిభావంతంగా తర్కిస్తుంటే, తన తప్పు నిరూపించమని నిలదీస్తే రాముడు బదులు చెప్పలేకపోయాడు.

ఇలాగే, దమయంతి కూడా తనను అర్ధాంతరంగా అడవులలో ఎందుకు విడిచి వెళ్లావు అని నలుని నిలదీసింది. తనను జూదంలో ఎందుకు ఒడ్డావు నీకేం అధికారం ఉంది అనీ ద్రౌపది ధర్మరాజును నిలదీసింది. అప్పుడు వాళ్లు కూడా సమాధానం చెప్పలేక తలలు వంచుకున్నారు.

కాబట్టి ఈ అనుమానం, కోపం, ద్వేషం,పగ ఇవన్నీ అన్ని యుగాలలోనూ తమ ప్రభావాన్ని మానవుల మీద చూపిస్తూనే ఉన్నాయి అనడంలో అతిశయోక్తి లేదు. అలా చెయ్యడం తప్పు అని చెప్పడానికే వాల్మీకి మహర్షి రామునిచేత సీతమ్మను అనుమానింపజేసాడు. ఈ రోజుల్లో కూడా ఇటువంటి అనుమానపడే వారిని మనం చూస్తూ ఉంటాము. బాగా చదువుకున్న వాళ్లు, ఉన్నత విద్యను అభ్యసించిన

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వారు, పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగాలలో ఉండి లక్షలు సంపాదిస్తున్న వారు, కోటీశ్వరులుకూడా ఈ అనుమానము అనే పెనుభూతానికి బానిసలే. పాతికేళ్లు తనతో కాపురం చేసిన భార్య పాలవాడితోనూ కూరల వాడితోనో చనువుగా నవ్వుతూ మాట్లాడితే అనుమానించే భర్తలు కోకొల్లలు. ఆఫీసుకు పోతూ భార్యను ఇంట్లోపెట్టి తాళం వేసి, సాయంత్రం వచ్చి తలుపుతీసే భర్తలు లేకపోలేదు. అయిన దానికీ కాని దానికీ భార్యను అనుమానిస్తూ మానసికంగా శారీరకంగా హింసించే భర్తలు దాదాపు యాభైశాతం ఉన్నారు. భార్యల ప్రవర్తన మీద నిఘాపెట్టడానికి డిటెక్టివులను నియమించే వాళ్లు లేకపోలేదు. కేవలం అనుమానం మీద విడాకుల దాకా వెళ్లిన వాళ్లు, అంతదాకా ఎందుకని, సమయం వస్తే అడ్డంగా నరికేసేవాళ్లు, మనం వార్తల్లో చూస్తుంటాము.

కాబట్టి ఈ అనుమానం, కోపం, ద్వేషం అనేవి అనర్థహేతువులు, వీటికి మానవుడు లోబడకూడదు, రామునికే తప్పలేదు ఇంక మీరెంత! అని నిరూపించ డానికి వాల్మీకి చేసిన ప్రయత్నమే ఈ సీతను అనుమానించే ఘట్టం. అంతేకానీ రాముని తక్కువ చేసి చూపడం వాల్మీకి ఉద్దేశం కాదు. ఇటువంటి ఆటుపోట్లు అన్నీ తట్టుకొని నిలబడ్డారు కాబట్టే సీతారాములు ఈనాటికీ ప్రతి ఇంట్లో, ప్రతి ఊరిలో, వాడవాడలా, పూజింప బడుతున్నారు. అందరికీ ఆరాధ్యదేవుళ్లయ్యారు.).

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూటపంతొమ్మిదవ సర్గ.

ఆ సమయంలో అక్కడకు వచ్చిన మహేశ్వరుడు రాముని చూచి ఇలా అన్నాడు. "ఓ రామా! దైవ యోగము వలన ఇప్పటి వరకూ అన్నీ సక్రమంగానే జరిగాయి. ముల్లోకములకు రాక్షసుడైన రావణుని భయం తొలగిపోయింది. నీవు వెంటనే సీతాలక్ష్మణులతో సహా అయోధ్యకు వెళ్లి నీ తల్లి కౌసల్యకు, సుమిత్రకు సంతోషమును కలిగించు. అయోధ్యను పాలించు. అశ్వమేధయాగము చేసి, తుదకు స్వర్గమునకు వెళ్లు. అడుగో! నీ తండ్రి దశరథుడు స్వర్గమునుండి విమానములో నిన్ను చూచుటకు వచ్చాడు. విమానములో ఉన్నాడు. నీవు, లక్ష్మణుడు ఆయనకు నమస్కరించి, ఆయన ఆశీస్సులు తీసుకోండి." అని అన్నాడు.

వెంటనే రామలక్ష్మణులు విమానంలో ఉన్న దశరథునికి నమస్కరించారు. దశరథుడు తన కుమారులను ఇద్దరినీ ప్రేమతో కౌగలించుకున్నాడు. రామునితో ఇలా అన్నాడు. "రామా! నీవు నా దగ్గరలేకుండా నాకు ఈ స్వర్గసుఖములు అన్నీ వ్యర్థములే కదా! నా పుత్రుడవై పుట్టి నువ్వు నన్ను తరింపజేసావు. రావణుని వధ కొరకు నీవే కాదు దేవతలు కూడా యజ్ఞములు చేసారు. రావణ సంహారముచేసి విజయుడవై తిరిగి వస్తున్న నిన్ను చూచి నీ తల్లి కౌసల్యల ఎంత ఆనందిస్తుందో కదా! నిన్ను అయోధ్యాధిపతిగా చూడబోవు అయోధ్యావాసులు ఎంత అదృష్టవంతులో కదా! నీవు అయోధ్యకు వెళ్లి నీ తమ్ముని భరతుని కలిస్తే చూడవలెనని కోరికగా

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఉంది. నీవు, నీ భార్య సీతతోనూ, తమ్ముడు లక్ష్మణునితోనూ 14 సంవత్సరములు అరణ్యములలో గడిపావు. వనవాసమును పూర్తిచేసి నీవు నాకు ఇచ్చిన మాట నిలుపుకున్నావు. రావణసంహారము చేసి లోకాలకు మేలుకలిగించావు. ముల్లోకములలో కీర్తి గడించావు. దీర్ఘాయుష్మంతుడవై వర్ధిల్లు." అని దీవించాడు దశరథుడు.

అప్పుడు రాముడు దశరథునితో ఇలా అన్నాడు. "తండ్రీ! నా మీద దయయుంచి భరతుని మీద, కైకేయి మీద దయచూపించు. నేను అరణ్యవాసమునకు వెళ్లే సమయంలో తమరు వారిని "ఈ రోజునుండి నిన్ను, నీ కుమారుడిని వదిలివేస్తున్నాను" అని అన్నారు. దయచేసి ఈ శాపవచనము వారికి తగలకుండా చూడండి." అని పలికాడు రాముడు. రాముని ఔదార్యానికి సంతోషించి దశరథుడు అట్లే అగుగాక అని వరం ఇచ్చాడు.

తరువాత లక్ష్మణుని ప్రేమగా దగ్గరకు తీసుకొని ఇలా అన్నాడు. "కుమారా! లక్ష్మణా! నీవు నీ అన్న వదిలను అయిన సీతారాములను సేవించి నాకు ఎంతోసంతోషం కలిగించావు. ధర్మాన్ని నిలబెట్టావు. నీకు అఖండమైన కీర్తిలభిస్తుంది. రాముని కృపవలన పొందలేనిది ఏదీ లేదు. (రామునితో పాటు లక్ష్మణుడు కూడా ఇంటింటా, వాడవాడలా పూజలందుకుంటున్నాడు కదా!) లక్ష్మణా! ఎల్లప్పుడూ తన స్వార్థమును మరిచి, లోకక్షేమం కొరకు పాటు పడే రాముని సేవించి తరించు. దేవతలు, సిద్ధులు, మహర్షులు, రాముని సన్నిధి చేరడానికి తహతహలాడుతుంటారు. సీతాసమేతంగా ఉన్న రాముని భక్తితో సేవించుచుతన్న నీవు కీర్తిమంతుడవు అవుతావు." అని లక్ష్మణుని దీవించాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

తరువాత రాముని పక్కనే తలవంచుకొని నిలబడి ఉన్న సీతను చూచి ఇలా అన్నాడు. "పుత్రీ! సీతా! కోపావేశంలో నిన్ను అనుమానించి వదిలివేసిన రాముని మీద కోపించకు. నీ మంచి కోరి, నిన్ను పరిశుద్ధురాలుగా నిరూపించడానికే అలా చేసాడు కానీ నీ మీద ప్రేమ అభిమానము లేక కాదు. కానీ నీవు చేసిన పని లోకాతీతమైనది. అందరి స్త్రీలకు ఆదర్శప్రాయమైనది. నీ పతిభక్తిని ఎవరూ శంకించలేరు. నీకురాముడే పరమ దైవము. రాముని సేవించి తరించు." అని దశరథుడు సీతకు హితబోధ చేసాడు. తరువాత దశరథుడు విమంనం ఎక్కి ఇంద్రలోకము వెళ్లిపోయాడు.

శ్రీమద్రాయామణము
యుద్ధకాండము నూటపంతొమ్మిదవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూటఇరవయ్యవ సర్గ

దశరథుడు వెళ్లిపోగానే ఇంద్రుడు రాముని చూచి ఇలాఅన్నాడు. "రామా! నీవు రావణ కుంభకర్ణులను, ఇంద్రజిత్తును సంహారము చేసి దేవతలకు ఎంతో మేలు చేసావు. ఈ సంతోష సమయంలో ఏదైనా వరం కోరుకో ఇస్తాను." అని అన్నాడు. అప్పుడు రాముడు ఇంద్రునితో ఇలా అన్నాడు. "మహేంద్రా! నీకు నా యందు ప్రేమ అభిమానము ఉంటే ఈ యుద్ధములో నా కొరకు తమ ప్రాణములను పణంగా పెట్టిన వానరులనందరినీ తిరిగి జీవించేట్టు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

చెయ్యి. ఈ యుద్ధంలో చనిపోయిన వానరులందరినీ పునర్జీవితులను చెయ్యి. ఇదే నా కోరిక. ఎందుకంటే వీరందరూ భూమి నాలుగుచెరగుల నుండీ తమ భార్యా బిడ్డలను వదిలి కేవలం నాకోసరం ఇక్కడకు వచ్చారు. నా కోసరం తమ ప్రాణాలను అర్పించారు. ఈ వానరులందరూ ప్రాణభయం లేనివారు. యుద్ధము అంటే ఉత్సాహంగా ముందుకు దూకేవారు. వారందరూ రాక్షసులతో యుద్ధం చేస్తూ మరణించారు. వారిలో వానరులే కాదు, భల్లూకములు, గోలాంగూలములు, ఇంకా ఎన్నో ఇతర జాతుల వానరములు కూడా ఉన్నాయి. వారందరూ సంతోషంగా ఉండాలని నేను కోరుకుంటున్నాను. నీ అనుగ్రహంతో వారందరూ పునర్జీవితులు కావాలి." అని ప్రార్థించాడు రాముడు.

ఆ మాటలు విన్న మహేంద్రుడు చాలా సంతోషించాడు. "రామా! నీవు కోరిన వరము చాలా గొప్పది. నీవు కోరిన వరమును ప్రసాదించాను. ఈ యుద్ధములో చనిపోయిన వారందరూ పునర్జీవితులు అవుతారు. అంతే కాదు, గాయపడ్డవారు కూడా సంపూర్ణ ఆరోగ్యవంతులు అవుతారు. వారందరూ తమ తమ బంధుమిత్రులను సంతోషంగా కలుసుకుంటారు. ఈ ప్రాంతమంతా సస్యశ్యామలము అవుతుంది." అని వరం ప్రసాదించాడు. తక్షణమే అప్పటిదాకా చచ్చి పడి ఉన్న వారు, గాయాలతో బాధపడుతున్నవారు. సంపూర్ణ ఆరోగ్యంతో లేచి కూర్చున్నారు. ఈ హటాత్పరిణామానికి వారు ఆశ్చర్యపోయారు. ఒకరిని ఒకరు అభినందించుకుంటున్నారు.

ఆ సమయంలో దేవతలు అందరూ రామునితో ఇలా అన్నారు. "ఓ రామా! నీవు వచ్చిన పని పూర్తి అయినది. ఇక్కడి నుండి

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అయోధ్యకు వెళ్లు. వానరములను వారి వారి స్వస్థలములకు పంపివేయి. నీ భార్య సీతను ఓదార్చు. నీకోసరము నిత్యముపూజలు వ్రతములు చేస్తున్న భరతుడిని, నీ తమ్ముడు శత్రుఘ్నుడిని, నీ తల్లులను సంతోషపెట్టు. అయోధ్యా పౌరులకు ఆనందం కలిగించు." అని అన్నారు. తరువాత దేవేంద్రుడు, దేవతలతో కలిసి స్వర్గలోకమునకు వెళ్లిపోయాడు. రాముడు వానరులందరినీ విశ్రాంతి తీసుకోమని అనుమతి ఇచ్చాడు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూట ఇరవయ్యవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూట ఇరవై ఒకటవ సర్గ.

ఆరాత్రి అంతా అందరూ సుఖంగా సంతోషంగా నిద్రించారు. విభీషణుడుకూడా ఆ రాత్రి అక్కడే రామలక్ష్మణుల వద్ద ఉన్నాడు. తెల్ల వారింది. విభీషణుడు రాముని వద్దకు పోయి చేతులుకట్టుకొని నిలబడ్డాడు. "రామా! నీ సేవ కొరకు, నీకు స్నానము చేయించుట కొరకు ఈ స్త్రీలు నిలబడిఉన్నారు. వీరు నీకు స్నానము చేయిస్తారు. మీరు సిద్ధం కండి" అని అన్నాడు.

అప్పుడు రాముడు "విభీషణా! నాతో పాటు లక్ష్మణుడు,సుగ్రీవుడు ఇంకా వానర ప్రముఖులు ఉన్నారు కదా. వారిని కూడా స్నానమునకు ఆహ్వానించు. అయినా ఇప్పుడు నాకు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

మంగళస్నానములు ఏమిటి విభీషణా! అయోధ్యలో భరతుడు నా కొరకు ఎదురుచూస్తున్నాడు. ముందు నేను భరతుని కలుసుకోవాలి. తరువాతనే ఈ మంగళస్నానములు, మైపూతలు, అలంకారములు, అమూల్యవస్త్రధారణ. ఇంతకూ మేము అయోధ్యకు తొందరగా వెళ్లుటకు మార్గము ఏమున్నది. నడిచి వెళితే ప్రయాణము చాలా కష్టము. పైగా చాలా కాలము పడుతుంది." అని అన్నాడు రాముడు.

"రామా! అయోధ్యకు వెళ్లడం గురించి నీవు దిగులు చెందకు. ఒక్కరోజులో మీ అందరినీ నేను అయోధ్యకు చేరుస్తాను. యక్షులకు అధిపతి కుబేరుడు నాకు, రావణునికి అన్నగారు అని తెలుసుకదా! ఆ కుబేరుని వద్ద పుష్పకము అనే విమానము ఉండేది. నా సోదరుడు రావణుడు కుబేరుని యుద్ధములో జయించి ఆ విమానమును స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. అది ప్రస్తుతం నా అధీనంలో లంకలో ఉంది. దానిని నీ అధీనం చేస్తాను. నీవు నీ పరివారము అందరూ ఒక్కరోజులో ఆ పుష్పక విమానము మీద అయోధ్యకు చేరవచ్చును. అందుకని అయోధ్యకు వెళ్లడం గురించి ఆలోచించవద్దు. నీవు, సీత, లక్ష్మణుడు నా అతిథులుగా కొన్నాళ్లు ఇక్కడే ఉండి, నేను అర్పించే అతిథి సత్కారములు అందుకొని నన్ను కృతార్థునిగా చెయ్యండి. సుగ్రీవుడు కూడా తన సమస్త సైన్యములతో లంకలో ఉండి నా ఆతిధ్యము స్వీకరించేట్టు చెయ్యి. రామా! నేను నీకు సేవకుడను. ఈ లంకారాజ్యాధిపత్యము నీవు నాకు పెట్టిన భిక్ష, ఇది నా అభ్యర్ధన, ఆజ్ఞ కాదు. " అనిప్రార్థించాడు విభీషణుడు.

ఆమాటలు విన్న రాముడు అందరూ వింటూ ఉండగా విభీషణునితో ఇలా అన్నాడు. "విభీషణా! నీవు నాతో స్నేహం చేయడమే

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

నాకు ఒక అతిథి సత్కారము. నీవు నాకు ఈ యుద్ధములో ఎంతో సహాయము చేసావు. నీవు లేకపోతే నేను ఈ యుద్ధము గెలిచి ఉండేవాడినికాదు. కాబట్టి నీవు అనునిత్యము నన్ను పూజిస్తూనే ఉన్నావు. అతిథి సత్కారములు చేస్తూనే ఉన్నావు. నీకోరికను నేను తప్పకుండా మన్నిస్తాను. కాని నా మనసు భరతుని చూడవలెనని చాలా తొందరపడుతూ ఉంది. నా తల్లులు, నా మిత్రుడు గుహుడు, నా అయోధ్య ప్రజలు నా కోసరం ఎదురుచూస్తూ ఉంటారు. కాబట్టి నన్ను త్వరగా అయోధ్యకు చేర్చు. నీవు అర్పించిన అతిథి సత్కారములు నేను అందుకొనినట్టే భావించు. అన్యథా భావించవద్దు.

విభీషణా! నేను వచ్చిన పని పూర్తి అయింది. ఇంకా ఈ వానర సేనలను ఇక్కడే ఉంచి బాధపెట్టడం నాకు ఇష్టం లేదు. నేను కూడా ఇక్కడ ఎక్కువ కాలం ఉండటం భావ్యం కాదు కదా. కాబట్టి వెంటనే విమానం తెప్పించు.” అని అన్నాడు రాముడు.

రాముని మాటలను కాదనలేకపోయాడు విభీషణుడు. వెంటనే పుష్పకవిమానమును తెప్పించాడు. ఆ విమానము సూర్యకాంతితో సమానంగా వెలిగిపోతూ ఉంది. మణులతో, రత్నములతో, ముత్యములతో అలంకరింపబడి ఉంది. ఆ విమానమునకు కట్టిన చిరుగంటలు పిల్లగాలికి మృధుమధురంగా సవ్వడి చేస్తున్నాయి. ఆ విమానములో కూర్చోడానికి మెత్తటి ఆసనములు అమర్చబడి ఉన్నాయి.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

విమానము వచ్చినట్టు రామునికి తెలిపి విభీషణుడు రాముని పక్కనే నిలబడ్డాడు. రాముడు పుష్పక విమానము వద్దకు వచ్చాడు. ఎత్తైన పర్వతము మాదిరి ఉన్న ఆ విమానమును చూచి రాముడు లక్ష్మణుడు ఆశ్చర్యపోయారు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూట ఇరవై ఒకటవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము
నూట ఇరవై రెండవ సర్గ.

పుష్పక విమానమును తెచ్చి తన ముందు నిలిపి, తన ఆజ్ఞ కోసరం ఎదురు చూస్తున్న విభీషణుని చూచి రాముడు ఆదరంతో ఇలా అన్నాడు. "విభీషణా! ఈ వానరములు భల్లూకములు నా కొరకు ఇంత శ్రమపడి వచ్చారు. వారిని అందరినీ ఆభరణములతో, రత్నముల తోనూ, మణులతోనూ, మాణిక్యములతోనూ, ధనముతోనూ నీకు తోచినట్టు సత్కరించు. ఎందుకంటే లంకను జయించడం వీరి త్యాగఫలము మాత్రమే. నేనుచేసింది ఏమీ లేదు. కాబట్టి వీరి త్యాగమునకు తగిన ప్రతిఫలము వారికి బహుమానముల రూపములలో ఇవ్వు. వారందరూ ఆనందిస్తారు. నిన్ను శ్లాఘిస్తారు.

విభీషణా! ధనము, ఐశ్వర్యము లభించగానే సరికాదు. ఆ ధనమును ఐశ్వర్యమును సాటి వారితో పంచుకొంటేనే

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఆనందం కలుగుతుంది. రాజు తన సైన్యాధిపతులను, సైనికులను ప్రేమించాలి, ఆదరించాలి. అలా కాకుండా ఒక నియంతలాగా యుద్ధాలు చేస్తూ సైన్యమును యుద్ధములో చంపిస్తుంటే, ఆ రాజుకు సైనికులు ఎదురు తిరుగుతారు. త్వరగా విడిచిపెడతారు. " అని అన్నాడు రాముడు.

విభీషణుడు వెంటనే అపారమైన ధనరాసులను, మణి మాణిక్యములను తెప్పించి వానర సేనలకు పంచి పెట్టాడు. వానరులందరూ పరమానందభరితులయ్యారు. విభీషణుని వేనోళ్ల శ్లాఘించారు. అప్పుడు రాముడు పుష్పక విమానమును అధిరోహించాడు. సీతను కూడా చెయ్యిపట్టుకొని ఎక్కించి తన పక్కనే కూర్చుండపెట్టుకున్నాడు. వారి వెంట లక్ష్మణుడు ఎక్కాడు. తరువాత రాముడు సుగ్రీవుని, విభీషణుని, వానర వీరులను, వానరులను చూచి ఇలా అన్నాడు.

"మీరంతా నాకు మిత్రులు. మిత్రకార్యమును సాధించడానికి వచ్చారు. వచ్చిన కార్యము ఫలవంతమైనది. ఇంక మీరందరూ మీ మీ స్వగృహములకు వెళ్లండి. సుగ్రీవా! నీవుకూడా నీ సేనలతో మిత్రులతో కిష్కింధకు వెళ్లు. విభీషణా! నీవు ప్రజారంజకంగా లంకారాజ్యమును ధర్మబద్ధంగా పాలించు. అప్పుడు నిన్ను ఎవరూ ఏమీ చేయలేరు. అందరూ నిన్ను ఆదరిస్తారు. నేను మీ అందరి దగ్గరా సెలవు తీసుకొని నా తండ్రిగారి రాజధాని అయోధ్యకు వెళుతున్నాను. నాకు అనుమతి ఇవ్వండి." అని అన్నాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అప్పుడు వానర నాయకులు, వానరులు ముక్తకంఠంతో ఇలా అన్నారు. “రామా! మేమందరమూ అయోధ్యను చూడాలని కోరుకుంటున్నాము. అక్కడ ఉన్న వనములలో విహరించాలని మా కోరిక. మా కోరిక మన్నించు. నీవు అయోధ్యారాజ్యమునకు పట్టాభిషిక్తుడివి కావడం మాకు చూడాలని ఉంది. నీ పట్టాభిషేక మహోత్సవమును చూచిన తరువాత, మీ తల్లి కౌసల్యకు నమస్కరించి, ఆమె ఆశీర్వాదము తీసుకొని మేము తిరిగి మా మా స్వస్థానములకు వెళ్లిపోతాము. కాబట్టి మేము అయోధ్యకు రావడానికి అనుమతి ఇవ్వు.” అని ప్రార్థించారు.

అప్పుడు రాముడు వానరులతో ఇలా అన్నాడు. “మీరందరూ అయోధ్యకు వచ్చి నా ఆతిధ్యము స్వీకరించడం కన్నా నాకు ప్రియం కలిగించే విషయం ఇంకా ఏముంటుంది. మీరందరికీ ఇదే నా ఆహ్వానము. మీరందరూ అయోధ్యకు రండి. సుగ్రీవా! నీవు, నీ వానరనాయకులు, వానర సైన్యముతో సహా విమానము ఎక్కు. విభీషణా, నీవు నీ సచివులు, నీ అనుచరులతో సహా విమానము ఎక్కు.” అని అన్నాడు. అంతే.

బిలబిల మంటూ వానరవీరులు, రాక్షస వీరులు అందరూ ఆ విమానము ఎక్కారు. అందరూ ఎక్కిన తరువాత ఆ విమానము గాలిలోకి ఎగిరింది. ఆ విమానములో వానరులు, భల్లూకములు, రాక్షసులు అందరూ ఏమాత్రం అసౌకర్యం లేకుండా హాయిగా కూర్చుని ప్రయాణం చేస్తున్నారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

(పుష్పకవిమానములో ఎంతమంది ఎక్కినా మరొకరికి చోటు ఉంటుంది అని మనకు నానుడి. అది కేవలం పుష్పక విమానము చాలాపెద్దది అని చెప్పడానికి అతిశయోక్తి గా అనుకోవచ్చు.).

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూట ఇరవై ఒకటవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

ఇరవై రెండవ సర్గ.

సీతారామలక్ష్మణులు, సుగ్రీవాదులు వానర సైన్యము ఎక్కిన పుష్పక విమానము ఆకాశంలో ఎగురుతూ అయోధ్యవైపు నెమ్మదిగా సాగిపోతూ ఉంది. రాముడు సీతను తన పక్కన కూర్చోబెట్టుకొని ఇలా అంటున్నాడు.

"సీతా! అటు చూడు! ఆకాశంలో నుండి లంక ఎంత సుందరంగా కనపడుతూ ఉందో. అది విశ్వకర్మ త్రికూట పర్వత శిఖరము మీద అందంగానిర్మించిన స్వర్ణ లంక. అదుగో. అదే యుద్ధభూమి. అక్కడే కోటాను కోట్ల మంది రాక్షసులను తన మూర్ఖత్వానికి బలిపెట్టాడు రావణుడు. వాళ్ల రక్తం ఏరుల్లాగా పారించాడు. అక్కడే రావణుడు నా చేతిలో మరణించాడు. అదుగో అక్కడే కుంభకర్ణుడు పడిపోయాడు. ఇక్కడ ప్రహస్తుడు చంపబడ్డాడు. ఇదిగో ఇక్కడే హనుమంతుడు ధూమ్రాక్షుని సంహరించాడు. అదుగో అక్కడే లక్ష్మణుడు ఇంద్రజిత్తునుచంపాడు. ఆ పక్కనే అంగదుడు

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వికటుడు అనే రాక్షసుని చంపాడు. ఈ యుద్ధభూమిలోనే విరూపాక్షుడు, మహాపార్శ్వుడు, మహోదరుడు, అకంపనుడు, త్రిశిరస్సు, అతికాయుడు, దేవాంతకుడు, నరాంతకుడు, మొదలగు రాక్షస వీరులు చంపబడ్డారు. వారే కాదు మత్తుడు, కుంభకర్ణుని కుమారులైన నికుంభుడు, కుంభుడు, వజ్రదంష్ట్రుడు, దంష్ట్రుడు ఇంకా చాలా మంది రాక్షస వీరులు చంపబడ్డారు.

అదుగో అక్కడే నేను మకరాక్షుడిని చంపాను. అకంపనుడు, శోణితాక్షుడు, యూపాక్షుడు, ప్రజంఘుడు, విద్యుజ్జిహ్వుడు, యజ్ఞశత్రువు, సుప్తఘ్నుడు,సూర్యశత్రుడు, బ్రహ్మశత్రువు కూడా ఇక్కడే చంపబడ్డారు. సీతా! అక్కడే రావణుని కళేబరము పడి ఉంటే, రావణుని భార్య మండోదరి రావణుని శరీరము మీద పడి ఏడిచింది.

సేతువు మీద మేము సముద్రమును దాటిన తరువాత మేమందరమూ అక్కడే విడిది చేసాము. అదే సగర చక్రవర్తి మనుమలు తవ్విన సముద్రము. దాని మీదనే నలుడు సేతువును నిర్మించాడు. సీతా! చూడు ఈ సముద్రము ఎంత విశాలంగా ఉందో. సీతా! అదే మైనాక పర్వతము. ఆ పర్వతమే హనుమంతుడు నిన్ను వెతుకుతూ సముద్రము దాటుతుంటే, ఆయనకు ఆశ్రయము ఇవ్వడానికి ప్రయత్నించింది. అక్కడే వానర సేన సేతువు మీదుగా సముద్రమును దాటారు. అదుగో అక్కడే విభీషణుడు నా వద్దకు వచ్చి నన్ను కలిసాడు. ఆ ప్రదేశము నుండే సేతువును కట్టడం మొదలెట్టాము. దానినే సేతుబంధము అంటారు. (ప్రస్తుతము ధనుష్కోటి అనే ప్రదేశముగా చెబుతారు.) అది పరమ పవిత్రమైన పుణ్యస్థలము. సీతా

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

సీతా! అటుచూడు! మనకు కిష్కింధకు వస్తున్నాము. ఆ కనిపించేదే కిష్కింధా నగరము. ఆ నగర పరిసరములలోనే నేను వాలిని చంపాను.” అని అన్నాడు రాముడు.

ఆ కిష్కింధా నగరమును చూచి సీత రామునితో ఇలా అంది. “మనము ఈ కిష్కింధలో ఆగి సుగ్రీవుని అంత:పుర స్త్రీలు అయిన తార మొదలగు వారిని కలుసుకొని, వారిని కూడా అయోధ్యకు తీసుకొని వెళదాము.” అని అన్నది. దానికి రాముడు సంతోషంగా ఒప్పుకున్నాడు. పుష్పక విమానము కిష్కింధలో ఆగింది. అప్పుడు రాముడు సుగ్రీవునితో ఇలా అన్నాడు. “సుగ్రీవా! మీరు, వానర నాయకులు తమతమ భార్యలను కూడా తీసుకురండి. అందరూ కలిసి పుష్పకము ఎక్కండి అయోధ్యకు పోదాము. సుగ్రీవా! నీ భార్యలను తీసుకురమ్మని సీత పదే పదే చెప్పింది. త్వరగా తీసుకురా! ” అని అన్నాడు రాముడు.

వెంటనే సుగ్రీవుడు తన అంత:పురమునకు వెళ్లాడు. తారనుచూచి ఇలా అన్నాడు. “తారా! నిన్ను, నా ఇతర భార్యలను కూడా అయోధ్యకు తీసుకు రమ్మని రాముడు ఆదేశించాడు. నీవు త్వరగా ప్రయాణమునకు సిద్ధం కండి. మీరందరూ అయోధ్యలో రాముని తల్లులను చూడవచ్చును.” అని పలికాడు సుగ్రీవుడు.

ఆ మాటలు విన్న తార, సుగ్రీవుని భార్యలందరనీ పిలిచింది. “రాముని ఆదేశాను సారము మనమందరమూ అయోధ్యకు పోతున్నాము. అక్కడ రాముని వైభవమును చూద్దాము. త్వరగా రండి.” అని పలికింది. వెంటనే తారతో సహా అంత:పుర కాంతలందరూ పుష్పక

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

విమానము ఎక్కారు. విమానము పైకి ఎగిరింది. ఋష్యమూక పర్వతము మీద ఎగురుతూ ఉంది. అప్పుడు రాముడు ఇలా అన్నాడు.

"సీతా! ఆ కనపడునదే ఋష్యమూక పర్వతము. ఇక్కడే నేను సుగ్రీవుని కలుసుకున్నాను. మాకు మైత్రీ బంధము ఇక్కడే జరిగింది. అదే పంపానదీ తీరము. ఇక్కడ కనపడే సుందర దృశ్యములనుచూచి నేను నిన్ను తలచుకుంటూ ఎంతగానో విలపించాను. ఈ పంపాతీరమున ఉన్నదే శబరి ఆశ్రమము. అక్కడే నేను శబరిని కలుసుకున్నాను. అదుగో అక్కడే నేను కబంధుని చంపాను. అతడే నన్ను సుగ్రీవుని కలుసుకోమని చెప్పాడు.

సీతా! మనం జనస్థానమునకు వచ్చాము. నిన్ను వెతుకుకుంటూ వస్తుంటే ఇక్కడే మేము జటాయువును కలుసు కున్నాము. నీ కోసరము జటాయువు తన ప్రాణాలు అర్పించింది ఇక్కడే. అదుగో పర్ణశాల. అక్కడే నిన్ను రావణుడు నేను లేని సమయములో అపహరించాడు. నీకు తెలుసు కదా! నేను అక్కడే కదా త్రిశిరస్సునూ, ఖరుడిని, దూషణుడిని, వారి సైన్యమును హతమార్చింది. మనం గోదావరీ తీరంలో పోతున్నాము. అదుగో అదే అగస్త్యుని ఆశ్రమము. ఆ పక్కదే సుతీక్ష్ణుని ఆశ్రమము. అదే శరభంగాశ్రమము. ఇక్కడికే ఆ నాడు దేవేంద్రుడు వచ్చాడు. అటు చూడు.,, ఆ ఆశ్రమ ప్రాంతములలో మునులు అటు ఇటు తిరుగుతున్నారు.

ఇప్పుడు మనము విరాధుడిని చంపిన ప్రదేశమునకు వచ్చాము. ఇక్కడే అత్రి మహాముని ఆశ్రమము ఉంది. ఇక్కడే నువ్వు అనసూయను చూచావు. ఇప్పుడు మనము చిత్రకూట

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

పర్వతప్రాంతమును చేరుకున్నాము. ఇక్కడే నన్ను భరతుడు తిరిగి రాజ్యభారము వహించమని వేడుకున్నాడు.

సీతా! అదే యమునా నది ఒడ్డున ఉన్న భరద్వాజుని ఆశ్రమము. అది దాటగానే కనిపించేది పరమ పవిత్రమైన గంగానది. ఆ గంగానదీ తీరమున ఉన్నదే గుహుడు పరిపాలించే శృంగిభేర పురము. అదే సరయూ నది. అయోధ్యా నగరము పక్కనుండి ప్రవహించే సరయూ నది. సీతా! చూడు. మనము అయోధ్యకు వచ్చాము. అదే అయోధ్య. నమస్కరించు. ఇదే మా తండ్రిగారు దశరథుడు పరిపాలించిన అయోధ్యానగరము.” అని అన్నాడు రాముడు.

రాముడు ఆ మాటలు అనగానే విభీషణుడు, సుగ్రీవుడు, వానరులు, రాక్షసులు బిలా బిలా పైకి లేచారు. అందరూ ఆకాశం నుండి అయోధ్యా నగర సౌందర్యములను కనులారా చూస్తున్నారు. తెల్లని మేడల వరుసలు, విశాలమైన రాజవీధులు, ఏనుగులు, గుర్రములు అటు ఇటూ తిరుగుతుంటే ఇంద్రుని రాజధాని అమరావతివలె శోభిల్లుతున్న అయోధ్యానగరమును అందరూ పుష్పకవిమానము నుండి చూచారు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూటిరువది మూడవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓంతత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

ఇరువది నాలుగవ సర్గ.

రాముడు వెంటనే అయోధ్యలో దిగలేదు. విమానమును భరద్వాజుని ఆశ్రమ పరిసరములలో దింపించాడు. పదునాలుగు సంవత్సరముల తరువాత, పంచమీ తిథి యందు రాముడు భరద్వాజ ఆశ్రమములో అడుగుపెట్టాడు. భరద్వాజమునికి నమస్కరించాడు. ఆయన ఆశీర్వాదములను అందుకున్నాడు. "మునీంద్రా! తమరు క్షేమమే కదా! అయోధ్యలో అందరూ క్షేమమే కదా! భరతుడు, శత్రుఘ్నుడు, మా తల్లులు కౌసల్య,సుమిత్ర,కైకేయి క్షేమంగా ఉన్నారా! భరతుడు పరిపాలన చక్కగా సాగిస్తున్నాడా!" అని అడిగాడు.

రాముడు అడిగిన ప్రశ్నలకు భరద్వాజుడు ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పాడు. "రామా! భరతుడు నీకోసరమే కళ్లలో వత్తులు వేసుకొని ఎదురుచూస్తున్నాడు. పాదుకలను సింహాసనము మీద పెట్టి నీ బదులు రాజ్యపాలన సాగిస్తున్నాడు. అంత:పురములో అందరూ క్షేమంగా ఉన్నారు. రామా! నీ తండ్రి మాట ప్రకారము నీవు సీత, లక్ష్మణులతో సహా అరణ్యములకు వెళుతుంటే నాకు చాలా జాలి కలిగింది. కాని ఇప్పుడు నీవు రాక్షస సంహారము చేసి విజయుడవై వచ్చిన తరువాత అపరిమితమైన ఆనందం కలిగింది.

నీవు జనస్థానములో ఉండగా రాక్షసులను చంపడం, నీ భార్య సీతను రాక్షసుడు అపహరించడం తెలిసి చాలా బాధపడ్డాను. మారీచుడు మాయాలేడి రూపంలో నిన్ను దూరంగా తీసుకొని వెళితే,

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

నీ భార్య సీతను, రాక్షసరాజు అపహరించడం, లంకకు తీసుకొని వెళ్లడం, నీవు కబంధుని చూడటం, సుగ్రీవునితో స్నేహం చేయడం, వాలిని వధించడం, సీత కోసరం వానరులు వెళ్లడం, హనుమంతుడు సీతను చూడటం, లంకను కాల్చడం, నీవు లంకకు పోయి రావణుని సంహరించడం, ఇవన్నీ నేను నా తపోబలముతో తెలుసుకున్నాను. అయోధ్యనుండి వచ్చే నా శిష్యులు నాకు అయోధ్యలో వార్తలు ఎప్పటికప్పుడు తెలియబరుస్తుంటారు. నీవు ఈ రోజు ఇక్కడే ఉండి రేపు అయోధ్యకు వెళ్లు. ఈ సమయంలో ఏదైనా వరము కోరుకో! అని అన్నాడు భరద్వాజుడు.

"ఓ మహామునీ! మీరుచెప్పినట్టు ఈ రోజు ఇక్కడేఉంటాను. ఇక్కడి నుండి అయోధ్య వరకూ ఉండే రహదారుల వెంట ఉన్న వృక్షములు అన్నిఋతువులలోనూ ఫలపుష్పములతో, తేనెపట్టులతో కళకళలాడుతూ ఉండే వరమును ప్రసాదించండి." అని అడిగాడు. భరద్వాజుడు రాముని కోరికను మన్నించాడు. భరద్వాజుని అనుగ్రహంతో, అయోధ్య నుండి భరద్వాజ ఆశ్రమమునకు మధ్య ఉన్న మూడుయోజనముల దూరములో కల వృక్షములు అన్నీ ఫలములతో పుష్పములతో, కళకళలాడాయి.. తేనెలు కురుస్తున్నాయి. రాముడు తనతో వచ్చిన వానరులను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఆ వరం అడిగాడు. వెంటనే వానరములు అన్నీ ఆ వృక్షములకు కాసిన కాయలను పండ్లను, తేనె పట్టులను తృప్తిగా ఆరగించారు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూట ఇరువది నాలుగవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

యుద్ధకాండము

నూట ఇరువది ఐదవ సర్గ.

రాముడు అయోధ్య దరిదాపులకు చేరుకున్నాడు. ఇప్పుడు ఏం చెయ్యాలి. భరతునికి ఈ వార్త ఎలా తెలపాలి అని ఆలోచించాడు. హనుమంతుని పిలిచాడు. అతనితో ఇలా అన్నాడు.

"హనుమా! నీవు ఇక్కడి నుండి శృంగిభేరపురము వెళ్లు. అక్కడ నా మిత్రుడు గుహుడు అనే నిషాదులకు రాజు ఉన్నాడు. అతని క్షేమములు అడుగు. అతనికి నా రాక గురించి చెప్పు. నేను క్షేమంగా ఉన్నానని గుహునికి తెలియజెయ్యి. అతడు నీకు అయోధ్యకు వెళ్లే మార్గము గురించి, భరతుడు ఉన్న ప్రదేశము గురించి చెప్పగలడు. తరువాత అక్కడి నుండి అయోధ్యకు వెళ్లు. అయోధ్యలో ఉన్న వారి క్షేమములను అడుగు. అక్కడి నుండి నీవు భరతుని వద్దకు వెళ్లు. భరతునికి నా క్షేమము గురించి సీతా లక్ష్మణుల క్షేమము గురించి చెప్పు.

నేను నా తండ్రి మాట ప్రకారము 14 ఏళ్లు అరణ్య వాసమును పూర్తిచేసుకొని అయోధ్య చేరుకున్నాను అని చెప్పు. రావణుడు సీతను అపహరించడం, నేను సుగ్రీవునితో స్నేహం చెయ్యడం, వాలిని వధించడం, నీవు సముద్రమును దాటి సీతను చూడటం, నేను వానర సైన్యముతో వారధి దాటి లంకను చేరుకోవడం, రావణుని సంహరించడం, దేవతలు వరాలివ్వడం, నేను నా తండ్రి గారిని కలుసుకోవడం, అన్నీ వివరంగా చెప్పు. నేను విభీషణునితోనూ, సుగ్రీవునితోనూ, కలిసి అయోధ్యకు వచ్చినట్టు చెప్పు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రాముడు శత్రుసంహారము చేసి విజయుడై తన మిత్రులతో సహా అయోధ్యకు వచ్చాడని చెప్పు.

నీవు ఈ మాటలు చెబుతూ ఉంటే భరతుని ముఖకళవళికలు గమనించు. నా గురించి భరతుడు మనసులో ఏమనుకుంటున్నాడో అతని చూపులు బట్టి, ముఖములో మారే రంగులను బట్టి, భరతుని మాటలను బట్టి, తెలుసుకో. ఎందుకంటే రాజ్యము ఎవరికి అక్కరలేదు? ఏనుగులు, గుర్రములు, వంశపారంపర్యంగా వచ్చే రాజ్యము, రాజభోగములు ఎవరికి ఇష్టం ఉండదు చెప్పు. రాజ్యాధికారము ఎంతటి వారినైనా ప్రలోభ పెడుతుంది. మనసు మారేట్టు చేస్తుంది.

నా ప్రతినిధిగా భరతుడు రాజ్యం చేసినా, 14 ఏళ్లపాటు భరతుడు అయోధ్యను పాలించాడు. అన్నిభోగాలు అనుభవించాడు. ఇంక మీదట కూడా తానే రాజ్యము పాలించవలెను అని అనుకోవచ్చు. భరతునికి ఆ కోరికే ఉంటే, భరతునే అయోధ్యను పాలించమని చెప్పు. కాబట్టి భరతుని మనసులోని ఆలోచనలను తెలుసుకొని రా! అప్పుడు నేను అయోధ్యకు రావాలా లేక మరలా అయోధ్యను వదిలి వెళ్లాలా అనే విషయం నిర్ణయించు కుంటాను. కాబట్టి త్వరగా ఈ విషయం తెలుసుకొని రా!" అని అన్నాడు రాముడు.

(ఇక్కడ కూడా రాముడు ఒక సామాన్య మానవునిలా ప్రవర్తించాడు. భరతుని సత్యనిష్ఠనే శంకించాడు. కానీ రాజనీతిని పాటించాడు. కైక కోరిన వరాలు రెండు. ఒకటి భరతునికి అయోధ్య రాజ్య పట్టాభిషేకము. రెండు రామునికి 14 ఏళ్లు వనవాసము.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వనవాసము తరువాత రాముడు వచ్చి అడిగితే భరతుడు తిరిగి రాజ్యము ఇవ్వాలని ఆ ఒప్పందంలో లేదు. కాబట్టి రాముడు 14 ఏళ్ల తరువాత వచ్చి అడిగినా భరతుడు రామునికి రాజ్యం ఇవ్వనవసరం లేదు. ఇవ్వకపోతే ఊరుకోవడమో, యుద్ధం చేయడమో రెండే మార్గాలు. అంతే కాకుండా ఆ నాటి ధర్మం ప్రకారం 14 ఏళ్ల పాటు ఎవరైనా తమ ఆస్తిని, రాజ్యాన్ని అన్యాక్రాంతం చేసి, చూస్తూ ఊరుకుంటే, ఆ తరువాత ఆ ఆస్తిమీద రాజ్యంమీద హక్కు కోల్పోతాడు. అది ద్వాపరంలో 12 ఏళ్లు, కలియుగంలో 12 ఏళ్లుగా ఉంది. (లిమిటేషన్ యాక్టులో పొందుపరచబడిన రూల్ ఆఫ్ ఆడ్వర్స్ పొసెషన్).

ఇవన్నీ తెలిసిన రాముడు, మర్యాదపూర్వకంగా రాజనీతిని పాటించాడు. ముందు హనుమంతుని ద్వారా తాను తండ్రి మాటప్రకారము 14 ఏళ్ల వనవాసము పూర్తి చేసుకొని వచ్చినట్టు తెలియపరిచాడు. ఇదే పద్ధతిని పాండవులుకూడా పాటించారు. అరణ్యఅజ్ఞాత వాసములు పూర్తిచేసుకొని వచ్చిన తరువాత ద్రుపద పురోహితుని రాయబారిగా పంపారు. తరువాత కృష్ణుడు రాయబారానికి వెళ్లాడు. కాకపోతే, రామాయణంలో భరతుడు అనుకున్న మాట ప్రకారం రాజ్యం రామునికి ఇచ్చాడు, సుయోధనుడు యుద్ధం చేసి మరణించాడు, ఇంతే తేడా).

ఆ ప్రకారంగా రాముని వద్దనుండి ఆజ్ఞలను పొందిన హనుమంతుడు, మనుష్య రూపంలో బయలు దేరాడు. ముందు గంగాతీరంలో ఉన్న శృంగిభేర పుర రాజు గుహుని వద్దకు వెళ్లాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రాముని క్షేమములు తెలిపి, రాముడు భరద్వాజ ఆశ్రమంలో ఉన్నాడని తెలిసాడు. పంచమినాడు ఆశ్రమములో ఉండి, మరునాడు బయలుదేరి వస్తున్నాడు అని కూడా చెప్పాడు. తరువాత హనుమంతుడు అక్కడి నుండి బయలు దేరి, భరతుడు నివసిస్తున్న నందిగ్రామమునకు చేరుకున్నాడు.

నందిగ్రామము అయోధ్యా నగరానికి క్రోసెడు దూరంలో ఉంది. అక్కడ భరతుడు మునివృత్తిలో ఉన్నాడు. నార చీరలు ధరించాడు. రాముని అరణ్యవాస క్లేశమును తాను కూడా అనుభవిస్తున్నాడా అన్నట్టు బాగా కృశించిపోయాడు. జడలుకట్టిన వెంట్రుకలతో, కేవలం ఫలములను మాత్రమే ఆహారంగా తీసుకుంటూ, ఇంద్రియములను అదుపులో ఉంచుకుంటూ,తాపస ధర్మమును స్వీకరించి, రామ పాదుకలను సింహాసనము మీద ఉంచి, రామునికి మారుగా అయోధ్య రాజ్యమును పాలించుచున్న భరతుని చూచాడు హనుమంతుడు.

రాజుతో పాటే సేవకులు అన్నట్టు, భరతుని మంత్రులు, సేనాధి పతులు, రాజోద్యోగులు కూడా కాషాయములు ధరించి ఉన్నారు. వారితో పాటే అయోధ్యా పౌరులుకూడా భోగములకు దూరంగాఉంటూ నారచీరలు ధరించి ఉండటం చూచాడు హనుమంతుడు. భరతుని సమీపించిన హనుమంతుడు భరతునికి నమస్కరించి ఇలా పలికాడు.

"మహారాజా! దండకారణ్యములో నార చీరలు ధరించి వనవాసము చేయుచున్న ఏ రాముని గురించి నీవు కూడా

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

నారచీరలు ధరించి మునివృత్తి నవలంబించావో ఆ రాముడు వనవాస కాలమును పూర్తిచేసుకొని భరద్వాజుని ఆశ్రమములో ఉన్నాడు. రేపు ఇక్కడకు రాగలడు. రాముడు నీ క్షేమమును విచారించమని నన్నుపంపాడు.

భరతా! నీ శోకమును, మునివృత్తిని విడచిపెట్టు. రాముడు రేపే ఇక్కడకు వస్తున్నాడు. 14 ఏళ్ల తరువాత రాముని నీవు కలుసుకోబోతున్నావు. రాముడు రాక్షస సంహారం చేసి, తన మిత్రులతో సహా వస్తున్నాడు. సీతాదేవి, లక్ష్మణులతో సహా వస్తున్నాడు.” అనిపలికాడు హనుమంతుడు.

ఒక్కసారిగా అంతటిసంతోషకరమైన వార్త విన్న భరతుడు పట్టుతప్పి నేల మీద పడిపోయాడు. ఆనంద భాష్పాలు భరతుని కళ్లనుండి జాలువారుతున్నాయి. ఆనందంతో భరతుని ముఖం వెలిగిపోతూఉంది. హర్షాతిరేకంతో మూర్ఛపోయాడు. క్షణకాలంలో మూర్ఛనుండి తేరుకున్నాడు. ఆనందంతో హనుమంతుని గట్టిగా కౌగలించుకున్నాడు. తన కళ్ల నుండి కారుతున్న ఆనందభాష్పాలతో హనుమంతుని తడిపేసాడు. హనుమంతుని చూచి ఇలా అన్నాడు.

“మహాత్మా! నీవు మనుష్యుడవా! లేక మానుష రూపంలో ఉన్న దేవతా మూర్తివా! నాకు ఇంతటి ప్రియమైన వార్త చెప్పిన నీకు ఏమి ఇవ్వగలను. వెంటనే లక్షగోవులను, నూరు గ్రామాలను బహుమానంగా ఇస్తున్నాను. పదహారు మంది కన్యలను ఇచ్చి నీకు వివాహం చేస్తాను. అంతకు రెట్టింపు సంఖ్యలో అందమైన స్త్రీలను నీకు దాసీలుగా పంపుతాను.” అని అన్నాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రాముడు వస్తున్నాడు అనే సంతోషంలో భరతుడు మునిగిపోయాడు.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము నూట ఇరవై ఐదవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూట ఇరవై ఆరవ సర్గ.

రాముడు వస్తున్నాడు అన్న వార్త విన్న భరతుడు ఆనందాన్ని పట్టలేకపోతున్నాడు. హనుమంతునితో ఇలా అంటున్నాడు.

"మహానుభావా! చాలా కాలము కిందట అడవులకు వెళ్లిన నా రాముని గురించి సంతోషకరమైన వార్తలు వింటున్నాను. మానవుడు జీవించి ఉంటే ఏనాటికైనా మంచి వార్తలు వింటాడు అన్న ఆర్యోక్తి నిజం అయింది. రాముడు వానరుల సాయంతో రావణుని జయించాడు అన్నావు కదా! మానవుడైన రామునికి, వానరులకు మైత్రి ఎలా ఏర్పడింది. నాకు వివరంగా తెలపండి." అని అడిగాడు భరతుడు. అప్పుడు హనుమంతుడు భరతునితో ఇలా చెప్పసాగాడు.

"మహారాజా! నీ తల్లి వరములు కోరినప్పటినుండి, ఆ వరముల ప్రకారము రాముడు అడవులకు వెళ్లడం వరకూ నీకు తెలుసు కదా! నీవు అన్నగారి పాదుకలను తీసుకొని అయోధ్యకు

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వచ్చావు. తరువాత కథ చెబుతాను విను.

తరువాత రాముడు, లక్ష్మణుడు, సీతతో కూడి వనవాస కాలము గడపడానికి దండకారణ్యములోకి ప్రవేశించాడు. వారికి విరాధుడు అనే రాక్షసుడు కనపడ్డాడు. రాముడు, లక్ష్మణుడు ఆ విరాధుని చంపి పూడ్చిపెట్టారు. తరువాత శరభంగ మహాముని ఆశ్రమమునకు వెళ్లారు. తరువాత జనస్థానము చేరుకున్నారు. అక్కడ శూర్పణఖ అనే రాక్షస స్త్రీ రామలక్ష్మణులను మోహించి సీతను భక్షించబోగా, లక్ష్మణుడు ఆమె ముక్కుచెవులు కోసాడు. ఆమె ఏడుస్తూ వెళ్లిపోయింది. ఆమె సోదరులు ఖరదూషణులు, 14,000 మంది రాక్షసులతో రాముని మీదికి యుద్ధానికి వచ్చారు. వారి నందరినీ రాముడు సంహరించాడు.

తన వారందరినీ కోల్పోయిన శూర్పణఖ, లంకాధీశుడైన తన అన్న రావణుని వద్దకు పోయి జరిగిన సంగతి చెప్పి సీతను అపహరించి పగతీర్చుకొమ్మని ప్రోత్సహించింది. రావణుడు మారీచుడి అనే రాక్షసుని మాయాలేడి రూపంలో సీత వద్దకు పంపాడు. ఆ లేడి తనకు కావాలని సీత కోరడంతో రాముడు ఆ లేడిని తరుముకుంటూ వెళ్లాడు. తరువాత లక్ష్మణుడు వెళ్లాడు. ఆశ్రమంలో ఒంటరిగా ఉన్న సీతను రావణుడు సన్యాసి వేషంలో అపహరించాడు. రావణుడు సీతను లంకానగరమునకు తీసుకొని వెళ్లాడు. తన మందిరములో ఉంచాడు. తనను వరించమని బతిమాలుకున్నాడు. సీత రావణునికి లొంగలేదు. తరువాత ఆమెను అశోకవనములో ఉంచాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

అక్కడ రాముడు, లక్ష్మణుడు మాయాలేడి రూపంలో ఉన్న మారీచుని చంపి ఆశ్రమానికి వచ్చారు. సీత కనపడలేదు. సీతను వెతుకుతుంటే వారికి రావణుని చేతిలో మరణించిన జటాయువు కనిపించాడు. తరువాత రామలక్ష్మణులు గోదావరీ తీరం అంతా సీత కోసరం వెతికారు. అలా వెతుకకుతూ ఉంటే వారికికబంధుడు అనే రాక్షసుడు కనిపించాడు. అతడు చెప్పిన ప్రకారము రామలక్ష్మణులు ఋష్యమూక పర్వతము మీద ఉన్న సుగ్రీవుని కలుసుకున్నారు. ఇద్దరి మధ్య గాఢమైన స్నేహం కలిగింది. వారి మధ్య జరిగిన ఒప్పందం ప్రకారం రాముడు సుగ్రీవుని అన్న వాలిని చంపి, సుగ్రీవుని భార్య రుమను అతని వద్దకు వచ్చేట్టు చేసాడు. అలాగే సుగ్రీవుని కిష్కింధకు రాజును చేసాడు. దానికి బదులుగా సుగ్రీవుడు, తన అధీనంలో ఉన్న పదికోట్ల మంది వానరులను నలుదిక్కులకూ పంపి సీత కోసరం వెతికించాడు.

దక్షిణ దిక్కుగా వెళ్లిన వానరులలో నేనూ ఒకడిని. నా పేరు హనుమంతుడు. మేము సీతను వెతుకుతూ వెళుతుండగా, సంపాతి అనే జటాయువు సోదరుడు మాకు రావణుని గురించి చెప్పాడు. నేను నూరుయోజనముల దూరం ఉన్న సముద్రమును దాటి లంకలో ప్రవేశించి, అశోకవనంలో రాక్షస స్త్రీల మధ్య ఉన్న సీతను చూచాను. రాముడు గుర్తుగా ఇచ్చిన ఉంగరమును ఆమెకు ఇచ్చాను. ఆమె కూడా నాకు తాను ధరించిన చూడామణిని ఆనవాలుగా ఇచ్చింది. నేను ఆ చూడామణిని తెచ్చి రామునికి ఇచ్చాను. సీతను చూచాను అని తెలియజేసాను. రాముడు ఎంతో సంతోషించాడు. లంక మీదికి దండెత్తడానికి నిర్ణయించుకున్నాడు రాముడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

సుగ్రీవునితో సహా కోటాను కోట్ల మంది వానరులతో అందరం దక్షిణ సముద్ర తీరం చేరుకున్నాము. సముద్రమునకు అడ్డంగా సేతువును నిర్మించాము. ఆ సేతువు మీదుగా సముద్రమును దాటి లంకలో ప్రవేశించాము. వానరులకు రాక్షసులకు ఘోరయుద్ధం జరిగింది. ఆ యుద్ధంలో రాముడు రావణుని, కుంభకర్ణుని, ఇంద్రజిత్తును, చంపాడు. తరువాత దేవతలందరూ వచ్చి రాముని శ్లాఘించి వరాలు ఇచ్చారు. తరువాత రాముడు సీత తో సహా పుష్పకవిమానమును ఎక్కి, వానరులలో, రాక్షసులతో సహా కిష్కింధ మీదుగా అయోధ్యకు వచ్చాడు. ప్రస్తుతము భరద్వాజ ఆశ్రమములో ఉ న్నాడు. రేపు పుష్యమీ నక్షత్రము నందు నీవురాముని చూడగలవు.” అని హనుమంతుడు రామకథను సంక్షిప్తంగా, మృదుమధురంగా వివరించాడు.

రామకథను విన్న భరతుడు ఆనందంతో పరవశించి పోయాడు. రాముని చూడాలన్న తన కోరిక ఇంక ఒక్క దినములో తీరబోతున్నందుకు భరతుని మనసు ఆనందడోలికలలో తేలిపోయింది.

శ్రీమద్రామాయణము
యుద్ధకాండము ఇరవై ఆరవ సర్గ సంపూర్ణము
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

ఇరవై ఏడవ సర్గ.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

భరతునికి సర్వం అవగతమయింది. రాముని స్వాగతించడానికి ఘనంగా ఏర్పాట్లు చేయసాగాడు. వెంటనే తన తమ్ముడు శత్రుఘ్నుని పిలిచాడు. అతనికి ఈ విధంగా ఆజ్ఞలు ఇచ్చాడు.

"శత్రుఘ్నా! మన అన్న రామునికి ఘనస్వాగతం చెప్పాలి. అయోధ్యను దేవేంద్రనగరం వలె అలంకరించాలి. దేవతా పూజలు జరిపించు. నాలుగు రోడ్ల కూడలిలో ఉన్న మండపములను పూలతో అలంకరించు. వాద్యగోష్టులు ఏర్పాటుచేయించు. సూతుల చేత పురాణ ప్రవచనములు ఏర్పాటు చేయించు. వంది మాగధులను పిలిపించు. వారు ఇక్ష్వాకు వంశమువారి స్తోత్రపాఠములను వల్లించాలి. నానా రకములైన వాద్యములతో నగరం మార్మోగిపోవాలి. వేశ్యలతో నృత్యగీతములు ఏర్పాటు చేయించు. రామునికి స్వాగతం పలకడానికి నగరంలో ఉన్న అమాత్యులు, అంత:పుర స్త్రీలు, రాజమాతలు, సైన్యాధికారులు, సైన్యములు, జానపద స్త్రీలు, వేదబ్రాహ్మణులు, క్షత్రియ కుమారులు, గణ నాయకులు, అందరూ బయలుదేరాలి. అందరూ రామునికి ఘనస్వాగతం చెప్పాలి." అని ఆదేశించాడు.

శత్రుఘ్నుడు వెంటనే ఆయాపనులుచేసేవారిని పిలిపించి వారికి ఆయాపనులుచేయమని అప్పగించాడు. అయోధ్యా నగరంనుండి నంద్రిగ్రామము వరకు ఉన్న దారులను గోతులను పూడ్చి శుభ్రం చేసారు. కస్తూరి కలిపిన నీరు జల్లారు. శుభప్రదంగా పేలాలు, పూలుచల్లారు. అయోధ్యానగరం నిండా విజయ పతాకములను ఎగురవేసారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఇంక అయోధ్యానగర పౌరులు తమ తమ ఇండ్లను తమ ఇంట్లో పెళ్లి జరుగుతుంటే ఎలా అలంకరించుకుంటారో ఆ విధంగా అలంకరించారు. రాజ మార్గములను చల్లని నీటితో తడిపి, రంగవల్లరులు తీర్చిదిద్దారు. మార్గముల ఇరు పక్కలా పూలమాలలలో అలంకరించారు. జయంతుడు, విజయుడు, సిద్ధార్థుడు, అర్థసాధకుడు, అశోకుడు, మంత్రపాలకుడు, సుమంత్రుడు మొదలగు మంత్రులు రామునికి ఎదురు వెళ్లారు. కొంతమంది ఏనుగుల మీద, కొంత మంది గుర్రములమీద, మరి కొంత మంది రథముల మీద వెళ్లారు. చేతిలో ఆయుధములు ధరించిన కాల్బలము కూడా వారి వెంట బయలు దేరింది.

దశరథుని భార్యలు కౌసల్య, సుమిత్ర, కైకేయి, ఇతర అంత:పుర స్త్రీలతో సహా నందిగ్రామము చేరుకున్నారు. భరతుడు రాముని పాదుకలను శిరస్సుమీద పెట్టుకొని రామునికి ఎదురు వెళ్లాడు. ఆయన వెంట తెల్ల గొడుగులు, తెల్ల వింజామరలు, రాజలాంఛనాలు వెళ్లాయి. భేరీమృదంగ ధ్వానములు మిన్నుముట్టాయి. వంది మాగధులు రఘువంశ చరిత్రను కీర్తిస్తున్నారు. బ్రాహ్మణులు వేదములను వల్లిస్తున్నారు. వర్తకులు చేతిలో పూలమాలలతో రామునికి స్వాగతం పలకడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. గుర్రపు డెక్కల చప్పుళ్లతోనూ, ఏనుగు ఘీంకారాలతోనూ, రథముల ధ్వనులతోనూ ఆ ప్రాంతం అంతా మార్మోగిపోతూ ఉంది.

రామునికి స్వాగతం పలకడానికి సర్వం సిద్ధం అయింది. ఇంకా రాముడు రాలేదు. భరతునికి అనుమానం వచ్చింది. హనుమంతుని పిలిచి ఇలా అన్నాడు. “నీ మాటలు నమ్మి, నేను ఇన్ని

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఏర్పాట్లు చేసాను. రాముడు ఇంకా రాలేదు. నీవు నీ వానరసహజమైన చపల చిత్తంతో ఇదంతా చెప్పలేదు కదా! లేకపోతే రాముడు ఇంకా ఎందుకు రాడు?" అని అన్నాడు.

హనుమంతుడు భరతుని చూచి ఇలా అన్నాడు.
"మహారాజా! భరద్వాజముని ఆశ్రమము పొడుగునా ఫలవృక్షములు, వాటికి ఫలములు, తేనెపట్టులు ఉన్నాయి కదా. వాటిని ఆస్వాదిస్తూ మార్గమధ్యంలో వస్తూ ఉన్న వానరుల కలకలము వినబడుతూ ఉంది కదా! ప్రస్తుతము వానరసేనలు గోమతీ నదిని దాటుతున్నాయి. త్వరలోనే ఇక్కడకు చేరుకుంటాయి. భరద్వాజమునికి ఇంద్రుడు ఇచ్చిన వరం చేత దారి పొడుగునా ఫలవృక్షములు, తేనెపట్టులు సమృద్ధిగా ఉన్నాయి. ఆ కారణంగానే పూర్వము నీకు, నీ సేనలకు భరద్వాజ ముని ఆతిథ్యం ఇవ్వగలిగాడు. అదుగో అక్కడ దుమ్ము పైకి రేగుతూ ఉంది. వానరులు ఆ వనములో ప్రవేశించి ఉంటారు.

మహారాజా! అదుగో పుష్పక విమానము. పూర్వము విశ్వకర్మనిర్మించి, బ్రహ్మకు ఇస్తే దానిని బ్రహ్మ కుబేరునికి ఇచ్చాడు. ప్రస్తుతము అది రావణుని తమ్ముడు, లంకకురాజు అయిన విభీషణుని వద్ద ఉంది. అందులోనే మేమందరమూ లంకనుండి ఇక్కడకు వచ్చాము. ఆ విమానములోనే రాముడు, సీత, లక్ష్మణుడు, సుగ్రీవుడు, విభీషణుడు, అంత:పుర స్త్రీలు అందరూ ఉన్నారు.

అంతలో పుష్పకము నేల మీదికి దిగుతూ ఉంది. కింద ఉన్న వారు అదుగో రాముడు వచ్చేసాడు అని కేరింతలుకొడుతున్నారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

హర్షధ్వానాలు చేస్తున్నారు. అందరూ తలలు పైకి ఎత్తి విమానము వంక చూస్తున్నారు. భరతుడు చేతులు జోడించి పైకెత్తి రాముని వంక చూస్తున్నాడు. విమానము కిందికి దిగింది. విమానము పైన నిలబడి ఉన్న రామునికి భరతుడు కింది నుండి నమస్కరించాడు. పుష్పకము నెమ్మదిగా నేలమీదికి దిగింది.

భరతుడు విమానము పైకి ఎక్కి రామునికి అభివాదము చేసాడు. రాముడు భరతుడిని రెండు బుజములు పట్టుకొని లేవనెత్తి గట్టిగా కౌగలించుకున్నాడు. తరువాత భరతుడు లక్ష్మణుని వద్దకు, సీత వద్దకు పోయి తన ప్రవర చెప్పుకుంటూ నమస్కరించాడు. తరువాత భరతుడు సుగ్రీవుని, జాంబవంతుని, అంగదుని, మైందుని, ద్వివిదుని, ఋషభుని మొదలగు వానరవీరులను కలుసుకొని వారిని కౌగలించుకున్నాడు. తరువాత సుషేణుని, నలుని, గవాక్షుని, గంధమాధనుడిని, శరభుని, పనసుని కూడా కౌగలించుకొని తన అభినందనలు తెలిపాడు. అప్పుడు ఆ వానరులు అందరూ మానుష రూపంలో భరతునికి నమస్కరించారు. కుశలము అడిగారు.

తరువాత భరతుడు కిష్కింధాధిపతి సుగ్రీవుని కౌగలించుకొని ఇలా అన్నాడు. "సుగ్రీవా! ఈ రోజునుండి మేము అన్నదమ్ములము నలుగురము కాము. నీతో పాటు ఐదుగురము. నీవు మా నలుగురికీ సోదర సమానుడివి. విబీషణా! మా అదృష్టము చేత నీవు నీ అన్నను వదిలి రాముని పక్షాన చేరి రామునికి సాయం చేసావు. లేకపోతే రాముని కార్యముచాలా కష్టం అయి ఉండేది." అని అన్నాడు. వెంటనే శత్రుఘ్నుడు రామలక్ష్మణులకు నమస్కరించాడు.

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

వదిన సీతకు నమస్కరించాడు. రాముడు పక్కనే నిలబడిఉన్న తన తల్లి కౌసల్య వద్దకు వెళ్లాడు. ఆమె పాదములకు నమస్కరించి ఆమె ఆశీర్వాదము తీసుకున్నాడు. తరువాత సుమిత్ర, కైకలకు నమస్కరించాడు. తరువాత కులగురువు వశిష్టునికి నమస్కరించాడు. తరువాత పురజనులను చూచి అభివాదము చేసాడు. వారందరూ పెద్దగా ముక్తకంఠంతో రామునికి స్వాగతం పలికారు. అశేషప్రజానీకము ఎత్తిన చేతులు పట్టిన దోసిళ్లతో ఆ ప్రాంతము పద్మసరోవరము మాదిరి భాసించింది.

తరువాత భరతుడు తాను దండకారణ్యములో రాముని వద్దనుండి తీసుకున్న పాదుకలను మరలా రాముని పాదములకు తొడిగాడు. రామునితో ఇలాఅన్నాడు. "రామా! ఆ నాడు నేను నీ వద్దనుండి నీ పాదుకలను తీసుకున్నాను. మరలా ఈ నాడు నీ రాజ్యమును, నీ పాదుకలను నీకే భక్తితో సమర్పిస్తున్నాను. నీవు అయోధ్యకు తిరిగి వచ్చి అయోధ్యను పరిపాలించవలెనని కోరుతున్నాను. నీ రాజ్యము నీకు అప్పగించి నాజన్మ చరితార్థము చేసుకున్నాను. నీవు నాకు రాజ్యము అప్పగించిన తరువాత ఈపదునాలుగేళ్లలో కోశాగారమును, గృహములను, సైన్యమును పదింతలు పెంచాను. " అని రాజ్యమును రామునికి అప్పగించాడు భరతుడు.

తరువాత రాముడు పుష్పక విమానమును భరతుని ఆశ్రమమునకు పోనిచ్చాడు. విమానము భరతుని ఆశ్రమము చేరుకుంది. రాముడు, సీత, లక్ష్మణుడు, భరతుడు, శత్రుఘ్నుడు, వానర

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ప్రముఖులు, వానర సైన్యము అంతా విమానము దిగారు. తరువాత రాముడు పుష్పక విమానమునకు నమస్కరించి "ఓ విమానమా! నీవు కుబేరునికి చెందిన దానవు. తిరిగి నీవు నీ అధిపతి కుబేరుని వద్దకు పో." అని ఆదేశించాడు. రాముని ఆదేశము ప్రకారము ఆ పుష్పక విమానము తన పూర్వపు యజమాని కుబేరుని వద్దకు ఎగిరిపోయింది.

తరువాత రాముడు తన కులగురువు వశిష్టుని పాదములకు భక్తితో నమస్కరించాడు. అందరితో పాటు ఆశీనుడయ్యాడు రాముడు.

శ్రీమద్రామాయణము

యుద్ధకాండము నూట ఇరువది ఏడవ సర్గ సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

యుద్ధకాండము

నూట ఇరువది ఎనిమిదవ సర్గ.

నలుగురుఅన్నదమ్ములు, ముగ్గురు తల్లులు, కులగురువు వసిష్టుడు ఆశీనులయ్యారు. ముందుగా భరతుడు లేచి రామునికి నమస్కరించి ఇలా అన్నాడు.

"రామా! 14 ఏళ్లకిందట మా తల్లిగారి మాట మన్నించి నాకు ఈ రాజ్యము అప్పగించావు. ఆనాడు నీవు నాకు ఇచ్చిన రాజ్యమును 14 ఏళ్ల తరువాత తిరిగి నీకే అప్పగిస్తున్నాను. నీతో పోలిస్తే

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

నేను లేగదూడను. నీవంటి బలము కలిగిన వృషభము మోయగలిగిన ఈ రాజ్యభారమును నా వంటి లేగదూడ మోయలేదు.

పుత్రసంతానము లేని మన తండ్రి గారు. తన రాజ్యమునకు ఉత్తరాదికాధి కోసరము యజ్ఞయాగములు చేసి నలుగురు పుత్రులను కన్నాడు. అందులో పెద్దవాడివై న నీవు ఈ అయోధ్యకు ఉత్తరాధి కారివి. ఆ ఫలితమును చూడకుండానే మన తండ్రిగారుపరమపదించారు. ఆయన కోరికను నీవు తీర్చకపోతే ఆయన పడ్డ శ్రమకు ఫలితం దక్కదు. మామిడి మొక్కను తెచ్చి పాతి పోషించి అది పెద్దదై ఫలములు ఇవ్వక పోతే ఎలా ఉంటుందో, అలాగే నీవు రాజ్యము చేయకపోతే అలా ఉంటుంది. మన తండ్రగారి కోరికనెరవేరదు.

అంతే కాదు ఈ అయోధ్య ప్రజలందరూ నిన్ను రాజుగా చూడాలని కోరికతో ఉన్నారు. వారి కోరిక తీర్చు. ఆకాశములో సూర్యచంద్రులు, జ్యోతిశ్చక్రము ఉన్నంతకాలము నీవు ఈ భూమిని పాలించాలి. కాబట్టి రామా! ఈ రోజుకు విశ్రాంతి తీసుకో. రేపే నీ పట్టాభిషేకము. పొద్దుటే మంగళస్నానము ఆచరించాలి. అందుకని తొందరగా నిద్రకు ఉపక్రమించు. రేపుఉదయం మంగళవాద్యములతో, వందిమాగధుల కైవారములతో నిద్రలేద్దువుగాని." అని అన్నాడు భరతుడు.

భరతుని మాట మన్నించాడు రాముడు. మరునాడు ఉదయం రాముడు క్షురకర్మచేయించుకున్నాడు. ముందుగా భరతుడు మంగళ స్నానము చేసాడు. తరువాత రాముని చేత మంగల స్నానం చేయించారు. ఒంటికి చందనాదులు పులిమారు. రాముని

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

పుష్పమాలలతో అలంకరించారు. విలువైన వస్త్రములను రాముని చేత ధరింపజేసారు. శత్రుఘ్నుడు దగ్గర ఉండి రామునికి, లక్ష్మణునికి అలంకరణలు చేయించాడు. అంత:పురములో అత్తగార్లు ముగ్గురూ సీతకు మంగళ స్నానం చేయించి, జగన్మోహనంగా అలంకరించారు. తరువాత కౌసల్య వానర వీరుల భార్యలందరికీ మంచి మంచి వస్త్రములు, ఆభరణములు ఇచ్చి అలంకరింపజేసింది.

తరువాత శత్రుఘ్నుడు రథమును తీసుకొని వచ్చాడు. ఆ రథమునకు సుమంత్రుడు సారథిగా ఉన్నాడు. రాముడు ఆ రథమును ఎక్కాడు. రామునితో పాటు సుగ్రీవుడు., విభీషణుడు, అంగదుడు కూడా స్నానపానాదులు గావించి, అలంకరించుకొని వెళ్లారు. సుగ్రీవుని భార్యలు, సీతతో కలిసి అయోధ్యానగరము చూడవలెనని వెళ్లారు. అక్కడ అయోధ్యలో మంత్రులందరూ వసిస్ఠుని కలిసి పట్టాభిషేకమునకు చేయవలసిన ఏర్పాట్లు గురించి ఆలోచిస్తున్నారు.

మంత్రులైన అశోకుడు, విజయుడు, సిద్ధార్థుడు నగరములో చేయవలసిన పనులు గురించి ఆలోచిస్తున్నారు. రామపట్టాభిషేకము అత్యంత వైభవంగా చేయవలెనని నిర్ణయించారు. తరువాత మంత్రులందరూ రాముని కలుసుకోడానికి రాముని వద్దకు బయలుదేరారు. రాముడు కూడా రథమునెక్కి అయోధ్యకు బయలుదేరాడు. భరతుడు రథం నడుపుతున్నాడు. శత్రుఘ్నుడు రామునికి గొడుగుపట్టాడు. లక్ష్మణుడు రాముని పక్కన నిలబడి వింజామరలు వీస్తున్నాడు. లంకాధీశుడు, రాక్షసరాజు విభీషణుడు మరొక పక్క నిలబడి రామునికి వింజామర వీస్తున్నాడు. ఆకాశంలో దేవతలు ఋషులు నిలబడి రాముని ఆశీర్వదిస్తున్నారు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

సుగ్రీవుడు ఒక ఏనుగును ఎక్కి రాముని అనుసరించాడు. వానరులందరూ మనుషుల రూపంలో ఏనుగుల మీద బయలు దేరారు. దుందుభులు, శంఖములు ధ్వనిస్తూ ఉండగా రాముడు అయోధ్యా నగరమునకు బయలుదేరాడు. ముందు కాల్బలము నడుస్తూ ఉంది. వెనుక రాముని రథం వస్తూ ఉంది. అయోధ్య పురవీధులగుండా వెళుతుంటే అయోధ్య ప్రజలు రాముని నయనానందకరంగా చూస్తున్నారు.

పౌరులందరూ జయజయ ధ్వానాలు చేస్తున్నారు. రాముని వెనుక పౌరులు కూడా నగరానికి బయలుదేరారు. తన చుట్టూ ఉన్న మంత్రులు, బ్రాహ్మణులతో రాముడు ఇంద్రుని వలె ప్రకాశించాడు. ముందు మంగళ వాద్యములు, తూర్యనాదములు, వెనుక వందిమాగధుల స్తోత్రపాఠములు, ఆ వెనుక బ్రాహ్మణుల వేదఘోషలు మిన్నుముట్టగా రాముడు అయోధ్యానగర ప్రవేశము చేసాడు. అక్షతలు, బంగారము, గోవులు, వారి వెంట మనుషులు, కన్యలు, బ్రాహ్మణులు, వారి వెనుక పండ్లు,మధురమైన భక్ష్యములతో వాహకులు నడుస్తున్నారు.

రాముడు తన మంత్రులతో సుగ్రీవునితో తన స్నేహము గురించి హనుమంతుడు చేసిన సాహస కృత్యముల గురించి విపులంగా చెప్పాడు. వానరుల మహత్కార్యములను సాహస కృత్యములను విని అయోధ్యావాసులు ఆశ్చర్యపోయారు. రాముడు తనకు విభీషణునికి జరిగిన మైత్రి గురించి, విభీషణుడు తనకు చేసిన సాయము గురించి కూడా చెప్పాడు. అలా అన్ని విషయములను ముచ్చటించుకుంటూ రాముడు అయోధ్యానగరములోకి ప్రవేశించాడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ముందుగా రాముడు తన తండ్రి దశరథుడు నివసించిన మందిరమును చేరుకున్నాడు. భరతునితో ఇలా అన్నాడు. "భరతా! నా నివాసమును సుగ్రీవుడుఉండటానికి విడిదిగా ఇవ్వు." అని అన్నాడు. వెంటనే భరతుడు సుగ్రీవుని తీసుకొని పోయి రాముని నివాసములో ప్రవేశపెట్టాడు. సుగ్రీవుని నివాసములో శత్రుఘ్నుడు సకల సౌకర్యములు కల్పించాడు.

ఇంక పట్టాభిషేకమునకు కావలసిన ఏర్పాట్లు మొదలయ్యాయి. సుగ్రీవుడు నలుగురు వానరులను నాలుగు బంగారు కలశములతో సిద్ధం చేసాడు. "మీరు వెళ్లి నాలుగు సముద్రజలములను తెల్లవారేసరికితీసుకొని రండి" అని ఆజ్ఞాపించాడు. ఆ వానరులు వెంటనే బంగారు కలశములతో ఆకాశములోకి ఎగిరారు. జాంబవంతుడు, వేగదర్శి,ఋషభుడు కలిసి ఐదువందల నదుల జలములను బంగారుకలశములలో సేకరించారు. సుషేణుడు తూర్పు సముద్రము నుండి జలమును తీసుకొని వచ్చాడు. ఋషభుడు దక్షిణ సముద్రము నుండి, గవయుడు పడమటి సముద్రమునుండి, నలుడు ఉత్తర సముద్రమునుండి జలములను తీసుకొని వచ్చారు. వానరులు తీసుకొని వచ్చిన జలకలశములను వరుసగా పెట్టారు. అభిషేక జలము సిద్ధంగా ఉందని వసిష్ఠునికి తెలిపారు.

అప్పుడు వసిష్టుడు సీతా రాములను రత్నములు పొదిగిన పీఠము మీద కూర్చోపెట్టాడు. వసిష్టుడు, వామదేవుడు, జాబాలి, కాశ్యపుడు, కాత్యాయనుడు, సుయజ్ఞుడు, గౌతముడు, విజయుడు, అనే ఎనిమిది మంది మునులు రామునికి సముద్ర జలములు, నదీజలములతో అభిషేకము చేసారు. ముందుగా ఋత్విక్కుల చేత,

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

తరువాత కన్యల చేత, మంత్రులచేతా, యోధులచేతా, దేవతలచేత, లోకపాలకుల చేతా, అభిషేకము చేయించారు. వీరంతా సముద్ర జలములతోనూ, నదీ జలములతోనూ, ఓషధులు కలిపిన జలములతోనూ రాముని అభిషేకించారు.

తరువాత వసిష్ఠుడు బ్రహ్మచేత నిర్మించబడిన రత్నఖచితమైన రాజ కిరీటమును సభామధ్యంలో ఒక రత్నపీఠము మీద ఉంచాడు. పూర్వము మనుచక్రవర్తి, తరువాత వంశ పరంపరగా చక్రవర్తులు ఆ కిరీటమును ధరిస్తూ వచ్చారు. తుదకు అది దశరథుని వద్దకు చేరింది. ఇప్పుడు రాముని శిరస్సును అలంకరించబోతూఉంది. తరువాత వసిష్ఠుడు ఆ రత్న కిరీటమును వేదోక్తముగా రాముని శిరస్సు మీద ఉంచాడు. రాముని శిరస్సు మీద ఉన్న ఆ కిరీటము శోభాయమానంగా ప్రకాశించింది.

శత్రుఘ్నుడు రాజలాంఛనమైన ధవళ ఛత్రమును పట్టుకొని రాముని పక్కన నిలబడ్డాడు. వానర రాజు సుగ్రీవుడు తెల్లని వింజామరను పటుకున్నాడు. రాక్షసరాజు, లంకాధినేత అయిన విభీషణుడు మరొక వింజామరనుపట్టుకున్నాడు. దేవేంద్రుని చేత ఆదేశింపబడిన వాయుదేవుడు రామునికి బాగా ప్రకాశిస్తున్న నూరు పద్మముల మాలను, ఒక ముక్తాహారమును కానుకగా ఇచ్చాడు.

ఆ పట్టాభిషేక సమయమున దేవతలు,గంధర్వులు పాటలు పాడారు. అప్సరసలు నాట్యం చేసారు. రాముని పాలనలో భూమి సస్యశ్యామలంగా సంవత్సరానికి మూడు పంటలతో ఫల పుష్పములతో కూడిన వృక్షములతో శోభించింది. పట్టాభిషేక సమయమున

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

రాముడు బ్రాహ్మణులకు లక్ష గోవులను, నూరు ఎద్దులను, లక్ష గుర్రములను, దానంగా ఇచ్చాడు. అంతే కాకుండా రాముడు బ్రాహ్మణులకు ముప్పది కోట్ల బంగారు నాణెములను, బంగారు ఆభరణములను, విలువైన వస్త్రములను దానంగా ఇచ్చాడు. మణిమాణిక్యములతో ప్రకాశిస్తున్న మాలను ఒక దానిని సుగ్రీవునికి బహుమానంగా ఇచ్చాడు రాముడు. రత్నఖచితములైన భుజకీర్తులను అంగదునికి బహుమానంగా ఇచ్చాడు. మణులు, ముత్యములతో కూడిన హారములను, దివ్యములైన వస్త్రములను సీతకు ఇచ్చాడు రాముడు.

సీత హనుమంతుని వంక చూచింది. హనుమకు ఏదైనా ఇవ్వాలని అనుకుంది. రాముడు ఇచ్చిన ముత్యాలహారమును తన చేతిలోకి తీసుకొంది సీత. రాముని వంక, సభలో ఉన్న వానరుల వంక చూచింది. సీత అభిప్రాయమును గ్రహించాడు రాముడు. "సీతా! ఈ హారము ఎవరికి ఇస్తే నీకు సంతోషము కలుగుతుందో, ఎవరంటే నీకు ఎక్కువ ఇష్టమో, ఎవరి యందు వినయము, పరాక్రమము, తేజస్సు, ధైర్యము, పౌరుషము ఉన్నాయో, అతనికి ఈ హారమును కానుకగా ఇవ్వు." అని అన్నాడు.

వెంటనే సీత హనుమంతుని పిలిచి ఆ హారము హనుమకు కానుకగా ఇచ్చింది. తెల్లని ఆ హారమును ధరించిన హనుమంతుడు సూర్యుని కాంతికి మెరిసిపోతున్న హిమవత్పర్వత శిఖరము మాదిరి ప్రకాశిస్తున్నాడు. రాముడు తక్కిన వానర ప్రముఖులను, వానరులను సముచితరీతిలో సత్కరించాడు. ప్రత్యేకంగా మైందునికి, ద్వివిదునికి, నీలునికి అనేక విలువైన కానుకలు ఇచ్చాడురాముడు.

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

తరువాత రాముడు విభీషణుని, సుగ్రీవుని, హనుమంతుని, జాంబవంతుని, వానర సేనానాయకులను వారి వారికి తగినట్టు బంగారు ఆభరణాలు, విలువైన వస్త్రములు ఇచ్చి సత్కరించాడు. తరువాత వానరులందరూ రాముని వద్ద సెలవు తీసుకొని కిష్కింధకు వెళ్లిపోయారు. వానర రాజు సుగ్రీవుడు రామపట్టాభిషేకమును కనులారా చూచి, భార్యలతో సహా కిష్కింధకు వెళ్లిపోయాడు. రాక్షస రాజు అయిన విభీషణుడు తన మంత్రులతో, తనతో వచ్చిన రాక్షస వీరులతో కలిసి లంకకు వెళ్లిపోయాడు. రాముడు అయోధ్యను జనరంజకంగాపరిపాలిస్తున్నాడు.

కొన్ని రోజులు గడిచిన తరువాత ఒక రోజురాముడు లక్ష్మణుని చూచి ఇలా అన్నాడు. "మన పూర్వపు రాజులు పాటించిన ఆచారము ప్రకారము చక్రవర్తితో పాటు యువరాజు ఉండి రాజ్యపాలనలో పాలు పంచుకోవడం సంప్రదాయం. కాబట్టి నిన్ను అయోధ్యకు యువరాజును చేస్తాను. నీవు కూడా యువరాజు పట్టాభిషేకము చేసుకొని నాకు రాజ్యపాలనలో సాయంగా ఉండు." అని అన్నాడు.

కాని లక్ష్మణుడు అందుకు ఒప్పుకోలేదు. అప్పటిదాకా భరతుడు రాజ్యభారమును మోసాడు కాబట్టి భరతునికి యౌవరాజ్య పట్టాభిషేకము చేయడం యుక్తము అని అన్నాడు. లక్ష్మణుని మాట ప్రకారము రాముడు భరతుని యువరాజుగా అభిషేకించాడు. రాముడు తరువాత పౌండరీకములు, అశ్వమేధములు, వాజపేయము అనే యజ్ఞములను చేసాడు. రాముడు పదివేల సంవత్సరములు రాజ్యపాలన చేసాడు. లక్ష్మణుడు సదా రాముని పక్కనే

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఉండి రామునికి అన్ని విధములా సహకరించాడు.

రాముని రాజ్యములో స్త్రీలు వైధవ్యమును పొందలేదు. అంటే వయసులో పెద్దవాళ్ల కన్నా ముందు చిన్న వాళ్లు చనిపోవడం లేదు. వయసులో ఉన్న వాళ్లు చిన్న వాళ్లకు ప్రేతకార్యములు చేసే అవసరం రావడం లేదు. వ్యాధులు ప్రబలడం లేదు. క్రూరమృగములు జానపదులను బాధించడం లేదు. దొంగతనాలు అసలే లేవు. ధర్మం రాజ్యం అంతటా వెల్లివిరుస్తోంది. రాముడు వేసే శిక్షలకు భయపడి ప్రజలు ఒకరిని ఒకరు కొట్టుకోవడం తిట్టుకోవడం, చంపుకోవడం మానేసారు. రామ రాజ్యంలో రోగములు గానీ, బాధలుకానీ లేవు.

ప్రజలు రామ కథలను గానం చేసుకొనే వారు. రామరాజ్యం సర్వం రామమయంగా భాసిల్లింది. వృక్షములు ఫలపుష్పములతో కళకళలాడుతూ ఉన్నాయి. వర్షములు సకాలంలో కురుస్తున్నాయి. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ,వైశ్య, శూద్రులు తమ తమ కులములకు తగ్గ వృత్తులు చేసుకుంటూ సుఖంగా జీవిస్తున్నారు. ప్రజలలో సత్యవాక్పరిపాలన ఎక్కువ. ఎవరూ అబద్ధం ఆడటం లేదు. అబద్ధం ఆడే అవసరం కూడా రాలేదు. రామరాజ్యంలో ప్రజలందరూ ధర్మమునందు ఆసక్తి కలిగి, ఉత్తమ లక్షణములతో సుఖసంతోషాలతో జీవించారు. ఆ ప్రకారంగా రాముడు 10,000 సంవత్సరములు రాజ్యపాలన సాగించాడు.

ఈ రామకథను వాల్మీకి పూర్వము ఆదికావ్యముగా రచించాడు. ఆదికావ్యమైన రామాయణము ధర్మములతో నిండి ఉంది. ఈ రామాయణ కావ్యమును చదివితే కీర్తివంతులు, ధనవంతులు,

This PDF document was edited with Icecream PDF Editor.
Upgrade to PRO to remove watermark.

ఆయుష్మంతులు అవుతారు. రాజ్యలాభము కలుగుతుంది. ఈ ఆది కావ్యమును చదివినా, వినినా, వారికి సమస్తపాపముల నుండి విముక్తి లభిస్తుంది.

రామజననం నుండి, రామ పట్టాభిషేకము వరకు ఉన్న ఈరామాయణ మహా కావ్యము కల్పవృక్షము లాంటిది. పుత్రులు కావలసిన వారికి పుత్రులను, ధనము కావలసిన వారికి ధనమును, రాజ్యము కావలసిన వారికి రాజ్యమును లభింపజేస్తుంది. కౌసల్యా,సుమిత్ర,కైకేయిలు వారి కడుపు చల్లగా, జీవించి ఉన్న పుత్రులతో కలకాలము జీవించారు కాబట్టి ఈ ఆది కావ్యమును చదివిన, విన్న స్త్రీలు కూడా, జీవించి ఉన్న పుత్రులుకలవారై ఆయుష్మంతులవుతారు. ఈ రామాయణమును చదివిన, విన్న పురుషులు కూడా దీర్ఘాయుష్మంతులు అవుతారు.

ఈ ఆదికావ్యమును చదివినవారు, విన్న వారు కోపమును జయిస్తారు. వారి కష్టములు తీరుతాయి. దూరపు బంధువులను కలుసుకుంటారు. రాముని అనుగ్రహమునకు, సమస్త దేవతల అనుగ్రహమునకు పాత్రులవుతారు. ఈ రామాయణకావ్యమును చదివిన ఇంట్లో దుష్టగ్రహబాధలు ఉండవు. ఈ రామాయణ కావ్యమును విన్న స్త్రీలు సంతానవతులౌతారు. ఈ రామాయణ గాధను విన్న వారు రోగములు లేకుండా దీర్ఘకాలము జీవిస్తారు.

ఈ రామాయణ మహాకావ్యమును బ్రాహ్మణుల ముఖతా తలవంచి భక్తిశ్రద్ధలతో వినాలి. ఈ రామాయణ మహాకావ్యమును

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.

నిరంతరమూ వినువారికి ఐశ్వర్యము, పుత్రలాభము కలుగుతుంది. రామాయణ మహాకావ్యము పఠించడం వల్ల రాముడు సంతోషిస్తాడు.

రాముడే విష్ణు స్వరూపుడు, లక్ష్మణుడే ఆదిశేషువు. ఈ రామాయణ మహాకావ్యమును అడిగిన వారికి భక్తిశ్రద్ధలతో చెప్పండి. మీకు సదా క్షేమం కలుగుతుంది. ఈ రామాయణమును వినినా, చదివినా పితృదేవతలు సంతోషిస్తారు. వాల్మీకి మహర్షి రచించిన ఈ రామాయణ మహా కావ్య సంహితను భక్తితో రాసేవారికి శాశ్వత స్వర్గలోక ప్రాప్తికలుగుతుంది.

ఈ మహాకావ్యమును చదివిన వారికి, భక్తి శ్రద్ధలతో నియమపూర్వకంగా విన్నవారికి కుటుంబం వృద్ధిచెందుతుంది. ధన,ధాన్యములు వృద్ధిచెందుతాయి. ఉత్తమ స్త్రీలు భార్యలుగా దొరుకుతారు. వారికి సకల కార్యములు సిద్ధిస్తాయి. ఆయుష్షు వృద్ధిచెందుతుంది. ఆరోగ్యవంతులవుతారు. సోదర ప్రేమను పెంచుతుంది. మంచి బుద్ధిని కలిగిస్తుంది. తేజస్సును పెంచుతుంది. సకల శుభాలు చేకూరుస్తుంది.

శ్రీమద్రాయాయణము

యుద్ధకాండము నూట ఇరవై ఎనిమిదవ సర్గ సంపూర్ణము.

శ్రీమద్రామాయణము సర్వం సంపూర్ణము.

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ .

This PDF document was edited with **Icecream PDF Editor**.
Upgrade to PRO to remove watermark.